

ZA

DOLNOŚLĄSKA DIAGNOZA EDUKACYJNA

**DOLNY
ŚLĄSK**

„Zbudowanie systemu koordynacji monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych w Województwie Dolnośląskim”

Wrocław, 2026

Spis treści

1. Wstęp.....	4
2. Uwarunkowania demograficzne rozwoju edukacji w województwie dolnośląskim.....	13
2.1. Stan i struktura ludności.....	14
2.1.1. Gęstość zaludnienia	15
2.1.2. Stan ludności w latach 1995-2024	16
2.1.3. Struktura ludności według płci i wieku	21
2.1.3.1. Proces starzenia się ludności.....	22
2.1.3.2. Edukacyjne grupy wieku.....	25
2.2. Migracje.....	29
2.2.1. Migracje wewnętrzne	29
2.2.2. Migracje zewnętrzne	31
2.2.3. Ogólne saldo migracji.....	33
3. Edukacja formalna na Dolnym Śląsku.....	36
3.1. Wychowanie przedszkolne	36
3.1.1. Infrastruktura przedszkolna	38
3.1.2. Zasoby kadrowe wychowania przedszkolnego.....	46
3.1.3. Struktura uczniów wychowania przedszkolnego.....	48
3.2. Szkolnictwo podstawowe.....	54
3.2.1. Infrastruktura szkolna.....	56
3.2.2. Zasoby kadrowe szkolnictwa podstawowego	58
3.2.3. Struktura uczniów szkolnictwa podstawowego	60
3.2.4. Wyniki egzaminów zewnętrznych.....	62
3.3. Szkolnictwo ponadpodstawowe	69
3.3.1. Infrastruktura szkolna.....	72
3.3.2. Zasoby kadrowe szkolnictwa ponadpodstawowego.....	88
3.3.2.1. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w liceach ogólnokształcących.....	89
3.3.2.2. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w technikumach dla młodzieży	91
3.3.2.3. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach branżowych I stopnia.....	92
3.3.2.4. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach branżowych II stopnia	95
3.3.2.5. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach artystycznych.....	96
3.3.2.6. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach policealnych	98
3.3.2.7. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy	101
3.3.3. Struktura uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego.....	103
3.3.4. Wyniki egzaminów	115
3.3.4.1. Egzamin maturalny z matematyki na poziomie podstawowym.....	115
3.3.4.2. Egzamin maturalny z matematyki na poziomie rozszerzonym.....	117

3.3.4.3. Egzamin maturalny z języka polskiego na poziomie podstawowym.....	118
3.3.4.4. Egzamin maturalny z języka polskiego na poziomie rozszerzonym.....	120
3.3.4.5. Egzamin maturalny z języka polskiego ustnego.....	121
3.3.4.6. Egzamin maturalny z języka angielskiego na poziomie podstawowym	123
3.3.4.7. Egzamin maturalny z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym.....	124
3.3.4.8. Egzamin maturalny z języka angielskiego ustny obowiązkowy	126

1. Wstęp

Raport „Dolnośląska diagnoza edukacyjna” prezentuje wielowymiarową analizę sytuacji edukacyjnej w regionie. Dolny Śląsk na tle kraju wyróżnia się dynamicznym rozwojem gospodarki opartej na nowoczesnych sektorach przemysłowych, takich jak technologie informatyczne, automatyka i robotyka, a także silną bazą tradycyjnego przemysłu, w tym wydobywczego, energetycznego i metalowego. Atrakcyjne położenie geograficzne, sąsiedztwo Niemiec i Czech oraz rozbudowana infrastruktura transportowa, w tym autostrada A4, międzynarodowy port lotniczy we Wrocławiu dodatkowo wzmacniają potencjał regionu i jego konkurencyjność zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym.

Jednocześnie Dolny Śląsk zmagają się z wyzwaniami wynikającymi z jego złożonej historii i zróżnicowania społeczno-ekonomicznego. Region ten cechuje się znacznymi dysproporcjami między rozwiniętymi, innowacyjnymi ośrodkami miejskimi, jak Wrocław czy Legnica, a obszarami postindustrialnymi, jak np. region wałbrzyski (por. Szmytkie, 2016), które wciąż borykają się z problemami strukturalnymi, w tym wysokim bezrobociem i stosunkowo niskim poziomem inwestycji.

Z kolei, silnie zróżnicowany przestrzennie potencjał demograficzny Dolnego Śląska wyróżnia się na tle kraju stosunkowo niską konkurencyjnością, co wynika przede wszystkim z niekorzystnych trendów w przyroście naturalnym oraz sukcesywnie pogarszającej się struktury wiekowej ludności (Brezdeń i in., 2012; Górecka i in., 2016). Podczas gdy większość miast Dolnego Śląska zmagają się z intensywnymi procesami depopulacji (Krzysztofik, Szmytkie, 2011), sytuacja demograficzna wsi jest bardziej zróżnicowana i zależy od ich odległości od głównych ośrodków miejskich regionu, co jest efektem postępujących procesów suburbanizacyjnych (Mayer, Szmytkie, 2014).

Raport ma na celu dostarczenie wiarygodnych danych wspierających podejmowanie decyzji dotyczących wyrównywania szans edukacyjnych, poprawy jakości nauczania oraz adaptacji systemu edukacyjnego do współczesnych wyzwań, takich jak nowoczesne technologie, kompetencje kluczowe oraz potrzeby zrównoważonego rozwoju. Niniejszy raport został opracowany w odpowiedzi na rosnącą potrzebę wielowymiarowej analizy stanu edukacji formalnej w województwie dolnośląskim.

W raporcie przedstawiono analizę stanu systemu oświatowego z perspektywy podstawowych etapów kształcenia: wychowanie przedszkolne, szkolnictwo podstawowe oraz szkolnictwo ponadpodstawowe przez pryzmat infrastruktury szkolnej, zasobów kadrowych oraz

struktury uczniów, a także, w przypadku szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego, wyników egzaminów zewnętrznych.

Zestawienia i interpretacji dokonano na poziomie wojewódzkim z uwzględnieniem obszaru referencyjnego, jaki stanowią wartości dla kraju i innych województw, a także w podziale na powiaty, a w przypadkach, w których zaistniały znaczące dysproporcje lokalne, również na poziomie gmin. Ze względu jednak na brak pewnych danych statystycznych pominięto szczegółowe analizy mikroregionalne.

Raport ma charakter analityczno -sprawozdawczy, podstawową techniką badawczą jest desk research¹ wzbogacony o elementy analizy statystycznej w postaci korelacji Pearsona. Zaprezentowane analizy systemu oświatowego zostały opracowane w oparciu o dane statystyczne zaczerpnięte z Banku Danych Lokalnych (BDL GUS), a także w oparciu o dane z bazy danych Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (CKE) zaktualizowanej w czerwcu 2025 roku.

W celu analizy sytuacji demograficznej w perspektywie wyzwań edukacyjnych zastosowano standardowe metody badań:

- wykorzystanie dostępnych danych demograficznych z Banku Danych Lokalnych GUS oraz prognoz GUS w celu zrozumienia zmian liczby ludności, struktury wiekowej i przestrzennego rozmieszczenia ludności w województwie dolnośląskim,
- analiza danych z okresu od 1995 roku pozwala na identyfikację długoterminowych tendencji i ich wpływu na politykę edukacyjną,
- wykorzystanie prognoz demograficznych do roku 2055 w celu oceny przyszłych potrzeb edukacyjnych i ich przestrzennego rozmieszczenia,
- szczegółowe badanie różnic w strukturze demograficznej na poziomie gmin i powiatów, uwzględniające takie aspekty, jak gęstość zaludnienia, saldo migracji oraz procesy suburbanizacyjne,
- interpretacja danych w kontekście regionalnym, uwzględniając wpływ procesów demograficznych na infrastrukturę edukacyjną, zatrudnienie w sektorze edukacji oraz dostępność kształcenia w różnych obszarach województwa.

Metody te umożliwiły przygotowanie wielowymiarowej diagnozy demograficznej w kontekście wyzwań stojących przed systemem edukacji w województwie dolnośląskim.

---

¹ Woolley, M. (1992), "Using statistics for desk research", *Aslib Proceedings*, Vol. 44 No. 5, pp. 227-233. <https://doi.org/10.1108/eb051276>

Do celów szczegółowych sformułowanych w tym raporcie należą:

1. Analiza sytuacji demograficznej w perspektywie wyzwań edukacyjnych.
2. Analiza infrastruktury edukacyjnej oraz ocena jej dostępności w przeliczeniu na liczbę mieszkańców oraz liczbę uczniów.
3. Analiza zasobów kadrowych, w tym liczby etatów nauczycieli oraz ich dostępności w dolnośląskich powiatach.
4. Identyfikacja różnic terytorialnych i wskazanie powiatów o największych oraz najmniejszych wskaźnikach dostępności jednostek oświatowych oraz etatów nauczycielskich.
5. Prezentacja struktury uczniów oraz wskazania związanych z nią wyzwań demograficznych, w tym depopulacji oraz starzenia się społeczeństwa, które wpływają na dostępność edukacji w regionie.
6. Analiza wyników egzaminów zewnętrznych, takich jak egzamin ósmoklasisty oraz egzamin maturalny, które stanowią miernik jakości edukacji na różnych poziomach kształcenia i pozwalają ocenić efektywność systemu edukacyjnego w poszczególnych powiatach.

Tak sformułowany cel i zakres opracowania umożliwiają zidentyfikowanie kluczowych problemów oraz sformułowanie pytań badawczych, które pozwolą na szczegółową diagnozę sytuacji edukacyjnej w województwie dolnośląskim.

1. Gęstość zaludnienia na Dolnym Śląsku jest wysoce zróżnicowana – od gęsto zaludnionych obszarów miejskich, takich jak Wrocław, po słabo zaludnione tereny wiejskie i postindustrialne. To zróżnicowanie wpływa na dostęp do placówek oświatowych, a także na efektywne planowanie ich rozmieszczenia.
  - Jaka jest gęstość zaludnienia w poszczególnych powiatach województwa dolnośląskiego i jak wpływa ona na rozmieszczenie jednostek oświatowych?
  - Jakie regiony mają największe trudności z dostępnością szkół i przedszkoli?
2. Zmiany demograficzne obserwowane na przestrzeni ostatnich dekad, takie jak spadek liczby mieszkańców w niektórych regionach czy dynamiczny wzrost w rejonach podmiejskich, mają bezpośrednie implikacje dla systemu edukacyjnego.

- Jakie zmiany w liczbie ludności odnotowano w województwie dolnośląskim w latach 1995–2024 i jakie są ich implikacje dla planowania edukacyjnego?
  - Które powiaty doświadczyły największych spadków lub wzrostów liczby mieszkańców, a jak wpływa to na lokalną infrastrukturę oświatową?
3. Struktura płci i wieku mieszkańców Dolnego Śląska wpływa na zapotrzebowanie na różne poziomy edukacji – od przedszkolnej po ponadpodstawową. Szczególnie ważne jest dostosowanie systemu edukacji do potrzeb dominujących grup wiekowych w różnych regionach.
- Jaka jest struktura ludności województwa dolnośląskiego według płci i wieku w kontekście edukacyjnym?
  - Jakie grupy wiekowe (np. dzieci w wieku przedszkolnym czy uczniowie w wieku szkolnym) dominują w poszczególnych powiatach?
4. Proces starzenia się ludności Dolnego Śląska wpływa na spadek liczby dzieci w wieku szkolnym, a także na wyzwania związane z dostępnością wykwalifikowanej kadry nauczycielskiej. Starzenie się społeczeństwa może wymagać nowych strategii w zakresie kształcenia ustawicznego i zatrzymywania nauczycieli w zawodzie.
- W jaki sposób proces starzenia się ludności w województwie dolnośląskim wpływa na potrzeby edukacyjne i dostępność kadry nauczycielskiej?
5. Migracje wewnętrzne oraz zewnętrzne, związane z napływem osób z zagranicy, w tym dzieci w wieku szkolnym, znacząco zmieniają strukturę demograficzną regionu. Tworzy to wyzwania związane z dostępnością miejsc w szkołach, integracją nowych uczniów oraz dostosowaniem kadry pedagogicznej.
- Jaki wpływ na system edukacyjny województwa dolnośląskiego mają migracje wewnętrzne, w tym suburbanizacja?
  - W jaki sposób migracje zewnętrzne, w tym napływ dzieci w wieku szkolnym z innych krajów, wpływają na dostępność miejsc w szkołach i wymagania kadrowe?

- Jakie powiaty w województwie dolnośląskim odnotowują najwyższe i najniższe saldo migracji, a jakie ma to znaczenie dla rozmieszczenia infrastruktury edukacyjnej?
6. Struktura demograficzna województwa wymaga zróżnicowanego podejścia do planowania infrastruktury oświatowej, w tym sieci przedszkoli, szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Konieczne jest uwzględnienie nierówności w rozmieszczeniu placówek oraz prognozowanie przyszłych potrzeb w kontekście starzenia się społeczeństwa i zmian migracyjnych.
- W jakim stopniu struktura demograficzna województwa dolnośląskiego wpływa na zapotrzebowanie na jednostki oświatowe na różnych poziomach edukacji?
  - Jakie wyzwania demograficzne należy uwzględnić w planowaniu rozwoju edukacji, uwzględniając starzenie się ludności i zmiany migracyjne?
9. Jaka jest liczba jednostek oświatowych wychowania przedszkolnego, szkolnictwa podstawowego oraz szkolnictwa ponadpodstawowego ogółem oraz według typu jednostek: liceów ogólnokształcących, techników dla młodzieży, szkół branżowych I stopnia, szkół branżowych II stopnia, szkół artystycznych, szkół policealnych, szkół specjalnych przysposabiających do pracy oraz ośrodków oświatowo-wychowawczych na Dolnym Śląsku?
10. Jaka jest dostępność jednostek wychowania przedszkolnego względem liczby mieszkańców oraz względem liczby dzieci w wieku przedszkolnym i liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na Dolnym Śląsku?
11. Jaka jest dostępność jednostek szkolnictwa podstawowego względem liczby mieszkańców oraz liczby uczniów na Dolnym Śląsku?
12. Jaka jest dostępność jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego ogółem oraz według typu jednostek: liceów ogólnokształcących, techników dla młodzieży, szkół branżowych I stopnia, szkół branżowych II stopnia, szkół artystycznych, szkół policealnych, szkół specjalnych przysposabiających do pracy ośrodków oświatowo-wychowawczych względem liczby mieszkańców oraz liczby uczniów na Dolnym Śląsku?
13. Jaka jest liczba etatów nauczycieli wychowania przedszkolnego, podstawowego oraz ponadpodstawowego ogółem oraz według typu jednostek: liceów ogólnokształcących,

techników dla młodzieży, szkół branżowych I stopnia, szkół branżowych II stopnia, szkół artystycznych, szkół policealnych, szkół specjalnych przysposabiających do pracy na Dolnym Śląsku?

14. Jaka jest dostępność etatów nauczycieli wychowania przedszkolnego, szkolnictwa podstawowego oraz szkolnictwa ponadpodstawowego ogółem oraz według typu jednostek: liceów ogólnokształcących, techników dla młodzieży, szkół branżowych I stopnia, szkół branżowych II stopnia, szkół artystycznych, szkół policealnych, szkół specjalnych przysposabiających do pracy w stosunku do liczby mieszkańców oraz liczby uczniów na Dolnym Śląsku?
15. Jaka jest liczba uczniów wychowania przedszkolnego, szkolnictwa podstawowego i szkolnictwa ponadpodstawowego ogółem oraz według typu jednostek: liceów ogólnokształcących, techników dla młodzieży, szkół branżowych I stopnia, szkół branżowych II stopnia, szkół artystycznych, szkół policealnych, szkół specjalnych przysposabiających do pracy na Dolnym Śląsku?
16. Jaki jest udział uczniów wychowania przedszkolnego, szkolnictwa podstawowego i szkolnictwa ponadpodstawowego ogółem oraz według typu jednostek: liceów ogólnokształcących, techników dla młodzieży, szkół branżowych I stopnia, szkół branżowych II stopnia, szkół artystycznych, szkół policealnych, szkół specjalnych przysposabiających do pracy w ogólnej liczbie ludności Dolnego Śląska?
17. Jakie są średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego na Dolnym Śląsku?
18. Jakie są średnie wyniki egzaminu maturalnego z języka polskiego i języka angielskiego (na poziomie podstawowym, rozszerzonym i ustnym), oraz z matematyki (na poziomie podstawowym i rozszerzonym) na Dolnym Śląsku?
19. Jakie są losy absolwentów szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych na Dolnym Śląsku w kontekście ich sytuacji na rynku pracy oraz kontynuacji edukacji na poziomie wyższym?

Raport ten składa się z dwóch zasadniczych części: pierwsza koncentruje się na analizie tła demograficznego, które stanowi kontekst dla szczegółowej analizy sytuacji edukacyjnej przedstawionej w drugiej części. Zagadnienia dotyczące losów absolwentów szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych, stanowiące istotny element diagnozy edukacyjnej, nie zostały rozwinięte w niniejszej edycji opracowania (Faza III) ze względu na aktualny stan

dostępności danych w tym obszarze; ich szczegółowe omówienie przedstawiono w Dolnośląskiej Diagnozie Edukacyjnej – Fazie I.

Pierwsza część raportu, poświęcona uwarunkowaniom demograficznym rozwoju edukacji w województwie dolnośląskim, została podzielona na dwie sekcje, z których każda analizuje kluczowe aspekty zmian demograficznych w regionie:

- stan i struktura ludności w województwie dolnośląskim obejmuje szczegółową analizę przestrzennego rozmieszczenia ludności w województwie, z podziałem na powiaty, co pozwala zidentyfikować obszary o największym i najmniejszym zagęszczeniu populacji.
  1. zmiany liczby ludności w latach 1995–2024 – uwzględniono tu zmiany liczby mieszkańców w ujęciu czasowym, które odzwierciedlają długoterminowe trendy demograficzne,
  2. struktury ludności według płci i wieku – opisano tutaj zmiany w strukturze demograficznej, w tym proces starzenia się ludności oraz analizę tzw. grup edukacyjnych, tj. dzieci, młodzieży i osób w wieku produkcyjnym, które są kluczowe z perspektywy społeczno-gospodarczej.
- Druga sekcja skupia się na przemieszczeniach przestrzennych ludności, które w istotny sposób wpływają na dynamikę demograficzną regionu. W ramach tej części omówiono:
  1. migracje wewnętrzne – ruchy przestrzenne ludności w obrębie województwa, z uwzględnieniem procesów suburbanizacyjnych i ich wpływu na strukturę zaludnienia w poszczególnych powiatach,
  2. migracje zewnętrzne – napływ i odpływ mieszkańców z województwa, w tym znaczenie migracji międzynarodowych,
  3. ogólne saldo migracji – bilans migracyjny regionu, który stanowi kluczowy wskaźnik dynamiki zmian demograficznych.

Druga część raportu składa się z trzech sekcji odpowiadających etapom kształcenia w systemie oświatowym, do których należą: wychowanie przedszkolne, szkolnictwo podstawowe oraz szkolnictwo ponadpodstawowe. Funkcjonowanie systemu edukacji formalnej na każdym z tych etapów zostało przeanalizowane w kontekście zjawisk i wyzwań społeczno-demograficznych zaprezentowanych uprzednio. Każda z wymienionych wyżej części została opatrzona szerokim wstępem definicyjno-metodologicznym z uwagi na specyfikę każdego etapu kształcenia oraz

różnorodne wskaźniki zastosowane do jego uchwycenia.

W sekcji pierwszej zaprezentowano funkcjonowanie systemu oświatowego na poziomie wychowania przedszkolnego, analizując:

1. infrastrukturę przedszkolną w postaci liczby jednostek wychowania przedszkolnego.
2. Dostępność przedszkoli w przeliczeniu na liczbę mieszkańców oraz liczbę dzieci w wieku przedszkolnym.
3. Liczbę etatów nauczycieli wychowania przedszkolnego oraz ich dostępności w przeliczeniu na liczbę uczniów.
4. Strukturę uczniów wychowania przedszkolnego w postaci liczby dzieci w wieku przedszkolnym oraz liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym.

W sekcji drugiej zaprezentowano funkcjonowanie systemu oświatowego na poziomie szkolnictwa podstawowego, analizując:

1. infrastrukturę szkolną w postaci liczby jednostek szkolnictwa podstawowego.
2. Dostępność szkół podstawowych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców oraz liczbę uczniów szkół podstawowych.
3. Liczbę etatów nauczycieli szkolnictwa podstawowego oraz ich dostępność w przeliczeniu na liczbę uczniów szkół podstawowych.
4. Strukturę uczniów szkolnictwa podstawowego w postaci liczby uczniów w szkołach podstawowych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców oraz udział uczniów szkół podstawowych w ogólnej liczbie ludności.
5. Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego, matematyki oraz języka angielskiego.

W sekcji trzeciej zaprezentowano funkcjonowanie systemu oświatowego na poziomie szkolnictwa ponadpodstawowego, analizując:

1. infrastrukturę szkolną w postaci liczby jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego.
2. Dostępność szkół ponadpodstawowych ogółem i według typu jednostki w przeliczeniu na liczbę mieszkańców oraz liczbę uczniów szkół ponadpodstawowych ogółem i według typu jednostki.

3. Liczbę etatów nauczycieli szkolnictwa ponadpodstawowego ogółem i według typu jednostki oraz ich dostępność w przeliczeniu na liczbę uczniów szkół ponadpodstawowych podstawowych ogółem i według typu jednostki.
4. Strukturę uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego w postaci liczby uczniów w szkołach ponadpodstawowych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców.
5. Wyniki egzaminu maturalnego matematyki (na poziomie podstawowym i rozszerzonym), języka polskiego oraz języka angielskiego (na poziomie podstawowym, rozszerzonym i w formie egzaminu ustnego).

Jak wskazano wcześniej, analiza sytuacji edukacyjnej w województwie dolnośląskim nie byłaby pełna bez zrozumienia demograficznych uwarunkowań regionu. Zmiany liczby ludności, jej struktura wiekowa oraz procesy migracyjne odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu potrzeb i możliwości systemu oświaty. Dlatego raport rozpoczyna się od szczegółowego omówienia tych zagadnień, które stanowią fundament dla dalszych analiz dotyczących stanu i wyzwań edukacyjnych Dolnego Śląska.

2. Uwarunkowania demograficzne rozwoju edukacji w województwie dolnośląskim

Eksperci Europejskiej Sieci Ekspertów Ekonomii Edukacji (EENEE) wskazywali kilkanaście lat temu, że zmiany demograficzne staną się kluczowym wyzwaniem dla polityki edukacyjnej zarówno w Polsce, jak i w całej Unii Europejskiej (UE). Zachodzące procesy będą miały istotny wpływ na wszystkie poziomy edukacji – formalnej, pozaformalnej i nieformalnej – wymagając dostosowania ich struktury do zmieniającej się struktury wiekowej populacji (Schlotter, Schwerdt, 2007). Podobnie autorzy raportu pt. „Raport o stanie edukacji 2010. Społeczeństwo w drodze do wiedzy” podkreślali, że „system edukacji w Polsce obecnie i w przyszłości stoi przed szeregiem wyzwań będących skutkiem zachodzących procesów demograficznych a jednym z najważniejszych uwarunkowań rozwoju systemu edukacji w Polsce i w Europie w długim okresie są zmiany liczby i struktury wieku ludności” (Fedrowicz, Sitek, 2011). Również w raporcie dotyczącym bezpośrednio systemu edukacji w województwie dolnośląskim, w 2010 roku wskazano, że w regionie „...niż demograficzny staje się odczuwalny przede wszystkim w edukacji i to na wszystkich poziomach funkcjonowania jej systemu. W niedalekiej zaś przyszłości zmiany demograficzne zaczną o sobie dawać znać na rynku pracy oraz w innych ważnych dziedzinach życia społecznego i publicznego” (Brezdeń i in., 2010). Obecnie, pod koniec 2025 roku, dane statystyczne potwierdzają, że te ogólne trendy demograficzne zidentyfikowane, jak i prognozowane prawie 15 lat temu, w ujęciu województwa dolnośląskiego wciąż stanowią wyzwanie, nie tylko w kontekście rozwoju edukacji.

Celem niniejszej części raportu jest zatem przybliżenie charakteru tych trendów demograficznych, które w kolejnych latach w sposób bezpośredni i pośredni warunkować będą kształt polityki edukacyjnej województwa dolnośląskiego. Ponadto wskazane zostaną najważniejsze wyzwania stojące przed polityką edukacyjną w kontekście zmian demograficznych.

Cele szczegółowe tej części opracowania obejmują zatem:

- ocenę wpływu zmian demograficznych na system edukacji w województwie dolnośląskim po roku 2025;
- analizę aktualnych trendów demograficznych oraz ich wpływu na edukację;
- określenie długoterminowych kierunków zmian na podstawie danych historycznych oraz prognozowanych.

W prezentowanej metodyce obszar referencyjny dla województwa dolnośląskiego stanowi cała Polska oraz poszczególne województwa. Uwzględniając natomiast fakt, że zróżnicowanie przestrzenne analizowanych zjawisk odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu odpowiedniej polityki edukacyjnej, przeprowadzono szczegółowe analizy na poziomie powiatów, a dla wybranych danych

także na poziomie gmin. Dla uwypuklenia pewnych trendów dane zaprezentowano również w porównaniu miast i obszarów wiejskich.

Dla dokonania oceny wyzwań dla rynku edukacji generowanych zmianami demograficznymi, niezbędna jest wiedza obejmująca tak zmiany zachodzące w przeszłości, jak i prognozowane trendy. W niniejszej pracy analizie poddano zatem aktualny stan demografii, cofając się jednak również do roku 2015, a w niektórych przypadkach nawet do 1995 roku, aby wskazać długoterminowe kierunki zmian. Z kolei, wykorzystując prognozy GUS, przedstawiono przewidywane zmiany demograficzne obejmujące okres do 2055 roku. Prognozy demograficzne pozwalają bowiem na „opracowanie i zaplanowanie działań strategicznych dla systemu edukacji oraz na dostosowanie sieci przedszkoli i szkół różnego szczebla do potrzeb dzieci, młodzieży i ich rodziców oraz gminy jako organu prowadzącego placówkę” (Psyk-Piotrowska, Gabryelak, 2018).

W zakresie przedmiotowym rozdział koncentruje się na kluczowych strukturach i procesach charakteryzujących sytuację demograficzną województwa dolnośląskiego, a które w sposób bezpośredni lub pośredni warunkują kształt polityki edukacyjnej. Szczególną uwagę poświęcono migracjom, które kształtują strukturę wiekową i przestrzenne rozmieszczenie ludności, oraz ich wpływowi na potrzeby edukacyjne regionu.

2.1. Stan i struktura ludności

Potencjał demograficzny odgrywa kluczową rolę w funkcjonowaniu systemu edukacji i rynku pracy, które w znacznym stopniu opierają się na dostępnych zasobach ludzkich (Brezdeń i in., 2012; Górecka i in., 2016). Analizy zmian liczby i struktury ludności według wieku są jednym z istotnych elementów planowania i rozwoju systemu edukacji, ponieważ pozwalają dostosować ofertę edukacyjną do rzeczywistych potrzeb demograficznych regionu.

W przypadku edukacji liczebność dzieci i młodzieży oraz ich struktura według grup wiekowych kształtują zapotrzebowanie na usługi edukacyjne. Zrozumienie obecnej i prognozowanej liczby ludności w wieku edukacyjnym jest kluczowe dla planowania i zapewnienia odpowiedniej liczby miejsc w placówkach oświatowych na wszystkich poziomach kształcenia, szczególnie w zakresie szkolnictwa podstawowego, średniego i ponadpodstawowego (Brezdeń i in., 2012).

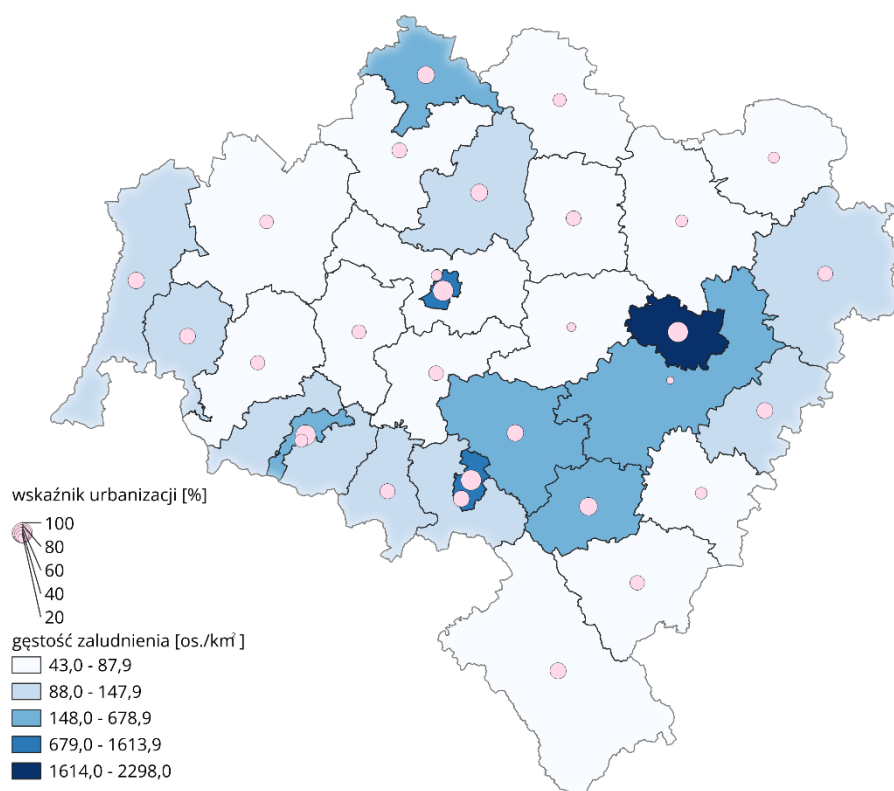
Analizy te pomagają również w identyfikacji np. obszarów wymagających szczególnego wsparcia, takich jak regiony o malejącej liczbie dzieci, gdzie będą zamykane szkoły. Dodatkowo zmiany struktury wiekowej umożliwiają m.in. przewidywanie potrzeb w zakresie zatrudnienia nowych nauczycieli lub doskonalenia obecnej kadry. W połączeniu z analizami migracji i wyzwań

gospodarczych, dane te pozwalają na tworzenie elastycznego i efektywnego systemu edukacyjnego, który odpowiada na zmieniające się potrzeby społeczności regionu.

2.1.1. Gęstość zaludnienia

Gęstość zaludnienia jest jednym z istotnych wskaźników umożliwiających ocenę potencjalnych różnic w dostępności do edukacji w poszczególnych regionach. Wysoka gęstość zaludnienia może wskazywać na większe zapotrzebowanie na placówki oświatowe w obszarach miejskich, podczas gdy w słabiej zaludnionych terenach wiejskich dostęp do edukacji może być ograniczony ze względu na większe odległości do szkół i mniej rozwiniętą infrastrukturę.

W województwie dolnośląskim regiony o wysokiej gęstości zaludnienia, takie jak miasta Wrocław czy Legnica (por. Rysunek 1), mogą oferować szerszy dostęp do placówek edukacyjnych i zasobów infrastrukturalnych.

Rysunek 1 Gęstość zaludnienia oraz wskaźnik urbanizacji w województwie dolnośląskim w roku 2024 według powiatów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W przeciwieństwie do tego, obszary o niskiej gęstości, często zmagają się z wyzwaniami związanymi z ograniczoną dostępnością szkół.

Dane prezentowane na Rysunek 1 wskazują również na różnice w poziomie urbanizacji,

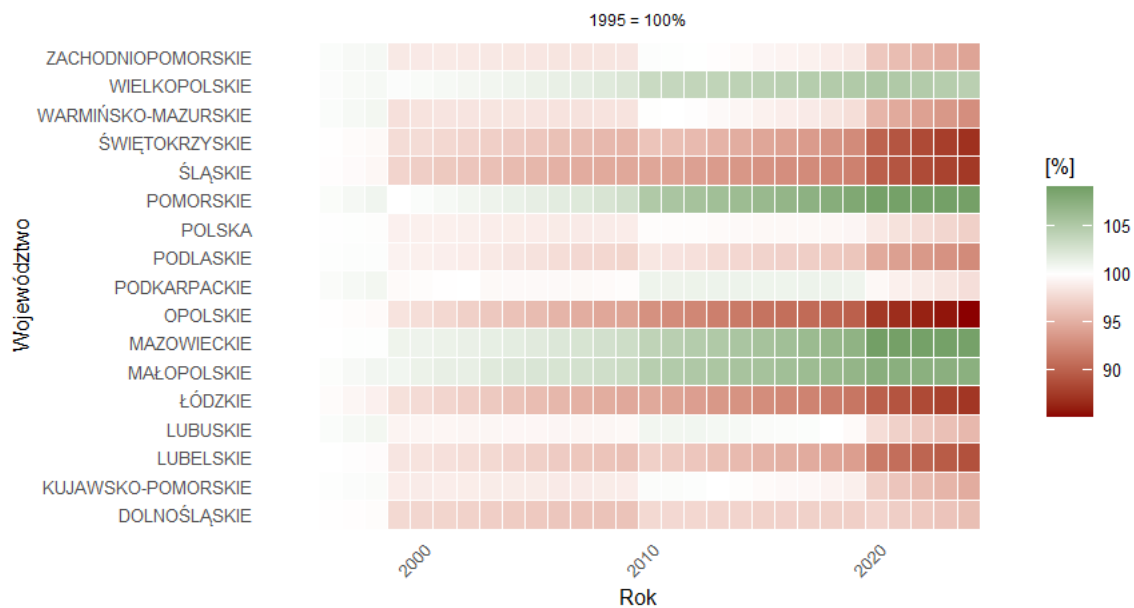
które mają bezpośredni wpływ na dostępność i zróżnicowanie infrastruktury edukacyjnej. Wysokie wartości wskaźnika urbanizacji, związane z obecnością miast wskazują na skoncentrowane możliwości edukacyjne, w tym dostępność szkół średnich i wyższych. Jednocześnie, regiony charakteryzujące się niskim wskaźnikiem urbanizacji, w szczególności położone na peryferiach województwa, mogą wymagać wdrażania polityk wspierających rozwój lokalnej infrastruktury edukacyjnej, takich jak transport szkolny, programy wsparcia dla nauczycieli czy inwestycje w nowoczesne technologie umożliwiające edukację na odległość.

Ponadto, warto zwrócić uwagę na korelację między gęstością zaludnienia a wskaźnikiem urbanizacji — obszary wiejskie o niższej gęstości są często mniej zurbanizowane, co dodatkowo utrudnia równy dostęp do edukacji. W związku z tym kluczowe jest prowadzenie dalszych analiz porównawczych w celu identyfikacji najbardziej potrzebujących regionów i opracowanie dostosowanych strategii wsparcia edukacyjnego

2.1.2. Stan ludności w latach 1995-2024

Po zakończeniu II wojny światowej w Polsce obserwowano stały przyrost liczby ludności, a Dolny Śląsk wyróżniał się jednym z najwyższych w kraju tempem wzrostu (por. Brezdeń i in., 2012). Zasadnicze przemiany demograficzne, które ukształtowały obecne trendy, związane są jednak z okresem po 1989 roku, kiedy to zmiany polityczne i gospodarcze wpłynęły na dynamikę migracji i struktury ludności. Jak wskazuje Kotowska (2021) to właśnie po roku 1989 zachowania prokreacyjne Polaków uległy zasadniczym przemianom, które wpisują się „w prawidłowości przemian obserwowanych od końca lat 60. XX wieku w innych krajach europejskich –spadek płodności poniżej prostej zastępowalności pokoleń i odraczenie decyzji o rodzicielstwie do późniejszego wieku”. I o ile obecnie Polska i inne kraje Europy Środkowo-Wschodniej zaliczane są do relatywnie młodych demograficznie o tyle już za około 30 lat będą one posiadały jedne z najstarszych społeczeństw na świecie z Polską na czele (por. Kotowska, 2021).

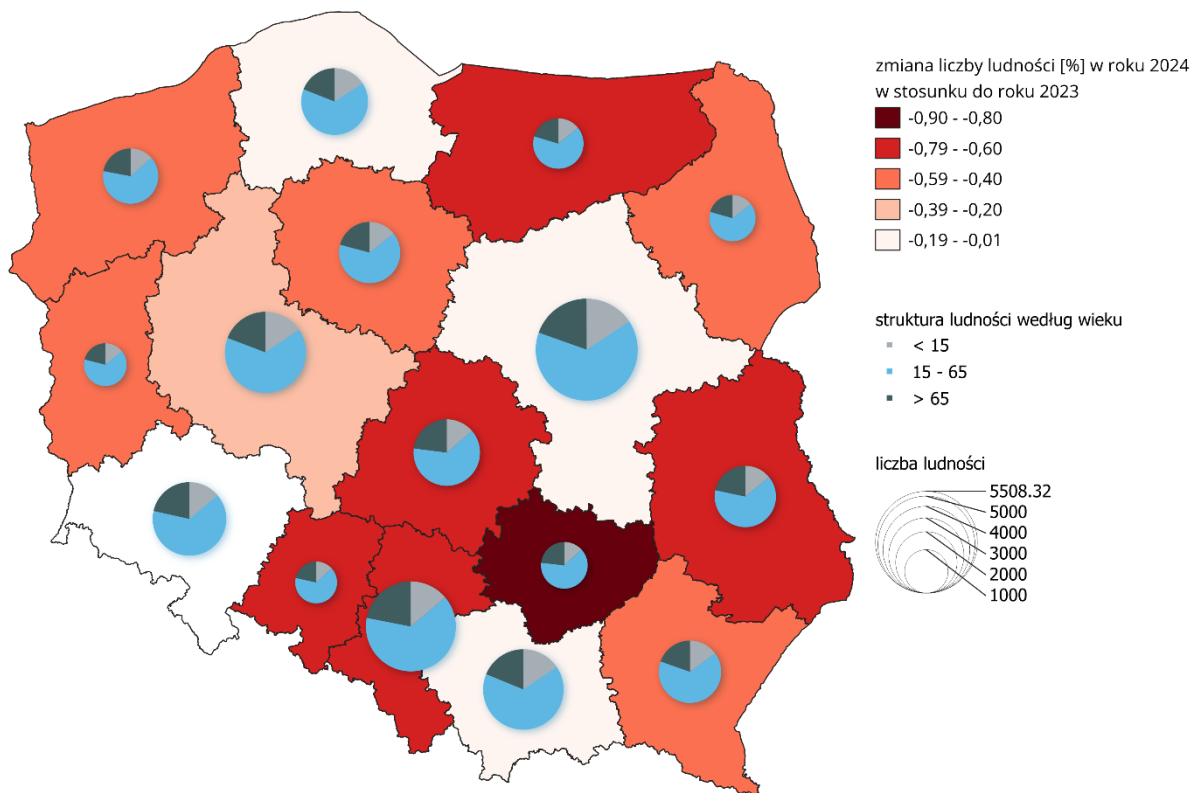
W latach 1995-2024 (por. Rysunek 2 i Rysunek 3) w województwie dolnośląskim odnotowano spadek liczby ludności o ponad 120 000 osób z poziomu 2 988 278 osób w roku 1995 do poziomu 2 868 242 osób w roku 2024. Przy czym tempo tego spadku było znacznie mniejsze niż w innych województwach, np. w opolskim, świętokrzyskim czy lubelskim.

Rysunek 2 Dynamika zmian liczby ludności w Polsce i województwach w latach 1995-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W analizowanym okresie jeszcze tylko w województwach: pomorskim, mazowieckim, wielkopolskim oraz małopolskim odnotowano przyrost liczby ludności.

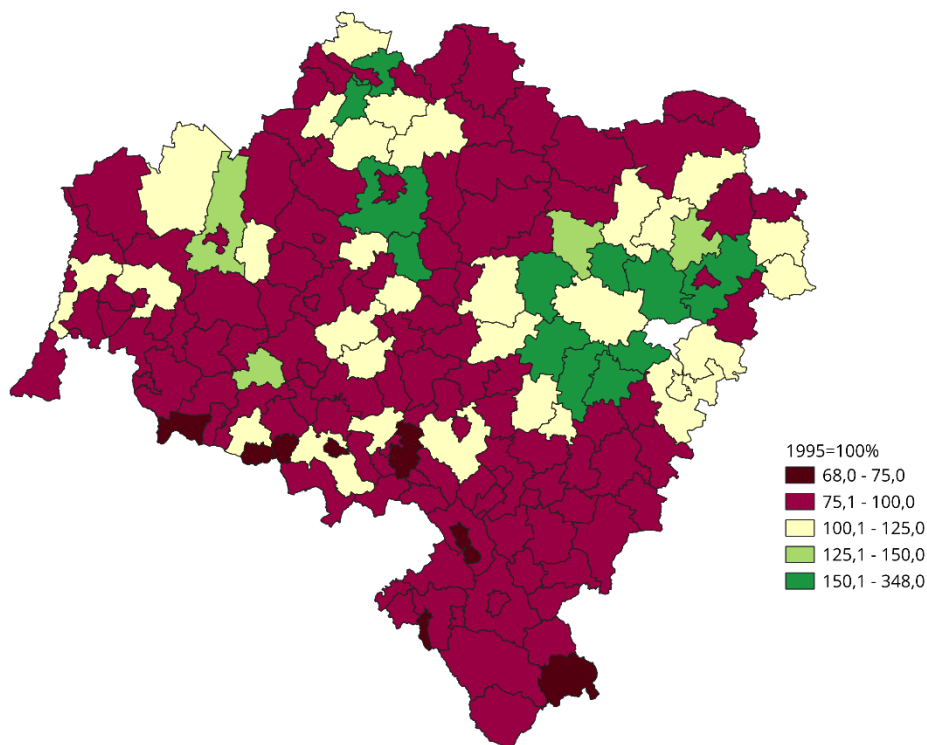

Rysunek 3 Zmiany liczby ludności oraz struktura ludności według wieku w Polsce według województw w roku 2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Natomiast w porównaniu lat 2023-2024 zauważyć należy, że we wszystkich województwach odnotowano zmniejszenie się liczby ludności (por. Rysunek 3).

Pomimo tego, że w perspektywie długoterminowej, tj. w latach 1995–2024, województwo dolnośląskie odnotowało spadek liczby ludności (por. Rysunek 2), zmiany te nie były równomiernie rozłożone w całym regionie (por. Rysunek 4). Lokalna specyfika wskazuje, że wybrane gminy charakteryzowały się względną stabilnością demograficzną lub nawet niewielkimi wzrostami, co może być efektem procesów urbanizacyjnych oraz migracji wewnętrznych.

Rysunek 4 Dynamika zmian liczby ludności w województwie dolnośląskim według gmin w latach 1995-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W przestrzeni województwa wyróżniają się gminy graniczące bezpośrednio z Wrocławiem oraz gmina wiejska Lubin, które odnotowały wysoki przyrost liczby ludności. W przypadku gmin

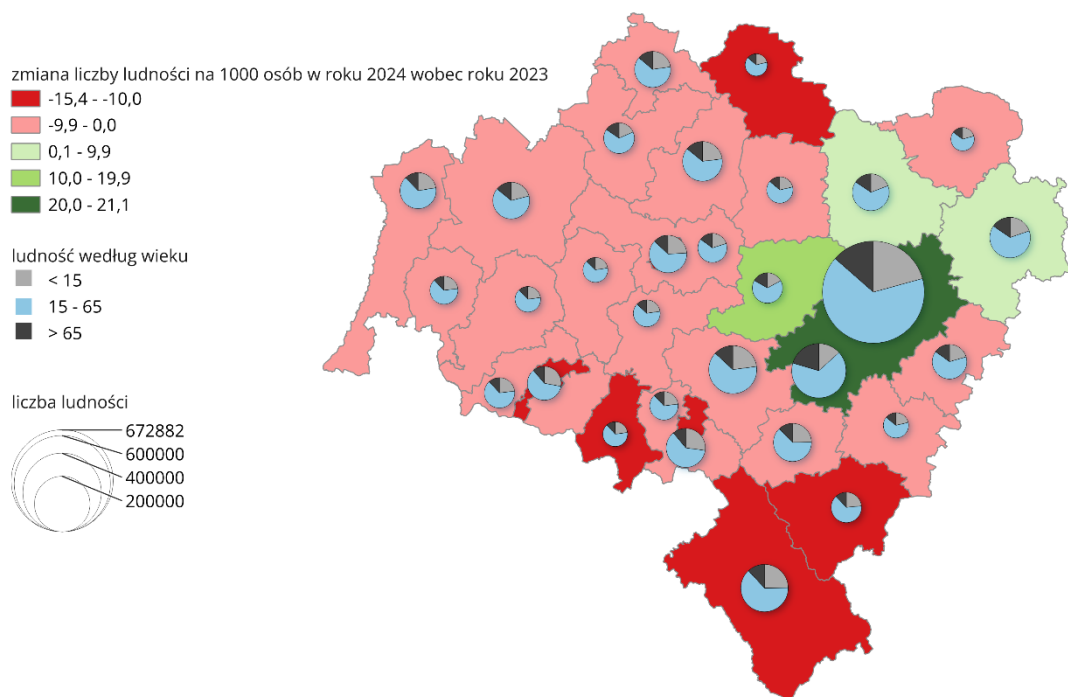
sąsiadujących z Wrocławiem, wzrost ten można przypisać intensywnym procesom suburbanizacyjnym.

Suburbanizacja oznacza proces, który prowadzi do intensywnych zmian zarówno w miastach, jak i na terenach je otaczających, w szczególności w obszarach wiejskich. Przejawia się ona rozlewaniem struktur przestrzennych miast, niekontrolowanym rozwojem przedmieść oraz ośrodków podmiejskich, co wpływa na ich strukturę społeczno-ekonomiczną (Wysocka i in., 2022). Suburbanizacja jest zatem zjawiskiem wielowymiarowym, obejmującym: aspekt demograficzny, związany z migracją ludności z centrów miast na peryferie (Biegańska, 2013); aspekt ekonomiczny, wynikający z przenoszenia miejsc pracy, głównie w sektorze usług i przemysłu, na obszary podmiejskie; aspekt społeczny, oznaczający przenikanie miejskich wzorców życia na tereny wiejskie (Szmytkowska, Masik, 2005; Biegańska, 2019) oraz aspekt rezydencjalny, odnoszący się do rozwoju funkcji mieszkaniowych na terenach otaczających miasta (Kuzara, Szmytkie, 2024; Wysocka i in., 2021).

Na początku XXI wieku procesy suburbanizacyjne wokół Wrocławia uległy intensyfikacji, co przejawiało się zwiększonym napływem ludności do gmin graniczących bezpośrednio z miastem. W rezultacie strefa oddziaływania Wrocławia znacząco się rozszerzyła, szczególnie w kierunkach północno-wschodnim, południowo-wschodnim i południowym, co dodatkowo wzmocniło rozwój przestrzenny i społeczny tych obszarów (Brezdeń, Szmytkie, 2017).

Z kolei gmina wiejska Lubin wyróżnia się na tle innych obszarów wiejskich w województwie ze względu na swoje strategiczne położenie w pobliżu przemysłowego miasta Lubin oraz rozwinięty rynek pracy związany z sektorem wydobywczym (miedź). Przyrost ludności w tej gminie może być także wynikiem migracji wewnętrznej, napływu pracowników oraz relatywnie atrakcyjnych warunków życia, takich jak niższe koszty mieszkaniowe w porównaniu z miastami.

W województwie dolnośląskim spadek liczby ludności w porównaniu lat 2023–2024 również nie dotyczył całego obszaru. Powiaty graniczące z Wrocławiem odnotowały dodatni przyrost rzeczywistej ludności, co można wiązać z ww. procesami suburbanizacyjnymi oraz atrakcyjnością tych obszarów pod względem rynku pracy i jakości życia (por. Rysunek 5).

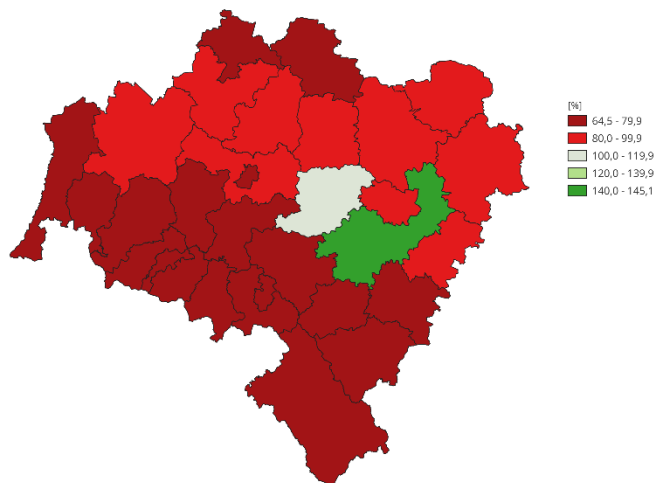

Rysunek 5 Zmiany liczby ludności oraz struktura ludności według wieku w województwie dolnośląskim według powiatów w roku 2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W większości powiatów odnotowano jednak spadek liczby ludności, szczególnie wyraźny w pasie powiatów graniczących z Republiką Czeską oraz w powiecie górowskim. Tereny te mogą zmagać się z wyzwaniami związanymi z ograniczonym dostępem do usług publicznych, odpływem młodych ludzi do większych ośrodków miejskich oraz starzeniem się populacji.

Również prognozowane zmiany liczby ludności do roku 2055 wskazują na dalszy, znaczący spadek populacji województwa dolnośląskiego, który ma osiągnąć wówczas poziom 2 496 550 mieszkańców, co oznacza spadek o nieco ponad 380 000 osób, czyli 13,3% w stosunku do obecnego stanu. Zjawisko to odzwierciedla ogólne trendy depopulacyjne obserwowane w wielu regionach Polski, szczególnie w kontekście starzenia się społeczeństwa i odpływu ludności z obszarów peryferyjnych. Co istotne, prognozowane spadki liczby ludności nie obejmują wszystkich powiatów województwa. Wyjątkami są powiat wrocławski, gdzie przewiduje się bardzo wysoki przyrost o 45%, oraz powiat średzki, z przyrostem o 8,4% (por. Rysunek 6).

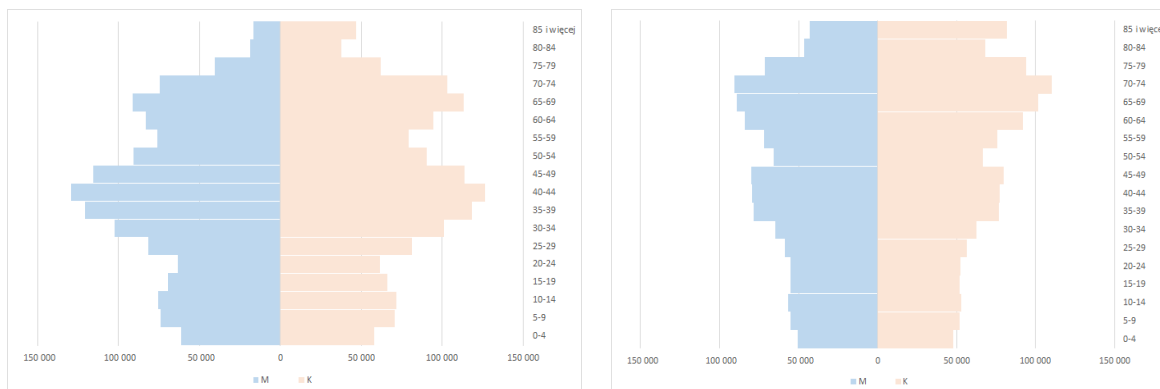
Rysunek 6 Prognoza zmian liczby ludności w województwie dolnośląskim w roku 2055 (rok 2023=100%) według powiatów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Z drugiej strony, największy ubytek liczby ludności, przekraczający 30% w stosunku do roku 2023, prognozowany jest dla powiatów złotoryjskiego, górowskiego oraz miasta na prawach powiatu Wałbrzycha.

2.1.3. Struktura ludności według płci i wieku

Struktura ludności według płci i wieku województwa dolnośląskiego na przestrzeni minionych lat pozostaje względnie stabilna, jednak obecnie wyraźnie zauważalna jest przewaga osób w starszych grupach wiekowych (por. Rysunek 7). Taki trend demograficzny wyraźnie wpływa na system edukacji, szczególnie w odniesieniu do malejącej liczby uczniów w szkołach podstawowych i średnich, co stawia wyzwania związane z racjonalizacją sieci placówek edukacyjnych oraz optymalnym wykorzystaniem ich zasobów

2023

2055

Rysunek 7 Struktury płci i wieku w województwie dolnośląskim w roku 2023 i 2055.

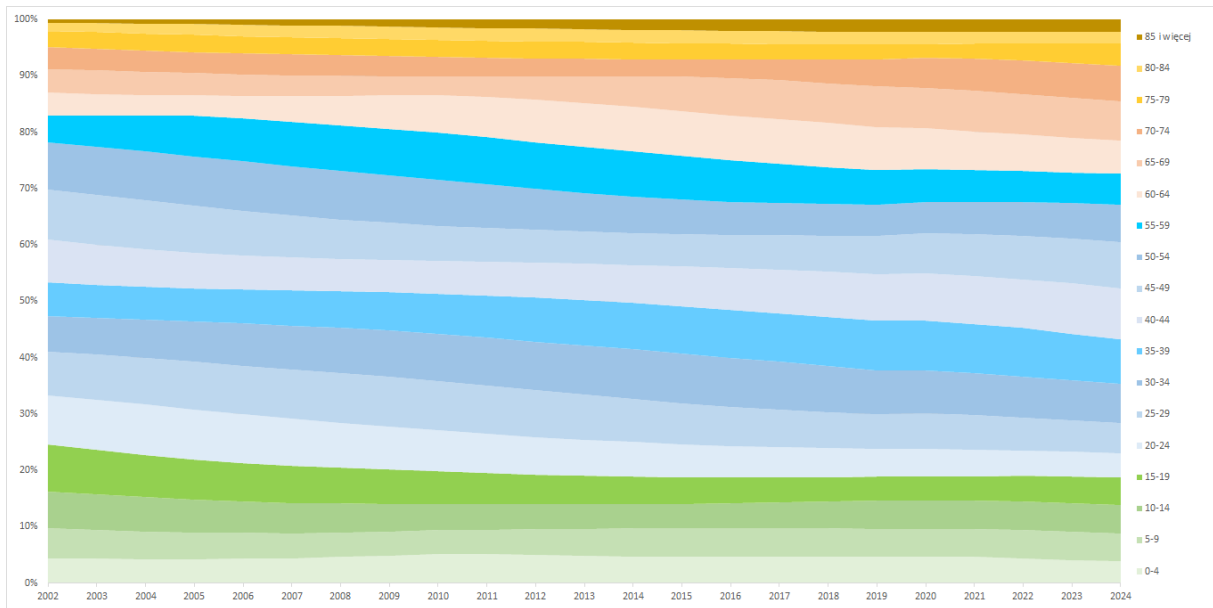
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Prognozowane zmiany struktury wieku do roku 2055, wskazujące na typ regresywny piramidy, będą miały istotne konsekwencje dla systemu edukacji. Malejąca liczba dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym może prowadzić do konieczności redukcji liczby szkół, zmniejszenia liczby klas oraz potencjalnie likwidacji placówek w mniej zaludnionych regionach. W szczególności, obszary peryferyjne województwa dolnośląskiego, które już teraz zmagają się z depopulacją, mogą odczuć największe skutki tych zmian. Jak wskazuje Mikiewicz (2010), regionalne nierówności w dostępie do edukacji oraz wyniki edukacyjne pogłębiają marginalizację, szczególnie w społecznościach o niższym statusie społeczno-ekonomicznym. Podkreśla to konieczność wprowadzenia ukierunkowanych działań zapobiegających porzucaniu nauki i zapewniających równe szanse edukacyjne w obliczu wyzwań demograficznych.

2.1.3.1. Proces starzenia się ludności

Starzenie się ludności jest jednym z najważniejszych wyzwań demograficznych, które w nadchodzących latach będą miały istotny wpływ na rozwój społeczny i gospodarczy województwa dolnośląskiego. Proces ten wiąże się z rosnącym udziałem osób w wieku poprodukcyjnym w strukturze demograficznej oraz zmniejszającą się liczbą osób w wieku produkcyjnym i dzieci (Grzelak-Kostulska, 2016). Zjawisko to, obserwowane szczególnie w regionach wiejskich oraz gminach o niskiej gęstości zaludnienia, wywołuje daleko idące konsekwencje zarówno dla rynku pracy, jak i systemu edukacji, ochrony zdrowia oraz polityki społecznej.

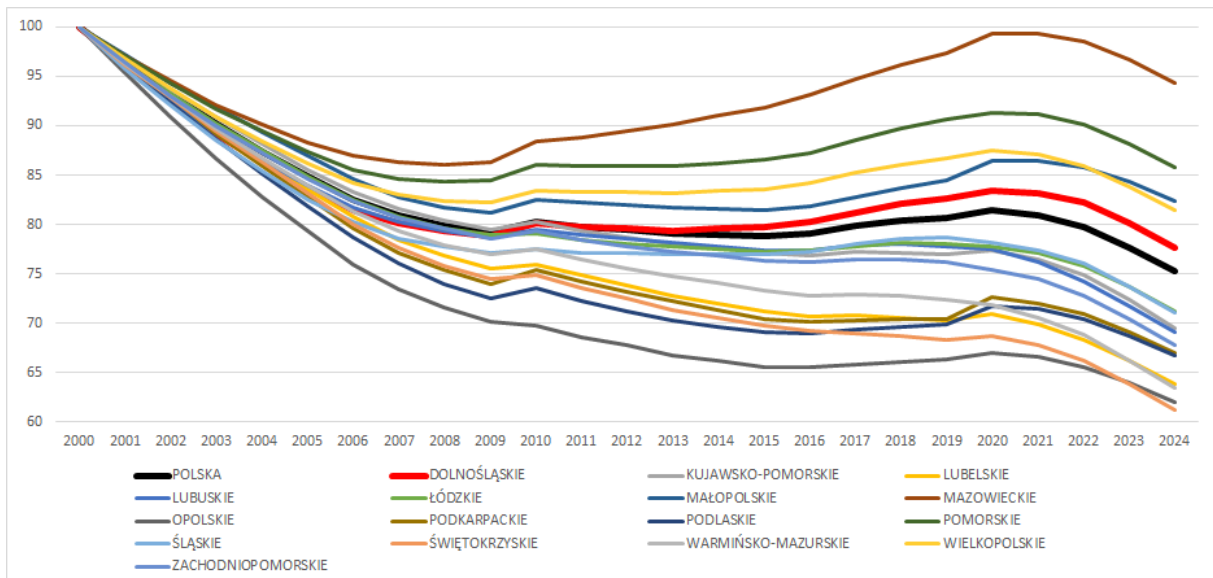
W latach 2002-2024 w województwie dolnośląskim wyraźnie zauważalny jest wzrost udziału osób w starszych grupach wieku w ogólnej liczbie ludności (por. Rysunek 8).

Rysunek 8 Struktura ludności według grup wieku w województwie dolnośląskim w latach 2002-2024.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

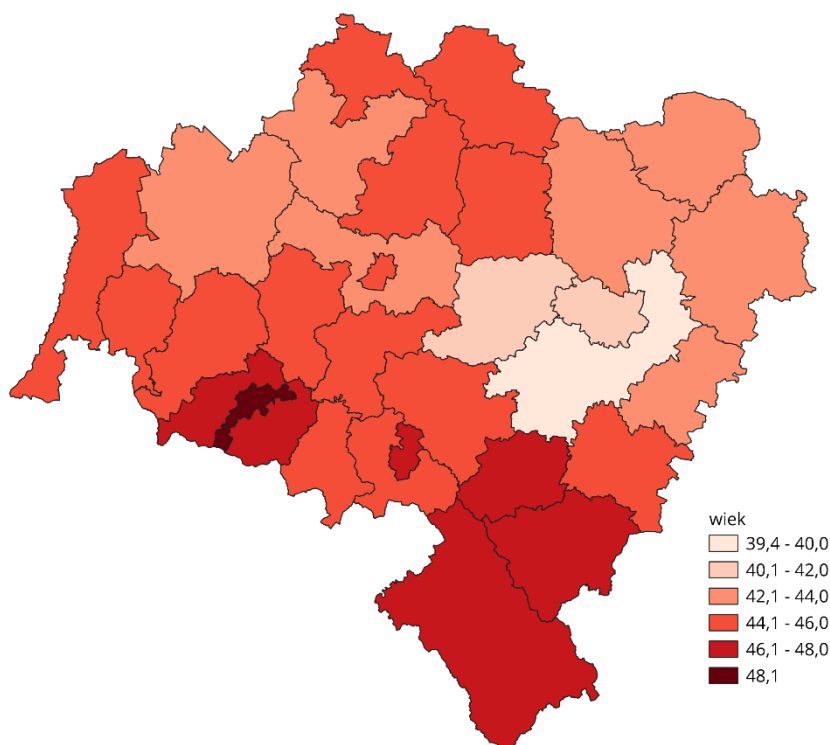
I o ile w roku 2002 udział osób w wieku powyżej 70 lat w ogólnej liczbie ludności wynosił 8,8%, o tyle w roku 2024 było to już 14,5%. Jednocześnie udział osób w wieku poniżej 15 lat w ogólnej liczbie ludności zmniejszył się z poziomu 16% na początku analizowanego okresu do 13,8% w roku 2024. Przy czym spadek ten był stosunkowo niski w porównaniu z województwem świętokrzyskim czy podkarpackim (około 30%) (por. Rysunek 9).

Rysunek 9 Dynamika zmian liczby ludności w wieku 0-14 lat w Polsce i województwach w latach 2000-2024.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

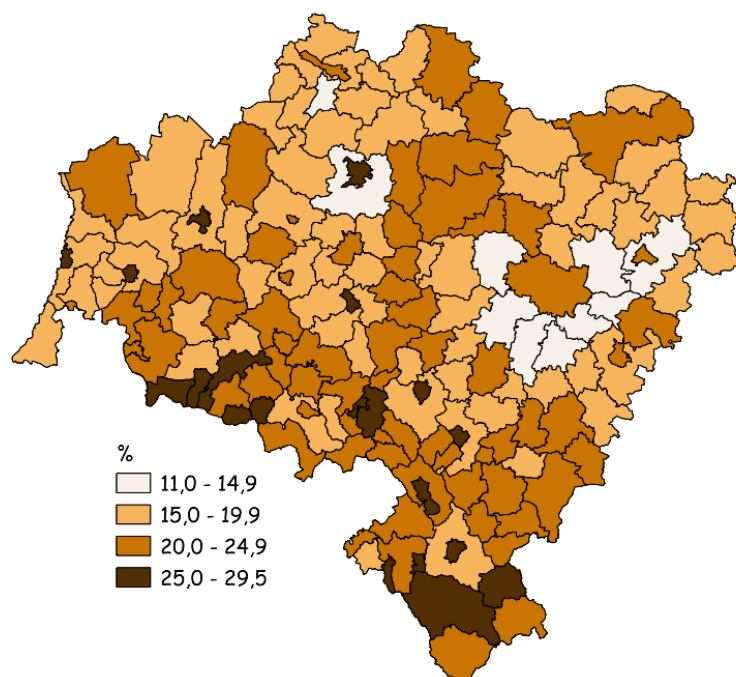
W kontekście poziomu zaawansowania procesu starzenia się ludności, województwo dolnośląskie wyraźnie różnicuje się przestrzennie. Obszary o najwyższych medianach wieku, przekraczających 44 lata, koncentrują się wzdłuż południowej granicy województwa, obejmując gminy o wysokim udziale osób starszych, co jest szczególnie widoczne w powiatach kłodzkim czy jeleniogórskim (por. Rysunek 10).

Rysunek 10 Mediana wieku w województwie dolnośląskim w roku 2023 według powiatów.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W tych regionach obserwuje się również najwyższy udział osób w wieku 65+, przekraczający 25%. Z kolei najniższe mediany wieku, poniżej 40 lat, charakteryzują gminy położone w powiecie wrocławskim i gminy graniczące z większymi ośrodkami miejskimi, gdzie udział osób starszych często nie przekracza 15% (por. Rysunek 11).

Rysunek 11 Udział osób w wieku powyżej 65 lat w ogólnej liczbie ludności w województwie dolnośląskim w roku 2024 według gmin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Różnice te mają istotne konsekwencje dla systemu edukacji w województwie. W gminach o najwyższym udziale osób starszych i wyższych medianach wieku może wystąpić znaczący spadek liczby dzieci i młodzieży w wieku szkolnym, co stawia wyzwania związane z utrzymaniem szkół oraz dostosowaniem ich infrastruktury do zmniejszającej się liczby uczniów. Może być konieczne zamykanie szkół, konsolidacja placówek edukacyjnych lub ich przekształcenie na inne cele społeczne, np. centra aktywności dla seniorów. Ponadto, mniejsza liczba młodych osób w tych obszarach ogranicza potencjalny rozwój lokalnego rynku pracy, co dodatkowo sprzyja migracji młodzieży do większych miast.

2.1.3.2. Edukacyjne grupy wieku

W kontekście polityk edukacyjnych analiza struktury ludności według funkcjonalnych grup wieku w województwie dolnośląskim wskazuje na konieczność dostosowania systemu edukacji do zmieniającej się struktury demograficznej. Obserwowany stały wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym oraz zmniejszanie się liczebności pozostałych grup wiekowych stanowią wyzwanie, które wymaga strategicznego planowania. Według prognoz GUS, do roku 2055 liczba dzieci i młodzieży w wieku 3–24 lata zmniejszy się w każdej z wydzielonych grup, co wpłynie na różne poziomy edukacji (por. Tabela 1).

Tabela 1 Prognozy zmiany liczby ludności według funkcjonalnych grup wieku w województwie dolnośląskim do roku 2055

rok	3-6	7-14	15-18	19-24
2030	92 641	220 207	116 910	179 388
2035	87 196	191 236	115 663	176 289
2040	83 809	178 937	95 621	171 456
2045	85 075	171 821	90 224	144 468
2050	86 179	172 275	86 047	134 718
2055	82 988	174 724	85 707	128 619

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Najmniej dotkniętą zmianami grupą będą dzieci w wieku 3–6 lat, dla których prognozowany spadek liczebności wynosi nieco ponad 10%. W przypadku tej grupy kluczowe będzie utrzymanie jakości edukacji przedszkolnej oraz inwestowanie w elastyczne formy opieki przedszkolnej, szczególnie w regionach wiejskich i obszarach o malejącej liczbie ludności. Ważne będzie również zwiększenie dostępu do edukacji przedszkolnej w gminach graniczących z Wrocławiem i innymi większymi miastami, gdzie liczba dzieci może być bardziej stabilna dzięki migracjom wewnętrznym.

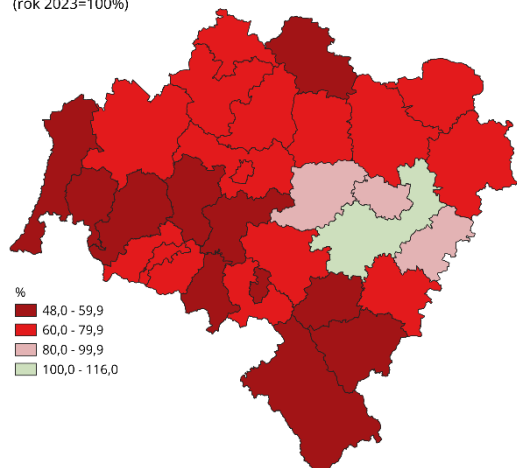
W grupie dzieci w wieku szkolnym (7–14 lat) oraz młodzieży w wieku 15–18 lat, prognozowane spadki liczby ludności o około 20–25% będą wymagały reorganizacji sieci szkół podstawowych i średnich. W szczególności na obszarach peryferyjnych i dotkniętych depopulacją konieczne będzie łączenie szkół lub ich przekształcanie na inne cele edukacyjne lub społeczne. Równocześnie w obszarach o prognozowanym wzroście, takich jak powiat wrocławski, należy inwestować w rozwój infrastruktury szkolnej i kadrowej, aby sprostać rosnącemu zapotrzebowaniu.

Największy spadek liczebności dotknie grupy osób w wieku 19–24 lata, z prognozowanym ubytkiem ponad 28%. Zmniejszająca się liczba studentów może prowadzić do wyzwań dla szkolnictwa wyższego, takich jak konieczność dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb lokalnego rynku pracy oraz intensyfikacja działań rekrutacyjnych w celu przyciągnięcia studentów spoza regionu i z zagranicy.

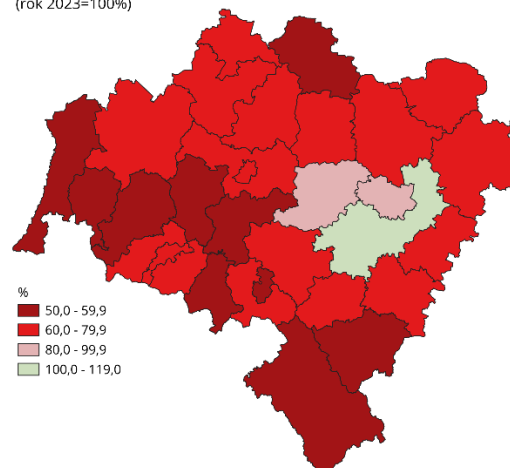
Prognoza zmian liczby ludności według edukacyjnych grup wieku w latach 2023–2055 (rok 2023 = 100%) wyraźnie wskazuje na podział województwa dolnośląskiego na dwie części, który ma istotne znaczenie dla planowania polityki edukacyjnej. Z jednej strony obserwowany będzie wzrost liczby ludności we wszystkich analizowanych grupach wiekowych w powiecie wrocławskim, a w przypadku grupy najstarszej (19–24 lata) także we Wrocławiu i powiecie średzkim (por. Rysunek 12). Z drugiej strony, pozostałe miasta na prawach powiatu oraz większość powiatów województwa odnotują mniej lub bardziej dynamiczny spadek liczby ludności w każdej

z analizowanych grup wiekowych. (por. Rysunek 12).

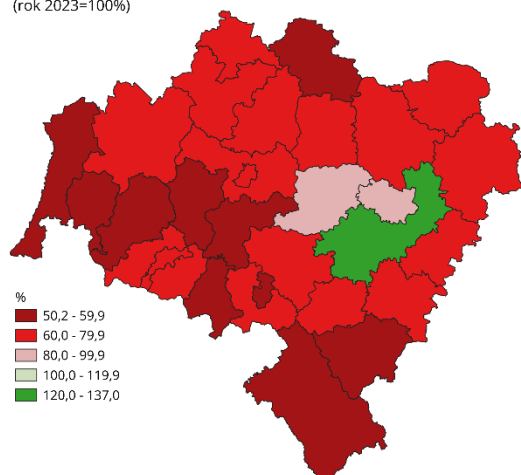
Dynamika zmiany liczby ludności w wieku 3-6 lat w latach 2023-2055
(rok 2023=100%)

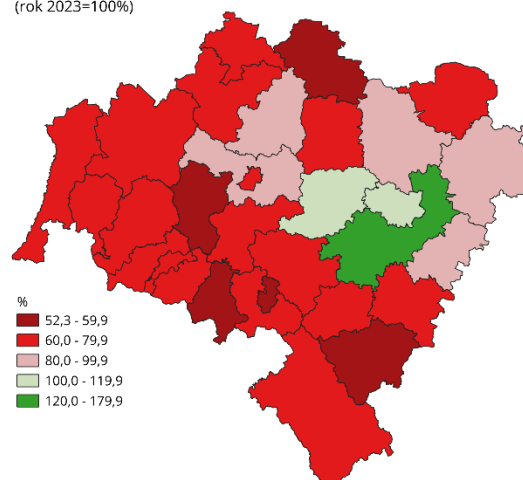
Dynamika zmiany liczby ludności w wieku 7-14 lat w latach 2023-2055
(rok 2023=100%)

Dynamika zmiany liczby ludności w wieku 15-18 lat w latach 2023-2055
(rok 2023=100%)

Dynamika zmiany liczby ludności w wieku 19-24 lat w latach 2023-2055
(rok 2023=100%)

Rysunek 12 Prognoza zmian liczby ludności według edukacyjnych grup wieku w latach 2023-2055 (rok 2023=100%).

Źródło: *Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS*

W powiecie wrocławskim prognozowany wzrost liczby dzieci w wieku przedszkolnym wymagać będzie dalszego rozwoju infrastruktury przedszkolnej, w tym budowy nowych placówek oraz zatrudnienia wykwalifikowanych nauczycieli przedszkolnych. W obszarach dotkniętych spadkiem liczby dzieci, takich jak powiaty na południu województwa, konieczne może być łączenie przedszkoli lub rozwój elastycznych form opieki, takich jak przedszkola wielozadaniowe łączące

funkcje edukacyjne i opiekuńcze, czy programy wspierające rodziców pracujących, umożliwiające lepsze dostosowanie dostępnych usług do lokalnych potrzeb społeczności.

W powiecie wrocławskim i w sąsiednich obszarach wzrost liczby młodzieży w wieku 15–18 lat może stworzyć zapotrzebowanie na różnorodne formy kształcenia średniego, w tym techniczne i zawodowe, które odpowiadają potrzebom lokalnego rynku pracy. Natomiast w powiatach, w których liczba młodzieży będzie zmniejszać się, konieczna będzie koncentracja oferty edukacyjnej w większych ośrodkach, co może prowadzić do wyzwań związanych z dostępnością szkół dla młodzieży z obszarów wiejskich.

Wzrost liczby dzieci w wieku szkolnym w powiecie wrocławskim i jego okolicach będzie wymagał rozbudowy sieci szkół podstawowych oraz inwestycji w infrastrukturę, aby zapewnić odpowiednią liczbę miejsc dla uczniów. W powiatach z wyraźnym spadkiem liczby dzieci konieczne będzie racjonalizowanie sieci szkół, przy jednoczesnym zapewnieniu dostępu do edukacji w mniej zaludnionych regionach. Kluczowe będzie również wsparcie transportu szkolnego w gminach o rozproszonej zabudowie.

Największe zmiany liczby ludności w grupie wiekowej 19–24, w tym szczególnie wysoki wzrost w powiecie wrocławskim, wskazują na potrzebę rozwoju infrastruktury uczelni wyższych oraz dostosowania ich oferty do zwiększonego napływu studentów. Z kolei w regionach odnotowujących spadek liczby młodzieży w wieku 19–24, takich jak południowe powiaty województwa, uczelnie mogą borykać się z niedoborem kandydatów. W odpowiedzi na te wyzwania konieczne będzie rozwijanie programów przyciągających studentów spoza regionu oraz wdrażanie oferty edukacji ustawicznej skierowanej do dorosłych, co może wspierać ich aktywizację zawodową i edukacyjną.

2.2. Migracje

Migracje ludności są jednym z czynników wpływających na kształtowanie się zmian demograficznych w danym obszarze, co ma istotne przełożenie na funkcjonowanie systemu edukacji. Procesy migracyjne, zarówno wewnętrzne (krajowe), jak i zewnętrzne (zagraniczne), odgrywają znaczącą rolę w dynamice populacji, wpływając na wielkość populacji w określonych grupach wiekowych, strukturę wieku, dostępność zasobów kadrowych oraz potrzeby edukacyjne w różnych regionach. Migracje oddziałują również na takie aspekty, jak różnorodność kulturowa, zapotrzebowanie na edukację językową oraz integracyjną, szczególnie w przypadku migracji zewnętrznych.

System edukacji pełni również kluczową rolę w adaptacji migrantów, pomagając im w integracji z lokalną społecznością oraz w alokacji na rynku pracy. Funkcja alokacyjna szkoły kształtuje możliwości społeczne i zawodowe uczniów w kontekście ich zróżnicowanego pochodzenia kulturowego (Mikiewicz, 2017; Mikiewicz i in., 2018).

Niniejszy podrozdział koncentruje się na analizie migracji w podziale na trzy główne kategorie: migracje wewnętrzne, migracje zewnętrzne oraz ogólne saldo migracji, z uwzględnieniem ich wpływu na system edukacyjny. W pierwszej kolejności omówione zostaną migracje wewnętrzne, które mają największe znaczenie dla rozmieszczenia ludności w granicach kraju i wpływają na nierównomierny rozwój edukacji w regionach. Następnie przeanalizowane zostaną migracje zewnętrzne, które odgrywają rolę w zwiększaniu różnorodności kulturowej w szkołach i kształtowaniu potrzeb związanych z edukacją integracyjną. Na końcu zostanie przedstawione saldo migracji jako wskaźnik łączący oba procesy i ukazujący ich wpływ na ogólną dynamikę demograficzną i edukacyjną w regionie.

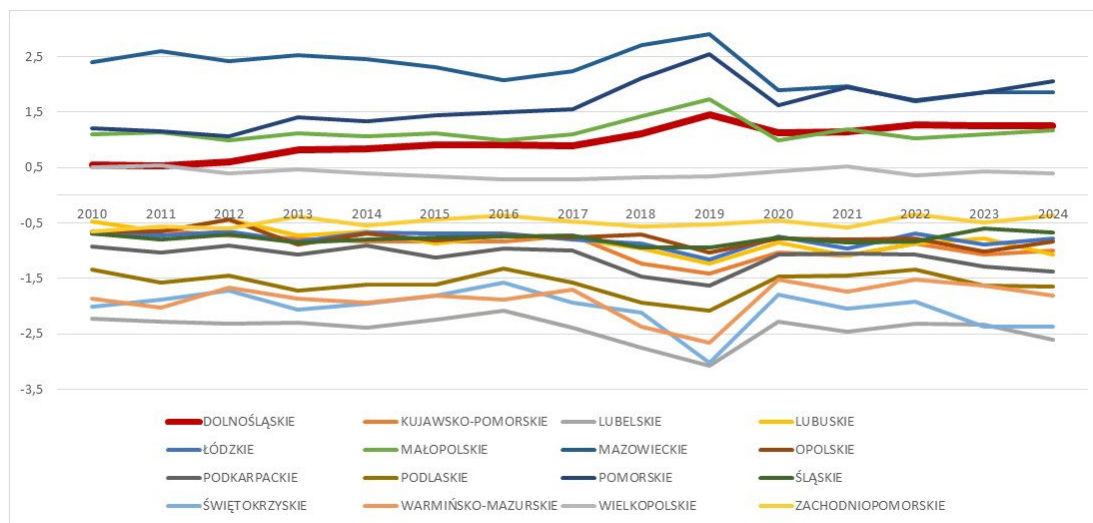
2.2.1. Migracje wewnętrzne

Migracje wewnętrzne odnoszą się do przemieszczeń ludności w obrębie granic jednego kraju. Proces ten obejmuje zmiany miejsca zamieszkania, które rozpatrywać można między województwami, powiatami lub gminami. Generalnie przyczyny migracji wewnętrznych są różnorodne i mogą wynikać z czynników ekonomicznych, takich jak poszukiwanie pracy czy lepszych warunków życia, społecznych, na przykład chęci zamieszkania bliżej rodziny, lub związanych z edukacją, zdrowiem czy preferencjami mieszkaniowymi. Szczególne miejsce w migracjach zajmują miasta, które stanowią centra edukacyjne i gospodarcze odgrywają kluczową rolę w przyciąganiu młodych ludzi z obszarów wiejskich (Środa-Murawska i in., 2017). Ruchy ludności wewnątrz kraju wpływają na strukturę wiekową i zawodową poszczególnych regionów, a

29

także na poziom ich urbanizacji i rozwój infrastruktury.

Województwo dolnośląskie w latach 2010-2023 należało do tej nielicznej grupy regionów w Polsce, które notowały dodatnie saldo migracji wewnętrznych (por. Rysunek 13).

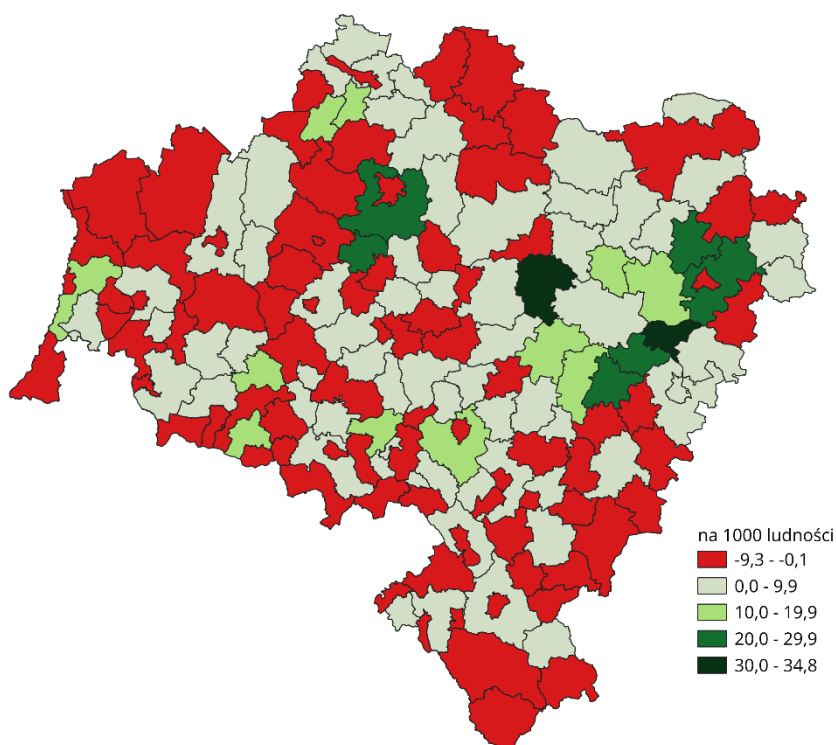

Rysunek 13 Saldo migracji wewnętrznych na 1000 mieszkańców w Polsce w latach 2010-2024 według województw.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Odnotać należy, że o ile w roku 2010 saldo migracji wewnętrznych w województwie dolnośląskim wynosiło około 0,5 na 1000 osób to w roku 2024 było to już prawie 1,2.

Analiza salda migracji wewnętrznych w ujęciu poszczególnych gmin w roku 2024 wskazuje, że w obrębie województwa wyróżnić można gminy, dla których saldo migracji wynosi ponad 30 osób na 1000 mieszkańców oraz gminy, dla których ubytek migracyjny wynosi ponad 10 osób na 1000 mieszkańców (por. Rysunek 14).

Rysunek 14 Saldo migracji wewnętrznych na 1000 mieszkańców w województwie dolnośląskim w roku 2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

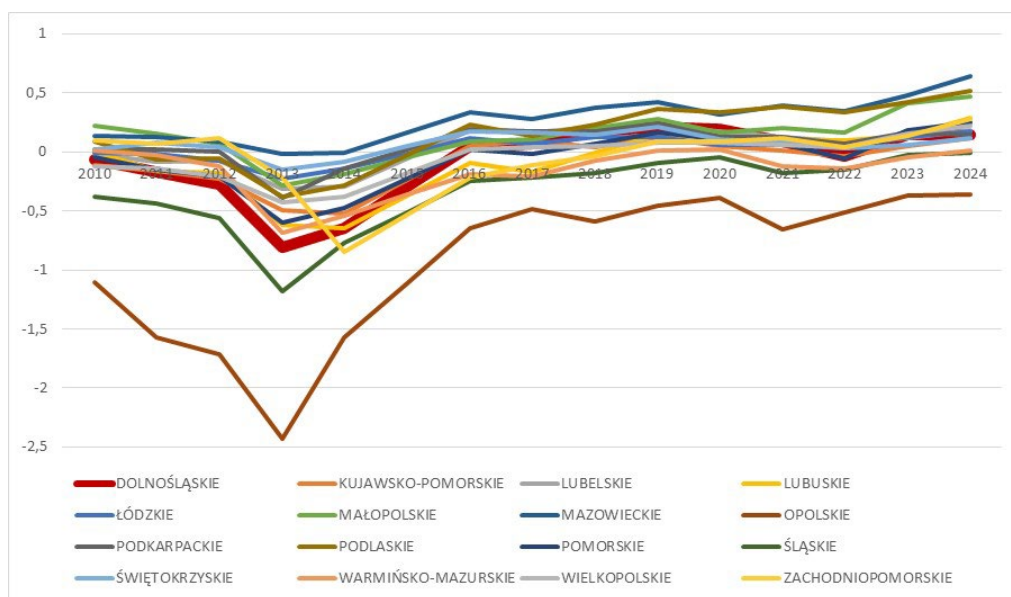
Analogicznie, więc jak w całym kraju obszary położone wokół największych miast odnotowują dodatnie saldo migracji, co związane jest z procesem suburbanizacji. W zakresie migracji wewnętrznych wyraźnie też wyodrębniają się gminy powiatu kłodzkiego, powiatu ząbkowickiego na południu czy gminy powiatu górowskiego, powiatu wołowskiego czy powiatu milickiego.

2.2.2. Migracje zewnętrzne

Migracje zewnętrzne, zarówno imigracja, jak i emigracja, wpływają na strukturę demograficzną i system edukacyjny. Napływ ludności z zagranicy, w tym rodzin z dziećmi, zwiększa różnorodność kulturową w szkołach i stwarza zapotrzebowanie na programy edukacyjne wspierające integrację imigrantów. Konieczne są inwestycje w nauczanie języka polskiego jako obcego oraz w działania integracyjne dla dzieci i ich rodzin. Z drugiej strony, emigracja Polaków za granicę może powodować odpływ dzieci w wieku szkolnym, co dodatkowo pogłębia problem depopulacji w niektórych regionach. Należy również pamiętać, że przemiany w polskim systemie

edukacji po 1989 roku charakteryzowały się ograniczoną zdolnością do refleksyjnego podejścia do nierówności społecznych i edukacyjnych. Brak tej refleksji wpłynął szczególnie negatywnie na regiony peryferyjne, gdzie zmiany demograficzne, takie jak depopulacja, pogłębiały problemy z dostępem do wysokiej jakości edukacji (Rudnicki, 2011).

Województwo dolnośląskie od roku 2016 notuje dość stabilne saldo migracji zagranicznych (por. Rysunek 15).

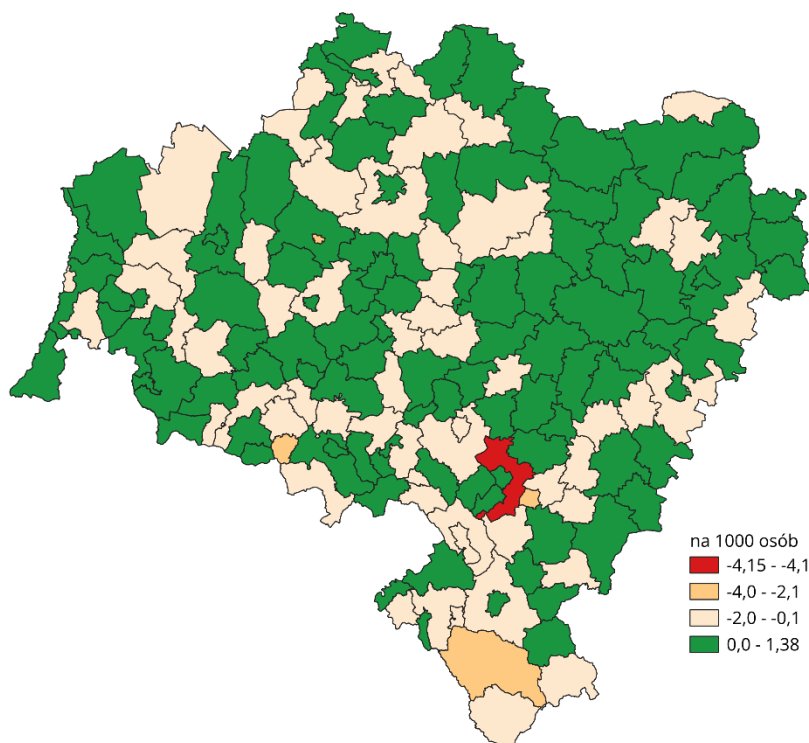
Rysunek 15 Saldo migracji zagranicznych na 1000 mieszkańców w Polsce w latach 2010-2024 według województw.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Jednak wyższy napływ niż odpływ ludności za granicę nie dotyczy całego obszaru województwa dolnośląskiego (por. Rysunek 16). Niemniej, w roku 2024 w zdecydowanej większości gmin odnotowano dodatnie saldo migracji zagranicznych, co wskazuje na większą liczbę osób przyjeżdżających do regionu niż wyjeżdżających. Z kolei gminy: Wołów, Rudna, Cieszów, itp. wyróżniają się ujemnym saldem migracji, co oznacza odpływ ludności do innych krajów.

Powiaty takie jak kłodzki, górowski czy wołowski, które odnotowały ujemne saldo migracji zewnętrznych, mogą zmagać się ze zmniejszającą się liczbą uczniów w placówkach edukacyjnych. Jak zauważa Mikiewicz (2008), struktura systemu edukacyjnego, mimo pozorów demokratyzacji, wciąż prowadzi do reprodukcji nierówności społecznych. Utrzymująca się elitarność niektórych szkół oraz ograniczony dostęp do edukacji wysokiej jakości w regionach peryferyjnych może skutkować dalszą marginalizacją społeczności, szczególnie w powiatach dotkniętych depopulacją. A zatem konieczne będą działania związane z racjonalizacją sieci szkół, a także rozwój

alternatywnych form edukacji, takich jak szkoły zdalne czy hybrydowe, aby zapewnić dostęp do nauki w regionach dotkniętych depopulacją.

Rysunek 16 Saldo migracji zagranicznych na 1000 mieszkańców w województwie dolnośląskim w roku 2024.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rozwój zdalnych i hybrydowych form edukacji, intensywnie rozwijanych podczas pandemii COVID-19, może być szansą dla regionów dotkniętych depopulacją. Jak wskazują Jurczak-Morris i in. (2022), nowa kultura szkoły, która wyłoniła się w wyniku konieczności dostosowania się do edukacji zdalnej, niesie ze sobą potencjał do przełamywania barier geograficznych i społecznych, szczególnie dla uczniów w regionach peryferyjnych.

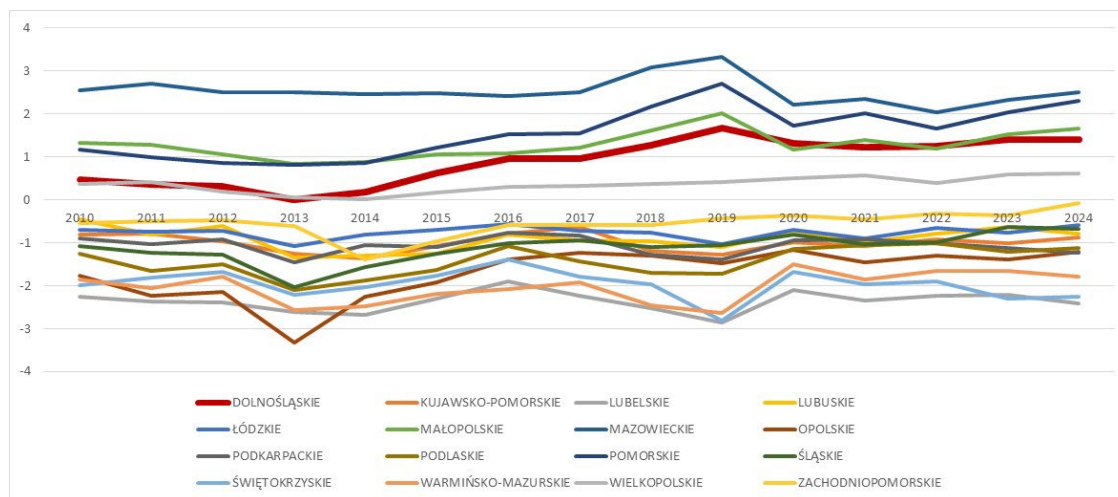
Jednocześnie istotne będzie wprowadzenie programów wspierających lokalne społeczności, które mogą zachęcić młode rodziny do pozostania w regionie.

2.2.3. Ogólne saldo migracji

Ogólne saldo migracji stanowi różnicę pomiędzy napływem a odpływem ludności w danym obszarze, zarówno w kontekście migracji wewnętrznych, jak i zewnętrznych. Jest to kluczowy wskaźnik demograficzny, który pozwala ocenić bilans migracyjny województwa, kraju lub innej jednostki terytorialnej w określonym czasie. Saldo migracji odzwierciedla zatem nie tylko

atrakcyjność danego obszaru jako miejsca zamieszkania i pracy, ale także efekty procesów społeczno-gospodarczych, takich jak zmiany na rynku pracy, polityka migracyjna czy jakość życia. Pozytywne saldo migracji oznacza przewagę napływu nad odpływem ludności, co zwykle wiąże się z rozwojem danego obszaru, podczas gdy saldo ujemne wskazuje na odpływ ludności i potencjalne wyzwania związane z depopulacją.

Województwo dolnośląskie w latach 2010-2024 należało do grupy pięciu województw odnotowujących dodatnie saldo migracji ogółem (por. Rysunek 17).

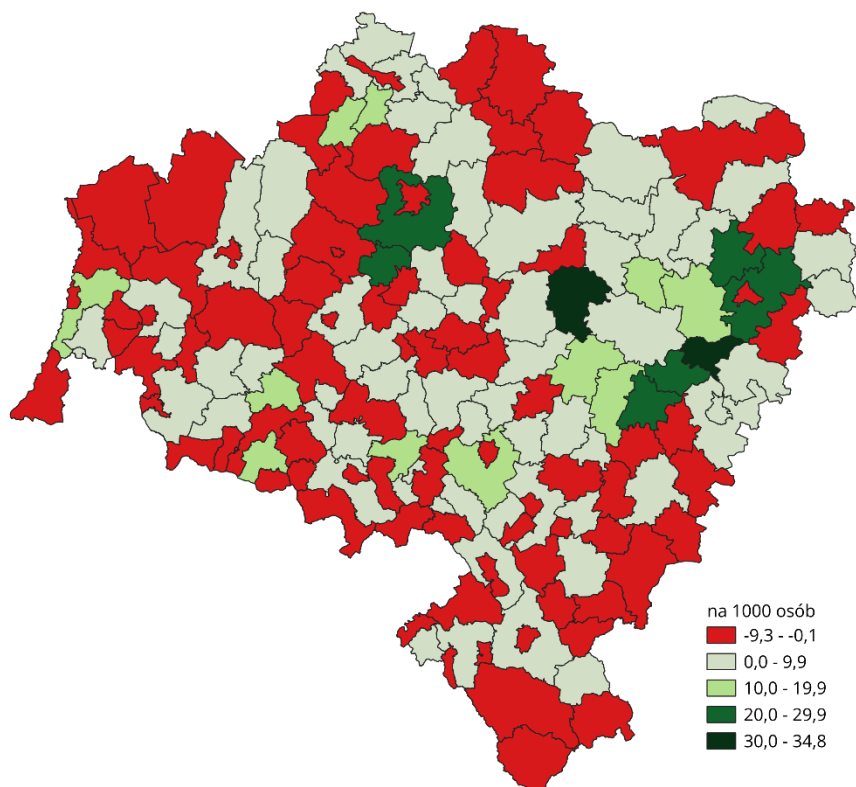

Rysunek 17 Saldo migracji ogółem na 1000 mieszkańców w Polsce w latach 2010-2024 według województw.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W roku 2024 przekraczając poziom 1 osoby na 1000 mieszkańców. Ponownie jednak należy podkreślić, że dodatnie saldo migracji nie dotyczy całego obszaru województwa (por. Rysunek 18). Obszary takie jak powiat wrocławski oraz sąsiednie gminy wyróżniają się dodatnim saldem migracji, podczas gdy wiele powiatów peryferyjnych, szczególnie na południu i północy województwa, odnotowuje ujemne wartości salda migracji ogółem (por. Rysunek 18).

Ujemne saldo migracji w wielu powiatach peryferyjnych, takich jak powiaty na południu województwa, odzwierciedla odpływ ludności, głównie młodych osób, do większych ośrodków miejskich lub za granicę.

Rysunek 18 Saldo migracji ogółem na 1000 mieszkańców w województwie dolnośląskim w roku 2024.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Saldo migracji ogółem w województwie dolnośląskim podkreśla konieczność regionalizacji polityki edukacyjnej, która uwzględni zróżnicowane potrzeby demograficzne i społeczne poszczególnych obszarów. Dzięki temu możliwe będzie skuteczne reagowanie na zmieniające się warunki i wspieranie zrównoważonego rozwoju edukacji w regionie.

Podsumowując, analiza uwarunkowań demograficznych województwa dolnośląskiego uwidacznia złożoność procesów wpływających na dynamikę liczby ludności, jej strukturę wiekową oraz migracje. Zmiany te mają bezpośrednie przełożenie na potrzeby edukacyjne regionu, kształtując zapotrzebowanie na infrastrukturę oświatową, kadre nauczycielską oraz dostosowanie oferty edukacyjnej do lokalnych uwarunkowań. W kolejnej części raportu omówiono szczegółowo funkcjonowanie systemu edukacji formalnej na Dolnym Śląsku, przedstawiając jego stan, wyzwania i perspektywy rozwoju w kontekście zmieniających się warunków demograficznych.

3. Edukacja formalna na Dolnym Śląsku

Analiza demograficznych uwarunkowań rozwoju województwa dolnośląskiego przedstawiona w poprzedniej części raportu stanowi kontekst do szczegółowego omówienia stanu edukacji formalnej w regionie w niniejszej części. Przedstawiono w niej bowiem funkcjonowanie systemu oświatowego na różnych etapach kształcenia – od wychowania przedszkolnego, przez szkolnictwo podstawowe, aż po szkolnictwo ponadpodstawowe. Analiza obejmuje następujące obszary: infrastruktura szkolna, zasoby kadrowe, struktura uczniów oraz wyniki egzaminów zewnętrznych, stanowiąc wieloaspektowy obraz aktualnej sytuacji edukacyjnej Dolnego Śląska. Na podstawie tych danych możliwe jest wskazanie zarówno mocnych stron systemu oświatowego, jak i obszarów wymagających interwencji.

3.1. Wychowanie przedszkolne

W części pierwszej zaprezentowany został aktualny stan edukacji przedszkolnej na Dolnym Śląsku z uwzględnieniem kluczowych aspektów systemu edukacji takich jak:

1. Infrastruktura przedszkolna
2. Dostępność jednostek wychowania przedszkolnego
3. Zasoby kadrowe edukacji przedszkolnej
4. Struktura przedszkolaków według liczby dzieci w wieku przedszkolnym oraz liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym

Dane zestawione zostały według dostępności dla roku szkolnego 2024/2025. Prezentowane dane są kluczowe dla ewaluacji funkcjonalności systemu wychowania przedszkolnego na Dolnym Śląsku, a także identyfikacji potrzeb oraz potencjalnych wyzwań.

Pojęcie infrastruktury szkolnej zdefiniowane zostało jako ogólna liczba jednostek wychowania przedszkolnego na Dolnym Śląsku, a także wszystkie materialne zasoby i urządzenia, które są niezbędne do funkcjonowania placówki edukacyjnej oraz realizacji procesu dydaktycznego i wychowawczego. Obejmuje ona budynki (np. sale lekcyjne, laboratoria, sale gimnastyczne), przestrzenie zewnętrzne (np. boiska, place zabaw), wyposażenie techniczne (np. meble, tablice, komputery), a także systemy wsparcia (np. ogrzewanie, instalacje elektryczne, sieć internetowa). Celem infrastruktury szkolnej jest zapewnienie bezpiecznego, funkcjonalnego i sprzyjającego nauce środowiska dla uczniów oraz nauczycieli.

Dostępność jednostek wychowania przedszkolnego na poziomie województw obliczona została jako liczba jednostek w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców. Im wyższe wartości, tym tak rozumiana dostępność jest wyższa.

Dostępność jednostek wychowania przedszkolnego na poziomie powiatów obliczona została jako liczba jednostek w przeliczeniu na 10 000 dzieci w wieku przedszkolnym. Im wyższe wartości, tym tak rozumiana dostępność jest wyższa.

Dostępność jednostek wychowania przedszkolnego na poziomie gmin obliczona została jako liczba jednostek wychowania przedszkolnego w przeliczeniu na 10 000 dzieci w wieku przedszkolnym. Im wyższe wartości, tym tak rozumiana dostępność jest wyższa.

Dane dotyczące liczby ludności Dolnego Śląska oraz liczby ludności Polski wykorzystane do wyliczenia dostępności jednostek edukacyjnych w skali regionu i w skali kraju pochodzą z dnia 31 grudnia 2024 roku.

Stopień dostępności jednostek wychowania przedszkolnego został dodatkowo przeanalizowany przy pomocy wskaźnika korelacji Pearsona, który jest miarą statystyczną, określającą siłę i kierunek liniowej zależności między dwiema zmiennymi. Wskaźnik przyjmuje wartości od -1 do 1.

- 1: Idealna dodatnia korelacja (gdy jedna zmienna rośnie, druga również rośnie w proporcjonalny sposób).
- 0: Brak korelacji (zmienne nie są w żaden sposób powiązane liniowo).
- -1: Idealna ujemna korelacja (gdy jedna zmienna rośnie, druga maleje w proporcjonalny sposób).

Wskaźnikiem korelacji Pearsona posłużono się analizując zależności między:

- 1) liczbą jednostek wychowania przedszkolnego a liczbą dzieci w wieku przedszkolnym w powiatach na Dolnym Śląsku.
- 2) liczbą jednostek wychowania przedszkolnego a gęstością zaludnienia w powiatach na Dolnym Śląsku.
- 3) liczbą jednostek wychowania przedszkolnego a wskaźnikiem urbanizacji w powiatach na Dolnym Śląsku.

Zasoby kadrowe edukacji przedszkolnej obejmują liczbę etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w jednostkach wychowania przedszkolnego ogółem, do których zalicza się: przedszkola, punkty przedszkolne, zespoły wychowania przedszkolnego oraz oddziały

przedszkolne przy szkołach podstawowych.

Dostępność etatów nauczycieli wychowania przedszkolnego została obliczona jako:

- 1) Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych wychowania przedszkolnego w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców na poziomie województw
- 2) Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych wychowania przedszkolnego w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców na poziomie powiatów
- 3) Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych wychowania przedszkolnego w przeliczeniu na 10 000 dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na poziomie powiatów

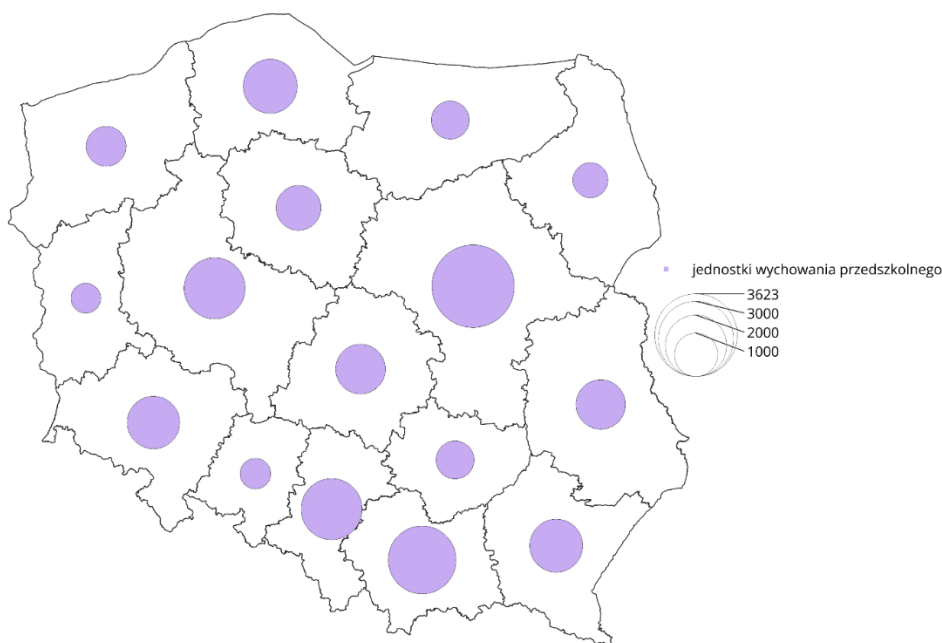
Struktura uczniów wychowania przedszkolnego została przeanalizowana jako:

- 1) Liczba dzieci w wieku przedszkolnym (od 3 do 6 lat) w skali wojewódzkiej oraz w skali powiatowej
- 2) Liczba dzieci w wieku przedszkolnym w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców w skali wojewódzkiej
- 3) Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w skali wojewódzkiej oraz w skali powiatowej
- 4) Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców w skali wojewódzkiej

Wiek przedszkolny w Polsce oznacza przedział lat, który reguluje artykuł 31 ust. 1 ustawy o prawie oświatowym z dnia 14 grudnia 2016 r., obejmując dzieci od 3 do 6 roku życia, które mogą uczestniczyć w wychowaniu przedszkolnym, a od 6. roku życia zobowiązane są do odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego przed rozpoczęciem edukacji w szkole podstawowej.

3.1.1. Infrastruktura przedszkolna

W roku szkolnym 2024/2025 na Dolnym Śląsku znajdowało się 1 468 jednostek wychowania przedszkolnego. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim zlokalizowanych było niemalże 6% spośród wszystkich 22 279 jednostek wychowania przedszkolnego w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem środkowe miejsce (7.) wśród 16 województw (por. Rysunek 19).

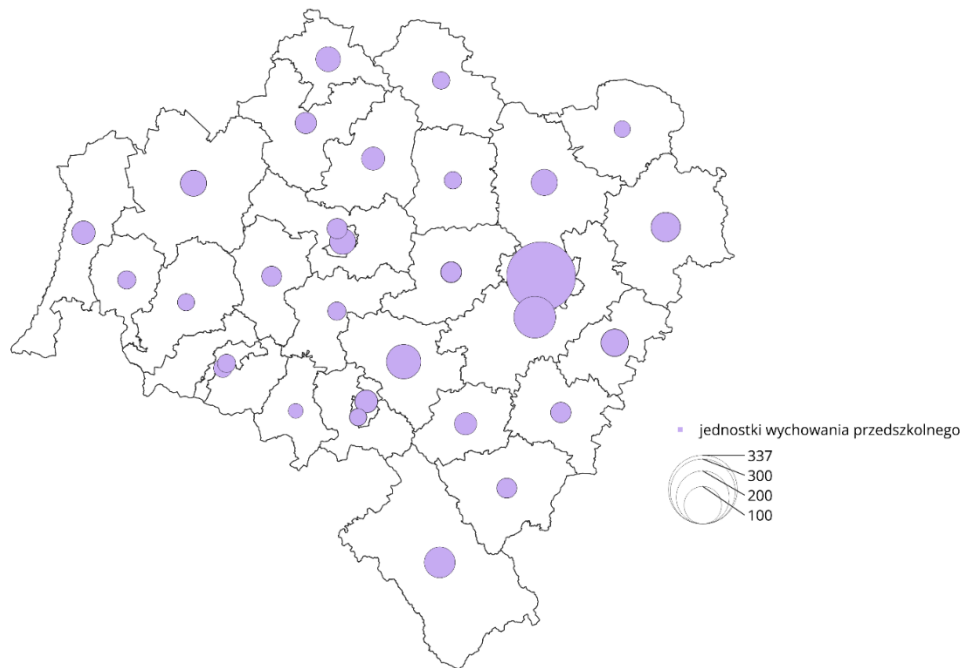

Rysunek 19 Liczba jednostek wychowania przedszkolnego w Polsce i województwach w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców dostępność jednostek wychowania przedszkolnego wynosi 5,11 jednostki, natomiast średnia dla Polski wynosi 5,94 jednostek na 10 000 mieszkańców. Województwo dolnośląskie cechuje zatem niższa od średniej krajowej, dostępność jednostek wychowania przedszkolnego.

Największa liczba jednostek wychowania przedszkolnego zlokalizowana jest na terenie Wrocławia (337 jednostek) oraz sąsiadujących z nim powiatów: wrocławskim (124 jednostki), świdnickim (85 jednostek), kłodzkim (67 jednostek) oraz oleśnickim (62 jednostki). Powiatami o najniższej liczbie jednostek wychowania przedszkolnego są powiaty znajdujące się w południowo-zachodniej części regionu, do których należą odpowiednio: powiat kamiennogórski (15 jednostek) i wysunięty na północny-wschód regionu powiat milicki (19 jednostek), a także powiat lwówecki (21 jednostek) oraz powiaty: wołowski, wałbrzyski i górowski (po 22 jednostki). (por. Rysunek 20).

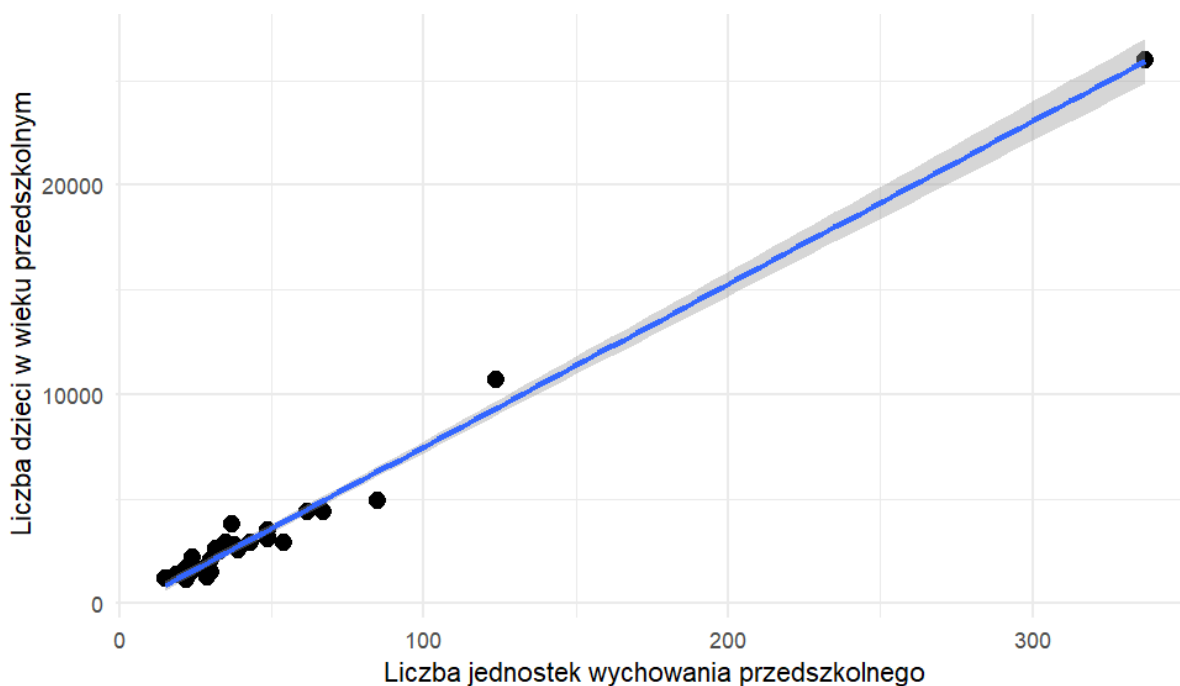

Rysunek 20 Liczba jednostek wychowania przedszkolnego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 dzieci w wieku przedszkolnym, najwyższa liczba przedszkoli na Dolnym Śląsku występuje w powiecie złotoryjskim (225 jednostki). Z kolei do powiatów o najniższej liczbie jednostek wychowania przedszkolnego w przeliczeniu na 10 000 dzieci w wieku przedszkolnym zaliczają się powiat lubiński (97 jednostek) oraz powiat Miasto Jelenia Góra (109 jednostek).

Liczba placówek przedszkolnych w dolnośląskich powiatach koreluje silnie dodatnio (współczynnik Pearsona wynosi 0,99) w stosunku do liczby dzieci w wieku przedszkolnym. Oznacza to, że liczba placówek rośnie niemalże wprost proporcjonalnie do liczby dzieci w danym powiecie, co sugeruje, że infrastruktura przedszkolna na Dolnym Śląsku jest bardzo dobrze dostosowana do liczby przedszkolaków objętych wychowaniem przedszkolnym w regionie (por. Rysunek 21).

Rysunek 21 Korelacja między liczbą dzieci w wieku przedszkolnym a liczbą jednostek wychowania przedszkolnego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Na poziomie gmin korelacja między liczbą dzieci a liczbą przedszkoli jest również silnie dodatnia, co oznacza, że w gminach o większej liczbie dzieci w wieku przedszkolnym znajduje się więcej jednostek przedszkolnych. Wysoka wartość korelacji wskazuje na dobre dostosowanie liczby przedszkoli do liczby dzieci w większości gmin, a zatem że infrastruktura edukacyjna w regionie jest właściwie dostosowana do potrzeb demograficznych.

Niemniej istnieją gminy, w których dostosowanie liczby dzieci do liczby przedszkoli jest niewystarczające, a ich liczba zwiększa się z roku na rok. Dotyczy to zwłaszcza obszarów wiejskich. W roku 2023/2024 do grona gmin na obszarach wiejskich o wskaźniku dostępności wychowania przedszkolnego wynoszącym zero należały gminy: Wleń, Niemcza, Pieszyce, Kamieniec Ząbkowicki oraz Głuszyca. Zgodnie z danymi GUS na rok 2024/2025 do gmin na terenach których nie znajduje się ani jedna jednostka wychowania przedszkolnego dołączyły gminy z obszarów wiejskich takich jak Ścinawa, Lubomierz, Prochowice i Polkowice, co oznacza stopniowy wzrost niedopasowania infrastruktury przedszkolnej na tych terenach. Ponadto na obszarze wiejskim gminy Międzylesie dostępność przedszkoli wynosi zaledwie 55 jednostek. Niekorzystnie wypadają także niektóre gminy wiejskie (Czarny Bór, Janowice Wielkie, Malczyce, Mietków, Rudna). Taki stan rzeczy wskazuje na niewystarczającą

infrastrukturę przedszkolną w powyższych obszarach wiejskich (por. Tabela 2).

Tabela 2 Liczba przedszkoli na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 dzieci w wieku przedszkolnym w obszarach wiejskich o najniższej dostępności w roku szkolnym 2024/2025

Gmina wiejska lub obszar wiejski gminy miejsko-wiejskiej	Liczba dzieci w wieku przedszkolnym	Liczba przedszkoli	Wskaźnik dostępności na 10 000 dzieci w wieku przedszkolnym
Kamieniec Ząbkowicki – obszar wiejski gminy miejsko-wiejskiej	108	0	0
Niemcza – obszar wiejski gminy miejsko-wiejskiej	100	0	0
Głuszycza – obszar wiejski gminy miejsko-wiejskiej	63	0	0
Pieszycze – obszar wiejski gminy miejsko-wiejskiej	78	0	0
Wleń – obszar wiejski gminy miejsko-wiejskiej	63	0	0
Polkowice – obszar wiejski gminy miejsko-wiejskiej	235	0	0
Ścinawa – obszar wiejski gminy miejsko-wiejskiej	148	0	0
Lubomierz – obszar wiejski gminy miejsko-wiejskiej	147	0	0
Prochowice – obszar wiejski gminy miejsko-wiejskiej	118	0	0
Malczyce – gmina wiejska	199	1	50
Czarny Bór – gmina wiejska	191	1	52
Mietków – gmina wiejska	148	1	68
Janowice Wielkie – gmina wiejska	142	1	70
Rudna – gmina wiejska	305	2	66
Międzylesie – obszar wiejski gminy miejsko-wiejskiej	157	1	64

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Poza obszarami wiejskimi gmin miejsko-wiejskich oraz gminami wiejskimi niski wskaźnik dostępności edukacji przedszkolnej zauważalny jest także na terenie niektórych gmin miejsko-wiejskich jako całości (Niemcza), na obszarach miejskich niektórych gmin miejsko-wiejskich (Chocianów, Jaworzyna Śląska, Lubawka, Nowogrodzic, Stronie Śląskie, Szczytna), a także w miastach gminach (Piława Górna) (por. Tabela 3).

Tabela 3 Liczba przedszkoli na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 dzieci w wieku przedszkolnym w gminach miejsko-wiejskich, miastach gminach oraz na obszarach miejskich gmin miejsko-wiejskich o najniższej dostępności w roku szkolnym 2024/2025.

Gmina miejska, miejsko-wiejska lub obszar miejski gminy miejsko-wiejskiej	Liczba dzieci w wieku przedszkolnym	Liczba przedszkoli	Wskaźnik dostępności na 10 000 dzieci w wieku przedszkolnym
Jaworzyna Śląska – obszar miejski	404	1	25
Piława Górna – gmina miejska	186	1	54
Nowogrodzic – obszar miejski	602	2	33
Niemcza – gmina miejsko-wiejska	178	1	56
Lubawka – obszar miejski	314	2	64
Stronie Śląskie – obszar miejski	210	2	95
Chocianów – obszar miejski	522	2	39
Szczytna – obszar miejski	221	2	91

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Z kolei w niektórych gminach na Dolnym Śląsku stosunek liczby przedszkoli do liczby dzieci w wieku przedszkolnym wskazuje na zbyt wysoką liczbę jednostek wychowania przedszkolnego. Do gmin, w których liczba przedszkoli na 10 000 dzieci przekracza 250 jednostek wychowania przedszkolnego, należą gminy wiejskie Dobromierz, Domaniów, Jemielno, Warta Bolesławiecka oraz Żukowice, gminy miejsko-wiejskie Świerzawa i Wąsosz, gminy miejskie Karpacz i Polanica-Zdrój. Na tych obszarach wyraźna jest nadwyżka infrastruktury przedszkolnej w porównaniu do pozostałych gmin na Dolnym Śląsku (por. Tabela 4).

Tabela 4 Liczba przedszkoli w przeliczeniu na 10 000 dzieci w wieku przedszkolnym w obszarach o najwyższym wskaźniku dostępności na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025.

Gmina	Liczba dzieci w wieku przedszkolnym	Liczba przedszkoli	Wskaźnik dostępności na 10 000 dzieci w wieku przedszkolnym
Jemielno – gmina wiejska	91	4	440
Dobromierz – gmina wiejska	164	7	427
Żukowice – gmina wiejska	127	4	315
Wąsosz – gmina miejsko-wiejska	252	7	278
Polanica-Zdrój – gmina miejska	156	6	385
Warta Bolesławiecka – gmina wiejska	276	9	326
Karpacz – gmina miejska	96	3	312
Świerzawa – gmina miejsko-wiejska	213	6	282
Domaniów – gmina wiejska	168	5	298

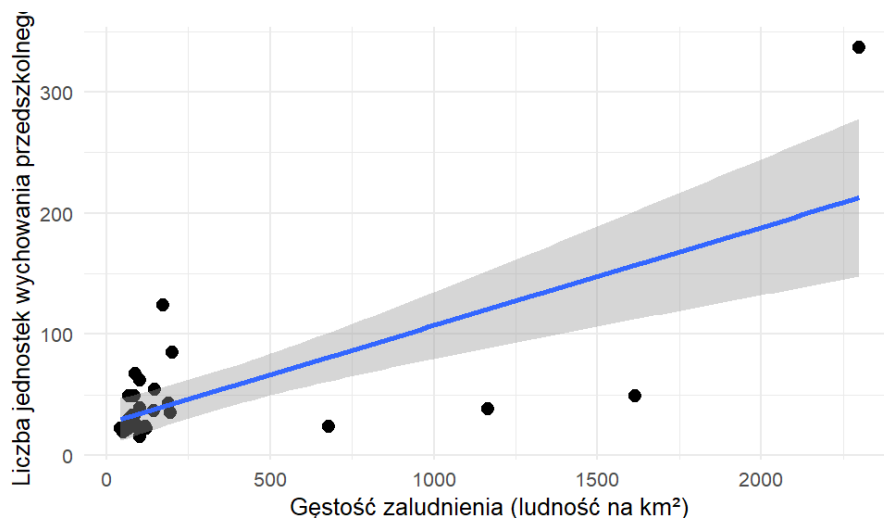
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Tereny o wysokim wskaźniku urbanizacji w regionie dolnośląskim, do których zalicza się miasta na prawach powiatu (Wrocław, Jelenia Góra, Legnica oraz Wałbrzych), jak również powiat wrocławski oraz sąsiadujące z nim od południa powiaty: świdnicki, dzierzoniowski i oławski, a także wysunięty na północ regionu powiat głogowski, charakteryzują się zarówno najwyższym wskaźnikiem urbanizacji, jak i gęstością zaludnienia, co może wskazywać na lepszy dostęp do infrastruktury szkolnej.

Natomiast większość powiatów na północnym zachodzie i na północnym wschodzie Dolnego Śląska, jak również dwa powiaty południowo-wschodnie: powiat ząbkowicki i strzeliński, charakteryzują się najniższą gęstością zaludnienia w regionie, jak również jednymi z najniższych wskaźników urbanizacji (por. Rysunek 1).

Współczynnik korelacji Pearsona między gęstością zaludnienia a liczbą jednostek wychowania przedszkolnego w powiatach dolnośląskich wynosi około 0,70, co wskazuje na umiarkowanie dodatnią korelację tego współczynnika. Wskazuje ona, że w powiatach

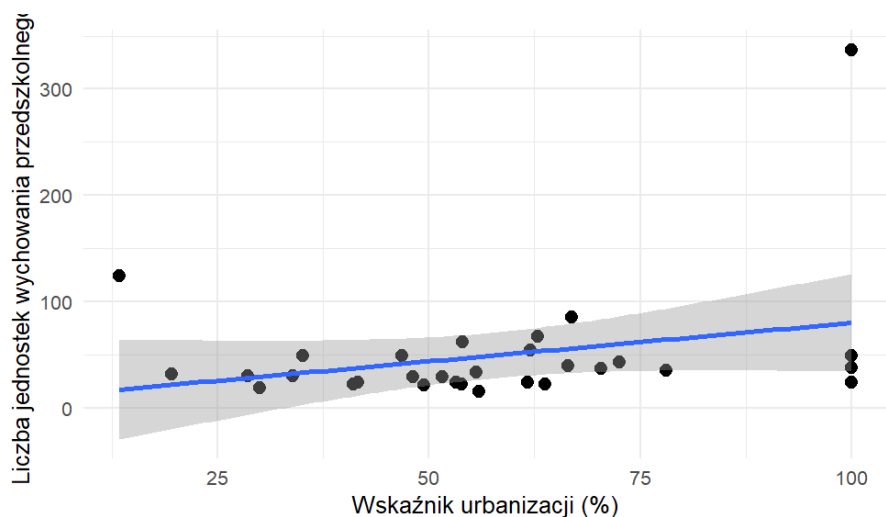
o wyższej gęstości zaludnienia zwykle znajduje się więcej jednostek przedszkolnych, chociaż ta tendencja może ulegać stopniowej zmianie (por. Rysunek 22).

Rysunek 22 Korelacja między gęstością zaludnienia a liczbą jednostek wychowania przedszkolnego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Współczynnik korelacji Pearsona między wskaźnikiem urbanizacji a liczbą jednostek wychowania przedszkolnego wynosi około 0,28. Oznacza to słabą dodatnią korelację, co sugeruje lekką tendencję do tego, że na obszarach o wyższym wskaźniku urbanizacji znajduje się więcej jednostek przedszkolnych, związek ten nie jest jednak silny (por. Rysunek 23).

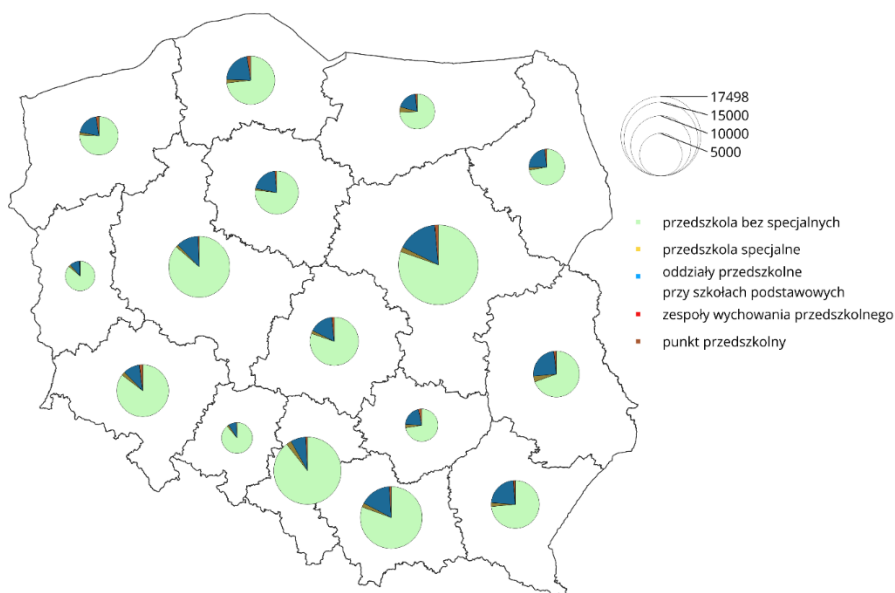
Rysunek 23 Korelacja między wskaźnikiem urbanizacji a liczbą jednostek wychowania przedszkolnego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Okazuje się zatem, że o ile w powiatach dolnośląskich liczba dzieci w wieku przedszkolnym koreluje silnie dodatnio z liczbą jednostek wychowania przedszkolnego, o tyle wskaźnik urbanizacji nie ma silnego związku z liczbą przedszkoli w powiatach, wykazując słabą dodatnią korelację, co może być efektem procesu suburbanizacji. Jeżeli chodzi o gęstość zaludnienia natomiast, zależność pomiędzy tą zmienną a liczbą przedszkoli w powiatach pozostaje umiarkowanie dodatnia.

3.1.2. Zasoby kadrowe wychowania przedszkolnego

W roku szkolnym 2024/2025 na Dolnym Śląsku odnotowano 7 435,84 etatów pełno i niepełnozatrudnionych nauczycieli wychowania przedszkolnego, o ponad 980 etatów mniej niż w poprzednim roku szkolnym. W skali kraju liczba etatów nauczycieli edukacji przedszkolnej w województwie dolnośląskim wynosi 6,9% wszystkich etatów w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce wśród szesnastu województw (por. Rysunek 24).

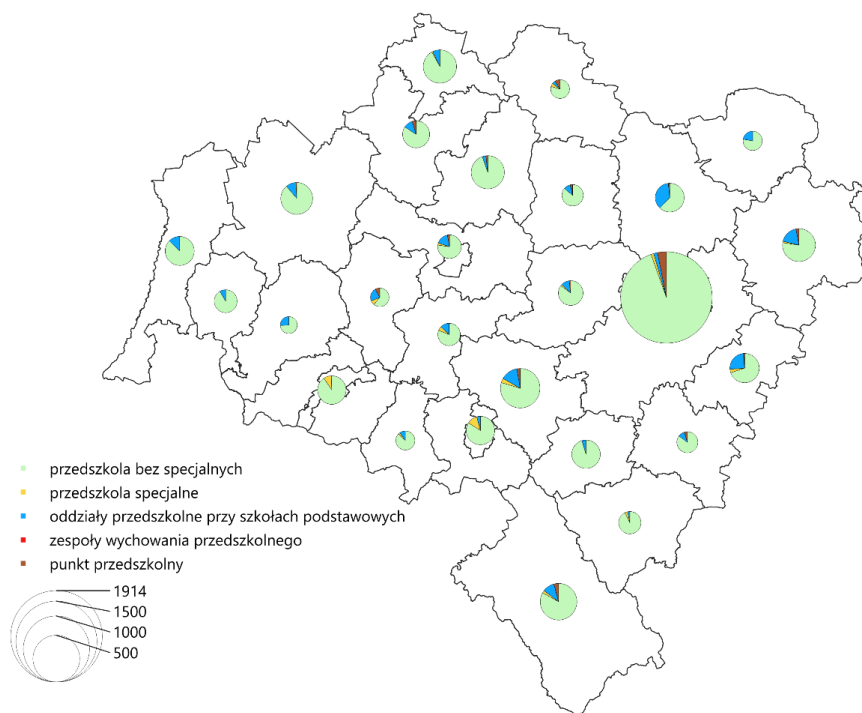

Rysunek 24 Liczba etatów nauczycieli wychowania przedszkolnego w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, liczba etatów wychowania przedszkolnego na Dolnym Śląsku wynosi 25,92 etatu przy średniej dla Polski wynoszącej 28,64 etatu na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że województwo dolnośląskie jest wyposażone w nieco niższe od średniej krajowej zasoby kadrowe wychowania przedszkolnego w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.

Najwyższą liczbę etatów pełno i niepełnozatrudnionych nauczycieli wychowania przedszkolnego odnotowano w powiecie Miasta Wrocław (1913,68 etatów – niemalże 500 etatów mniej niż w roku poprzednim), powiecie wrocławskim (621,45 etatów) oraz powiecie świdnickim (356,38 etatów). Ponadto, wysoką liczbę etatów nauczycieli wychowania przedszkolnego odnotowano także w powiecie kłodzkim (306,41 etatów), oleśnickim (295,13 etatów) i lubińskim (289,79 etatów) (por. Rysunek 25).

Rysunek 25 Liczba etatów nauczycieli wychowania przedszkolnego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, powiatami o najwyższej dostępności etatów wychowania przedszkolnego są powiat Miasto Wrocław (35,81 etatu), powiat wrocławski (36,50 etatu), oławski (32,00 etaty), powiat głogowski (31,77 etatu). Z kolei do powiatów o najniższej liczbie etatów w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców należą powiat Miasto

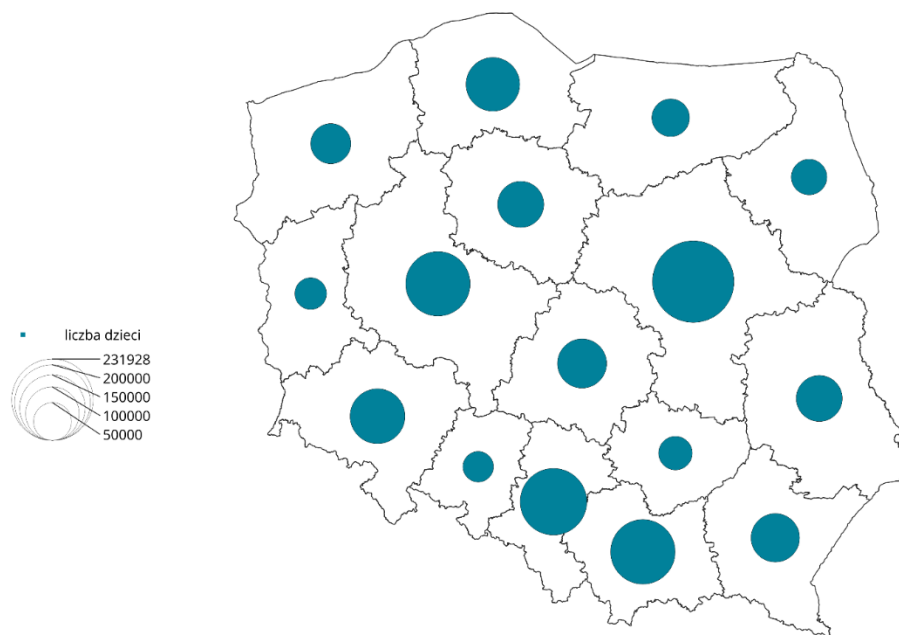
Wałbrzych (19,80 etatu), powiat lwówecki (19,45 etatu) i powiat wałbrzyski (17,50 etatu).

W przeliczeniu na 10 000 dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym do powiatów o najwyższej dostępności etatów wychowania przedszkolnego na Dolnym Śląsku należą powiat strzebiński (879,8 etatu), powiat głogowski (870,5 etatu), ząbkowicki (825,8 etatu) i powiat górowski (817,5 etatu). Oznacza to, że wychowanie przedszkolne w tych rejonach jest wyjątkowo dobrze obsadzone kadrowo, co może przekładać się na lepszą jakość opieki nad dziećmi oraz bardziej zindywidualizowane podejście. Z kolei powiatami o najniższej dostępności etatów wychowania przedszkolnego są powiat wałbrzyski (616 etatów), powiat wrocławski (641,6 etatu) i powiat dzierzoniowski (655,8 etatu).

3.1.3. Struktura uczniów wychowania przedszkolnego

3.1.3.1. Liczba dzieci w wieku przedszkolnym od 3 do 6 lat

W roku szkolnym 2024/2025 na Dolnym Śląsku liczba dzieci w wieku przedszkolnym wynosiła 105 199. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim znajduje się ponad 7,2% dzieci spośród 1 456 615 dzieci w wieku przedszkolnym w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce wśród 16 województw (por. Rysunek 26)

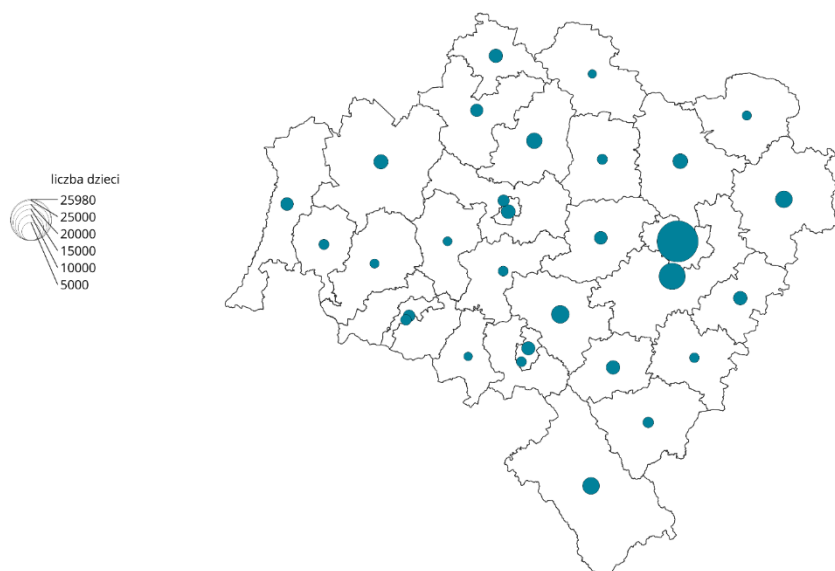
Rysunek 26 Liczba dzieci w wieku przedszkolnym w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców na Dolnym Śląsku liczba dzieci w wieku przedszkolnym wynosi 360 535, a średnia dla Polski wynosi 377 330 dzieci na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że województwo dolnośląskie cechuje nieco niższa od średniej krajowej liczba dzieci w wieku przedszkolnym na 10 000 mieszkańców.

Do powiatów o największej liczbie dzieci w wieku przedszkolnym zalicza się przede wszystkim Miasto Wrocław (25,980 dzieci) wraz z powiatem wrocławskim (10 711 dzieci) oraz powiaty sąsiednie takie jak powiat świdnicki (4910 dzieci) czy powiat kłodzki (4414 dzieci), a także powiat oleśnicki (4,396 dzieci).

Do powiatów o najniższej liczbie dzieci w wieku przedszkolnym należą powiaty: powiat górowski (1168 dzieci), powiat kamiennogórski (1174 dzieci), powiat złotoryjski (1284dzieci), powiat lwówecki (1345 dzieci). (por. Rysunek 27).

Rysunek 27 Liczba dzieci w wieku przedszkolnym od 3 do 6 lat w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

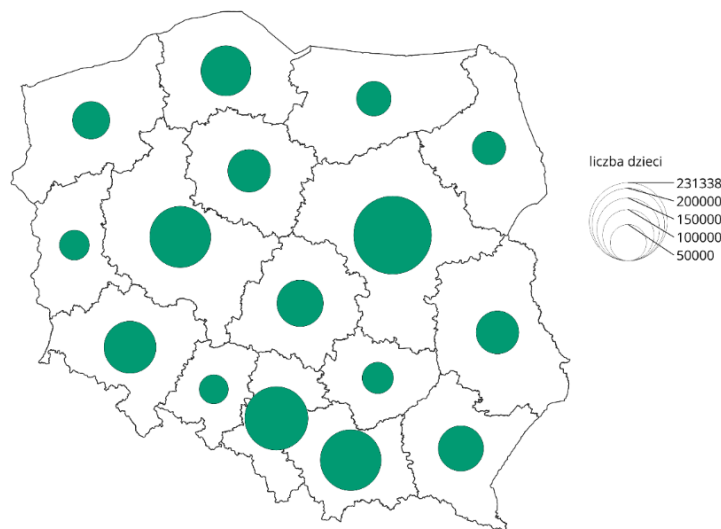
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Lokalnego Danych GUS

3.1.3.2. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym

W roku szkolnym 2024/2025 na Dolnym Śląsku dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym było 103 410 – nieco ponad 3 tysiące mniej niż w poprzednim roku. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim znajduje się 7,3% dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym spośród 1 414 247 dzieci objętych edukacją przedszkolną w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce wśród 16 województw (por. Rysunek

28).

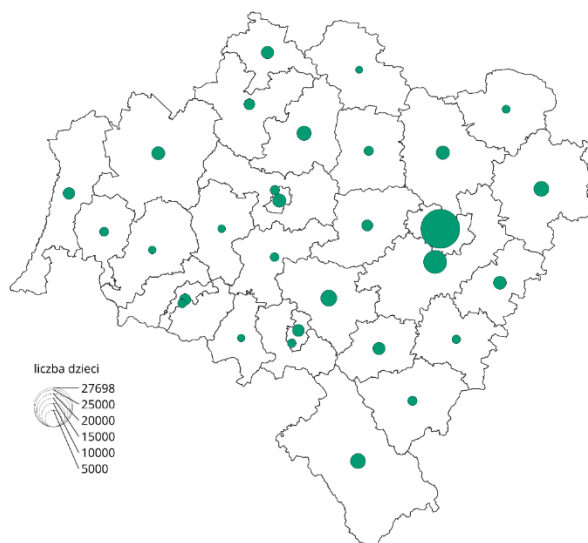
W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców na Dolnym Śląsku liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wynosi 360, 51 uczniów edukacji przedszkolnej, a średnia dla Polski wynosi 377, 24 uczniów edukacji przedszkolnej na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że województwo dolnośląskie cechuje nieco niższa od średniej krajowej liczba uczniów objętych wychowaniem przedszkolnym na 10 000 mieszkańców.

Rysunek 28 Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w Polsce i w województwach w roku 2024/2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS

Najliczniejsza grupa dzieci, licząca 27 698 osób, została objęta edukacją przedszkolną w Mieście Wrocław, jak również w powiecie wrocławskim (9685 dzieci). W dalszej kolejności do powiatów o wysokiej liczbie dzieci objętych edukacją przedszkolną zaliczyć należy powiaty: świdnicki (4794 dzieci) kłodzki (4213 dzieci) oraz oleśnicki (4358). Z kolei do powiatów o najniższej liczbie dzieci objętych edukacją przedszkolną należą odpowiednio: powiat górowski (991 dzieci) oraz kilka powiatów południowych, takich jak: powiat kamiennogórski (1093 dzieci), powiat lwówecki (1137 dzieci) czy powiat złotoryjski (1148 dzieci) (por. Rysunek 29).

Rysunek 29 Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku od 3 do 6 lat w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Banku Danych Lokalnych GUS

Wychowanie przedszkolne

- Dolny Śląsk zajmuje siódme miejsce w kraju pod względem liczby jednostek wychowania przedszkolnego
- Dostępność przedszkoli na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest niższa od średniej krajowej dostępności jednostek wychowania przedszkolnego
- Istnieje bardzo silna, niemalże wprost proporcjonalna, zależność (współczynnik korelacji Pearsona = 0,99) pomiędzy liczbą przedszkoli a liczbą dzieci w wieku przedszkolnym w powiatach, co oznacza, że wzrost liczby przedszkoli jest istotnie powiązany ze wzrostem liczby dzieci w wieku przedszkolnym na Dolnym Śląsku
- Liczba etatów nauczycieli wychowania przedszkolnego na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest nieco niższa od średniej liczby etatów wychowania przedszkolnego w Polsce
- Liczba dzieci w wieku przedszkolnym w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest na Dolnym Śląsku nieco niższa od średniej krajowej.
- Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest na Dolnym Śląsku nieco niższa od średniej krajowej.

Funkcjonowanie systemu oświatowego na poziomie wychowania przedszkolnego na Dolnym Śląsku jest charakterystyczne dla funkcjonowania wychowania przedszkolnego w pozostałych częściach Polski i tym samym odzwierciedla krajowe trendy. Niemniej Dolny Śląsk charakteryzuje się jednocześnie własną specyfiką w zakresie wychowania przedszkolnego, generującą określone wyzwania w polu edukacyjnym, które zostały przytoczone poniżej (każde z nich zostało szczegółowo omówione w tekście).

Wyzwania związane z funkcjonowaniem systemu oświatowego
<p>Nadwyżka infrastruktury przedszkolnej w stosunku do liczby dzieci w wieku przedszkolnym</p> <ul style="list-style-type: none"> W niektórych gminach wiejskich (Jemielno, Dobromierz, Żukowice, Warta Bolesławiecka czy Domaniów), gminach miejsko-wiejskich (Wąsosz i Świerzawa) oraz miastach (Karpacz, Polanica-Zdrój) zauważyć można nadwyżkę infrastruktury przedszkolnej w porównaniu do pozostałych gmin na Dolnym Śląsku. W przypadku gmin wiejskich może to być podyktowane rozproszoną siecią osadniczą. W przypadku miast zauważyć należy, że obsługują one obszary wiejskie oraz miejsko-wiejskie, co związane jest z ich pozycją jako ośrodków centralnych w hierarchicznym systemie osadniczym. Funkcje centralne tych miast, jak świadczenie podstawowych usług edukacyjnych, wynikają z historycznego rozwoju systemu osadniczego oraz potrzeby równoważenia zaplecza wiejskiego, przy jednoczesnym wspieraniu regionalnego potencjału rozwojowego (por. Heffner, 2023).
<p>Brak lub niewystarczająca infrastruktura przedszkolna w stosunku do liczby dzieci w wieku przedszkolnym</p> <ul style="list-style-type: none"> Do obszarów o nieistniejącej infrastrukturze przedszkolnej w regionie dolnośląskim należą: obszary wiejskie gmin Ścinawa, Wleń, Niemcza, Pieszyce, Kamieniec Ząbkowicki, Głuszyca, Lubomierz, Polkowice oraz Prochowice, na terenie których nie znajduje się ani jedna jednostka wychowania przedszkolnego, co oznacza, że wskaźnik dostępności na tych obszarach wynosi zero. Obsługiwane są one przez infrastrukturę na obszarach miejskich, niekiedy, jak w przypadku Niemczy, także niewystarczającą.

- Niski wskaźnik dostępności edukacji przedszkolnej dotyczy niektórych gmin wiejskich (Czarny Bór, Janowice Wielkie, Malczyce, Mietków, Rudna).
- Poza obszarami wiejskimi, niski wskaźnik dostępności edukacji przedszkolnej zauważalny jest także na obszarach miejskich niektórych gmin miejsko-wiejskich (Chocianów, Jaworzyna Śląska, Lubawka, Nowogrodziec, Stronie Śląskie, Szczytna), a także w miastach gminach (Piława Górna).

3.2. Szkolnictwo podstawowe

W tej części zaprezentowany został aktualny stan szkolnictwa podstawowego na Dolnym Śląsku z uwzględnieniem kluczowych aspektów systemu edukacji takich jak:

1. Infrastruktura szkolna
2. Dostępność jednostek szkolnictwa podstawowego
3. Zasoby kadrowe edukacji podstawowej
4. Struktura uczniów szkolnictwa podstawowego według liczby uczniów szkół podstawowych
5. Wyniki egzaminów zewnętrznych

Dane zestawione zostały według dostępności dla roku szkolnego 2024/2025. Prezentowane dane są kluczowe dla ewaluacji funkcjonalności systemu szkolnictwa podstawowego na Dolnym Śląsku, a także identyfikacji wyłaniających się potrzeb oraz potencjalnych wyzwań.

Pojęcie infrastruktury szkolnej zdefiniowane zostało jako ogólna liczba jednostek szkolnictwa podstawowego na Dolnym Śląsku, a także wszystkie materialne zasoby i urządzenia, które są niezbędne do funkcjonowania placówki edukacyjnej oraz realizacji procesu dydaktycznego i wychowawczego. Obejmuje ona budynki (np. sale lekcyjne, laboratoria, sale gimnastyczne), przestrzenie zewnętrzne (np. boiska, place zabaw), wyposażenie techniczne (np. meble, tablice, komputery), a także systemy wsparcia (np. ogrzewanie, instalacje elektryczne, sieć internetowa). Celem infrastruktury szkolnej jest zapewnienie bezpiecznego, funkcjonalnego i sprzyjającego nauce środowiska dla uczniów oraz nauczycieli.

Dostępność jednostek szkolnictwa podstawowego na poziomie województw obliczona została jako liczba jednostek w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców. Im wyższe wartości, tym tak rozumiana dostępność jest wyższa.

Dostępność jednostek szkolnictwa podstawowego na poziomie powiatów obliczona została jako liczba jednostek w przeliczeniu na 10 000 uczniów szkół podstawowych. Im wyższe wartości, tym tak rozumiana dostępność jest wyższa.

Dane dotyczące liczby ludności Dolnego Śląska oraz liczby ludności Polski wykorzystane do wyliczenia dostępności jednostek edukacyjnych w skali regionu i w skali kraju pochodzą z dnia 31 grudnia 2023 roku.

Zasoby kadrowe edukacji podstawowej obejmują liczbę etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w jednostkach szkolnictwa podstawowego ogółem, do których zalicza się: szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży, specjalne szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży oraz szkoły podstawowe dla dorosłych.

Dostępność etatów nauczycieli szkolnictwa podstawowego została obliczona jako:

- 1) Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkolnictwie podstawowym w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców na poziomie województw
- 2) Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkolnictwie podstawowym w przeliczeniu na 10 000 uczniów na poziomie powiatów

Struktura uczniów szkolnictwa podstawowego została przeanalizowana jako:

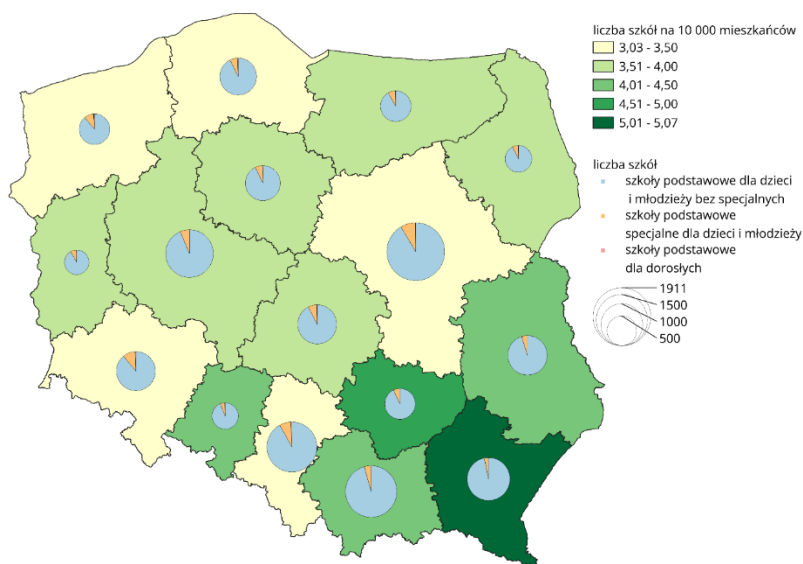
- 1) Liczba uczniów w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców według województw i według powiatów
- 2) Udział uczniów szkolnictwa podstawowego w ogólnej liczbie ludności według województw i według powiatów

Wyniki egzaminów zewnętrznych na poziomie szkoły podstawowej osiągnięte w ramach egzaminu ósmoklasisty z przedmiotów takich jak: język polski, matematyka i język angielski, zostały przeanalizowane jako średni wynik według powiatów i województw.

Obowiązek szkolny w Polsce oznacza przedział od 7-go do nie dłużej niż 18-go roku życia, który reguluje artykuł 35 ust. 1 ustawy o prawie oświatowym z dnia 14 grudnia 2016 r. W myśl tej ustawy obowiązek szkolny dziecka rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat, natomiast zgodnie z artykułem 36 ust. 1. na wniosek rodziców, naukę w szkole podstawowej może także rozpocząć dziecko, które w danym roku kalendarzowym kończy 6 lat. Nauka w szkole podstawowej trwa osiem lat i jest podzielona na dwa etapy: edukację wczesnoszkolną (klasy 1-3) oraz edukację przedmiotową (klasy 4-6).

3.2.1. Infrastruktura szkolna

W roku szkolnym 2024/2025 na Dolnym Śląsku znajdowało się 871 jednostek szkolnictwa podstawowego (o pięć jednostek więcej niż w roku poprzednim). Oznacza to, że w województwie dolnośląskim zlokalizowanych jest 6,2% spośród 14 052 wszystkich szkół podstawowych w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem środkowe miejsce (8.) wśród 16 województw. W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców dostępność jednostek szkolnictwa podstawowego na Dolnym Śląsku wynosi 3,04 szkoły podstawowe, w Polsce zaś, przypada średnio 3,75 szkoły podstawowe na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że województwo dolnośląskie cechuje niższa od średniej krajowej dostępność jednostek szkolnictwa podstawowego na tle Polski (por. Rysunek 30).

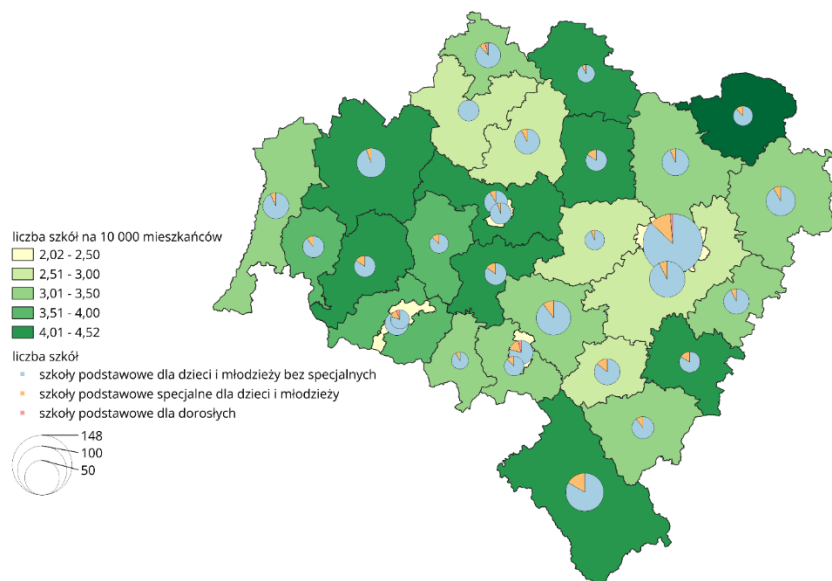

Rysunek 30 Liczba jednostek szkolnictwa podstawowego ogółem na 10 000 mieszkańców w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Najwyższą liczbę szkół podstawowych w roku 2024/25 w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców odnotowano w powiatach: milickim (4,51 jednostki), lwóweckim (4,47 jednostki), strzelińskim (4,34 jednostki) i jaworskim (4,27 jednostki), wołowskim (po 4,21 jednostki) i kłodzkim (4,13 jednostki).

Z kolei, powiatem o najniższej dostępności w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest powiat Miasto Jelenia Góra (2,02 jednostki) (por. Rysunek 31).

Rysunek 31 Liczba jednostek szkolnictwa podstawowego na 10 000 mieszkańców w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

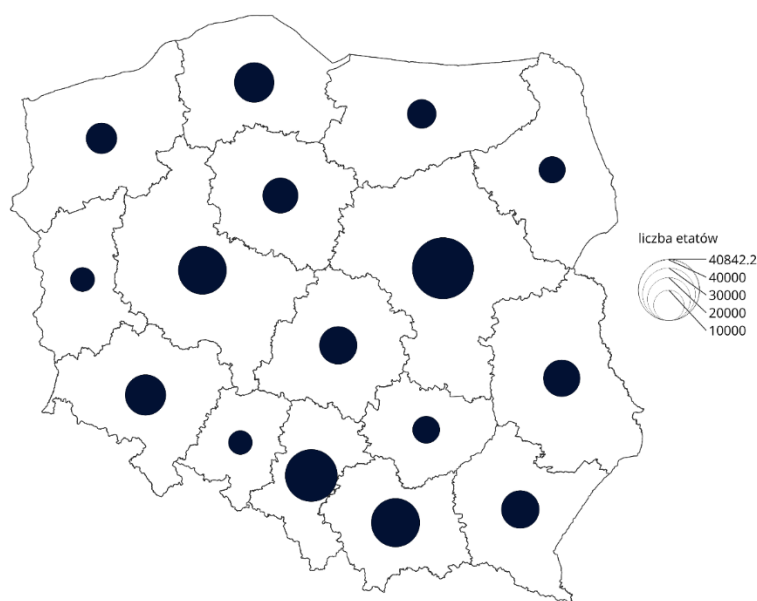
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W dalszej kolejności, do powiatów o najniższej w regionie liczbie szkół podstawowych w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców należą: powiat Miasto Legnica (2,09 jednostki), powiat Miasto Wrocław (2,19 jednostki) i powiat Miasto Wałbrzych (2,43 jednostki), a spośród powiatów ziemskich: lubiński (2,53 jednostki), średzki (2,67 jednostki), wrocławski (2,79 jednostki), polkowicki (2,95 jednostki) i dzierzoniowski (2,98 jednostki).

Powiaty południowo-zachodnie, w szczególności powiat karkonoski, powiat lwówecki, powiat ząbkowicki oraz powiat wałbrzyski, charakteryzują się relatywnie wysoką liczbą szkół podstawowych przy jednocześnie niskim udziale uczniów w ogólnej liczbie ludności. Wartości tego wskaźnika wynoszą odpowiednio: 6,72% dla powiatu karkonoskiego, 7,13% dla powiatu lwóweckiego, 6,63% dla powiatu ząbkowickiego oraz 6,6% dla powiatu wałbrzyskiego. Zjawisko to związane jest z niekorzystnymi zmianami demograficznymi, w tym starzeniem się społeczeństwa oraz spadkiem liczby dzieci w wieku szkolnym. W rezultacie obserwuje się konieczność stopniowego dostosowywania sieci szkół do aktualnej sytuacji ludnościowej. Odmienna sytuacja występuje w powiatach o wysokim udziale uczniów w ogólnej liczbie ludności, takich jak powiat wrocławski (11,02%), powiat oławski (9,45%), powiat średzki (9,08%), powiat Miasta Legnica (8,84%) oraz powiat oleśnicki (8,83%), co wskazuje na korzystniejszą strukturę wieku mieszkańców.

3.2.2. Zasoby kadrowe szkolnictwa podstawowego

W roku szkolnym 2024/2025 na Dolnym Śląsku odnotowano 17 965,98 etatów pełno i niepełnozatrudnionych nauczycieli szkolnictwa podstawowego. Oznacza to, że liczba etatów nauczycieli szkół podstawowych w województwie dolnośląskim wynosi nieco ponad 6,8% wszystkich 263 761,59 etatów w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce wśród 16 województw. W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, liczba etatów szkolnictwa podstawowego na Dolnym Śląsku wynosi 62,6 etatu przy średniej dla Polski wynoszącej 70,4 etatu na 10 000 mieszkańców. Jest to najniższy wynik spośród wszystkich województw w kraju. Oznacza to, że województwo dolnośląskie jest wyposażone w niższe od średniej krajowej zasoby kadrowe edukacji podstawowej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (por. Rysunek 32).

Rysunek 32 Liczba etatów nauczycieli szkolnictwa podstawowego w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, największą dostępnością etatów szkolnictwa podstawowego na Dolnym Śląsku charakteryzuje się powiat milicki (76,3 etatu), a następnie powiaty: wrocławski (75,7 etatu), oławski (72,8 etatu) i głogowski (69,6 etatu). Z kolei do powiatów o najniższej dostępności etatów szkolnictwa podstawowego w przeliczeniu na 10 000

mieszkańców należą powiat wałbrzyski (51,5 etatu), powiat dzierzoniowski (52,4 etatu), powiat Miasto Jelenia Góra (55,4 etatu) i powiat ząbkowicki (55,7 etatu) (por. Rysunek 33). We wszystkich powiatach zdecydowaną większość kadry nauczycielskiej stanowią kobiety (por. Rysunek 33)

Rysunek 33 Liczba etatów szkolnictwa podstawowego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 uczniów natomiast najwyższą dostępnością etatów szkolnictwa podstawowego charakteryzuje się powiat milicki (871,8 etatu), powiat kłodzki (860,8 etatu), powiat karkonoski (857,5 etatu) powiat jaworski (852,6 etatu). Powiaty te charakteryzują się stosunkowo niską gęstością zaludnienia, która z kolei często skutkuje rozproszeniem szkół i małą liczbą uczniów, co może prowadzić do podnoszenia liczby etatów. W obszarach o niskiej gęstości zaludnienia szkoły są bowiem rozmieszczone w większych odległościach, aby zapewnić dzieciom dostęp do edukacji blisko miejsca zamieszkania. Sytuacja ta skutkuje mniejszymi szkołami i klasami, co automatycznie podnosi wskaźnik liczby etatów na ucznia.

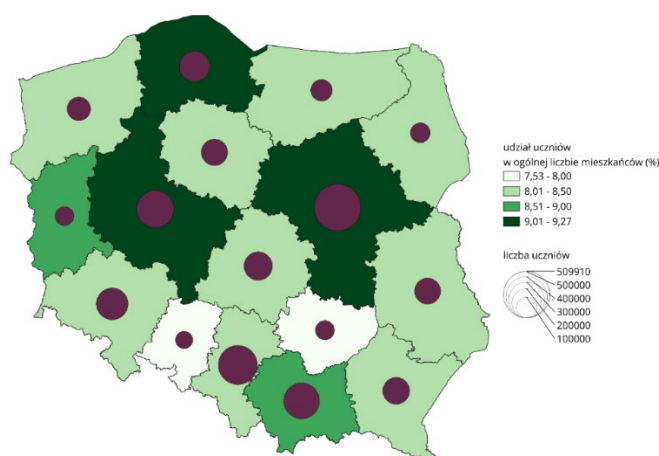
Z kolei do powiatów o najniższej dostępności etatów szkolnictwa podstawowego należą powiat wrocławski (687,2 etatu), powiat lubiński (691,4 etatu), powiat oleśnicki (699 etatu), powiat średzki (709,8 etatu), powiat Miasta Legnica (710,7 etatu) i powiat Miasta Jelenia Góra (712,2 etatu). Są to tereny o stosunkowo wysokiej gęstości zaludnienia i wysokim wskaźniku urbanizacji (za wyjątkiem powiatu wrocławskiego, oleśnickiego i średzkiego). Oznacza to, że szkoły na tych obszarach charakteryzują się większym obciążeniem uczniów, które skutkuje

dużo liczniejszymi klasami, co często obniża wskaźnik etatów na 10 000 uczniów. Ponadto w miastach na prawach powiatu oraz powiatach o wyższym wskaźniku urbanizacji, infrastruktura szkolna jest bardziej rozwinięta, co oznacza, że szkoły są z reguły lepiej wyposażone, a sale klasowe są większe. W konsekwencji sytuacja ta zmniejsza konieczność zatrudniania wysokiej liczby nauczycieli na ucznia w porównaniu do małych szkół w regionach wiejskich, w których klasy są dużo mniej liczne przy jednoczesnym wymogu utrzymania określonej liczby nauczycieli i pracowników, aby oferować pełny program nauczania.

3.2.3. Struktura uczniów szkolnictwa podstawowego

W roku szkolnym 2024/2025 liczba uczniów szkolnictwa podstawowego na Dolnym Śląsku wynosiła 237 735, nieco więcej niż w roku 2023/2024. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim znajduje się ponad 7,4% uczniów spośród 3 213 971 uczniów szkół podstawowych w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce wśród 16 województw.

W roku szkolnym 2024/2025 na Dolnym Śląsku udział uczniów szkół podstawowych w ogólnej liczbie ludności wzrósł z 7,73% w roku szkolnym 2023/2024 do 8,3%, podczas gdy w Polsce uczniowie szkół podstawowych stanowili średnio 8,6% ogólnej liczby mieszkańców. Zatem udział uczniów szkolnictwa podstawowego względem ogólnej liczby mieszkańców jest zbliżony do średniego krajowego udziału uczniów szkolnictwa podstawowego w ogólnej liczbie ludności (por. Rysunek 34).

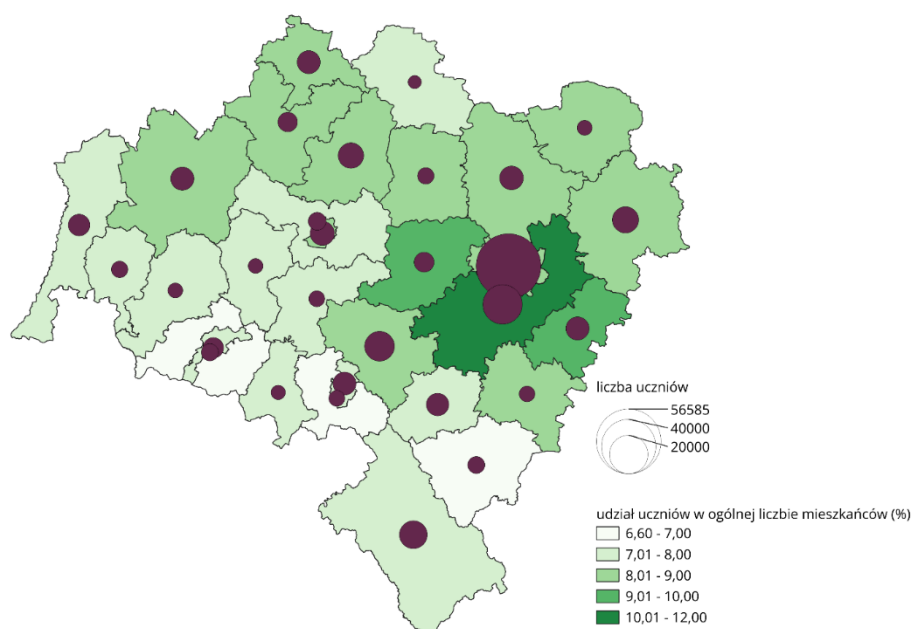

Rysunek 34 Liczba uczniów szkół podstawowych ogółem i udział uczniów szkół podstawowych w ogólnej liczbie ludności w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Do powiatów o najwyższej liczbie uczniów szkolnictwa podstawowego należą: Miasto Wrocław (55 483 uczniów), powiat wrocławski (20 866 uczniów), powiat świdnicki (11 802 uczniów) oraz powiat kłodzki (10 195 uczniów). Powiatami o najmniejszej liczbie uczniów w szkołach podstawowych są: powiat górowski (2 357 uczniów), kamiennogórski (2 773 uczniów), złotoryjski (2 891) i lwówecki (2 912 uczniów).

Zdecydowanie największy udział uczniów szkół podstawowych w ogólnej liczbie ludności można zauważyć w powiecie wrocławskim (11,0%). Z kolei najmniejszy udział uczniów szkół podstawowych w ogólnej liczbie ludności widoczny jest w powiatach takich jak: powiat karkonoski, powiat wałbrzyski oraz powiat ząbkowicki. Na tych terenach udział uczniów w ogólnej liczbie ludności wynosi mniej niż 7% (por. Rysunek 35).

Rysunek 35 Liczba uczniów szkół podstawowych ogółem i udział uczniów szkół podstawowych w ogólnej liczbie ludności w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Zestawiając dane o udziale uczniów w ogólnej liczbie ludności wraz z danymi o liczbie szkół podstawowych w regionie można zauważyć, że powiaty południowo-zachodnie, w szczególności zaś, powiat lwówecki, karkonoski i kłodzki, ale także powiat wałbrzyski

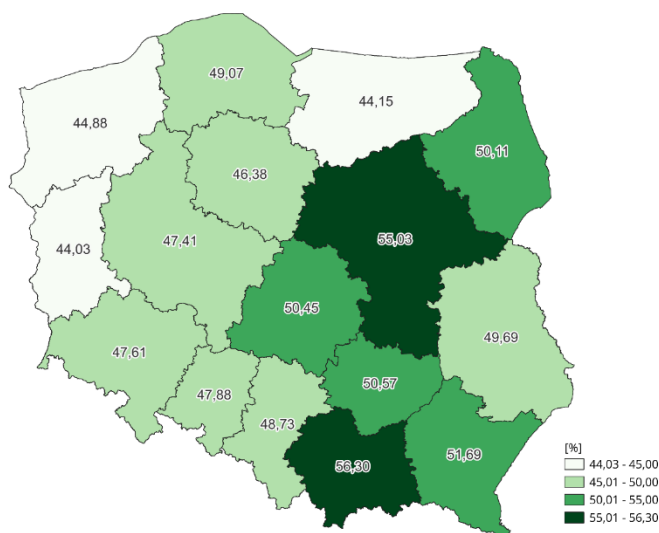
i ząbkowicki, charakteryzują się wysoką liczbą szkół podstawowych przy jednoczesnym najniższym udziale uczniów w ogólnej liczbie ludności. Taki stan rzeczy może świadczyć o starzeniu się tamtejszych lokalnych społeczności i w konsekwencji może prowadzić do depopulacji.

3.2.4. Wyniki egzaminów zewnętrznych

3.2.4.1. Egzamin ósmoklasisty z matematyki

W roku 2025 na Dolnym Śląsku do egzaminu ósmoklasisty z matematyki przystąpiło 22761 uczniów szkolnictwa podstawowego. Oznacza to, że liczba uczniów przystępujących do egzaminu w województwie dolnośląskim wynosiła 6,9% wszystkich 327 509 uczniów przystępujących do egzaminu w Polsce.

Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z matematyki na Dolnym Śląsku w roku 2025 był nieco niższy od wyniku osiągniętego w roku poprzednim i wyniósł 47,61% przy średniej dla Polski wynoszącej 49,0%. Oznacza to, że uczniowie w województwie dolnośląskim osiągnęli niższy od średniego krajowego wynik z matematyki, zajmując jeszcze niższą niż w roku poprzednim, jedenastą pozycję (11.) wśród 16 województw (por. Rysunek 36).

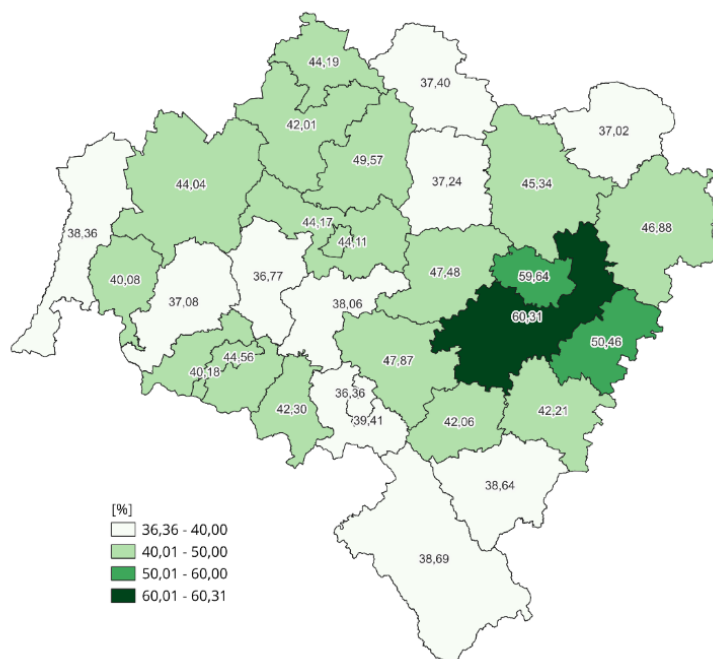

Rysunek 36 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki w województwach i w Polsce w roku 2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Najwyższe wyniki z egzaminu ósmoklasisty z matematyki odnotowano w powiecie

wrocławskim (60,31%), Mieście Wrocław (59,64%), następnie w powiecie oławskim (50,46%), lubińskim (49,57%), świdnickim (47,87%) i średzkim (47,48%). Z kolei najniższy wynik odnotowano w powiecie Miasta Wałbrzych (36,36%), w powiecie złotoryjskim (36,77%), w powiecie milickim (37,02%), a następnie w powiecie lwóweckim (37,08%) i powiecie wołowskim (37,24%) (por. Rysunek 37).

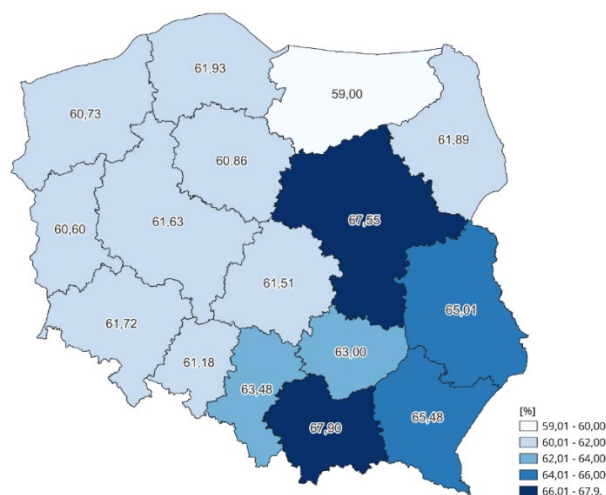
Rysunek 37 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.2.4.2. Egzamin ósmoklasisty z języka polskiego

W roku 2025 na Dolnym Śląsku do egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego przystąpiło 22 776 uczniów szkolnictwa podstawowego. Oznacza to, że liczba uczniów przystępujących do egzaminu w województwie dolnośląskim wynosiła 7,0% wszystkich 327 589 uczniów przystępujących do egzaminu w Polsce.

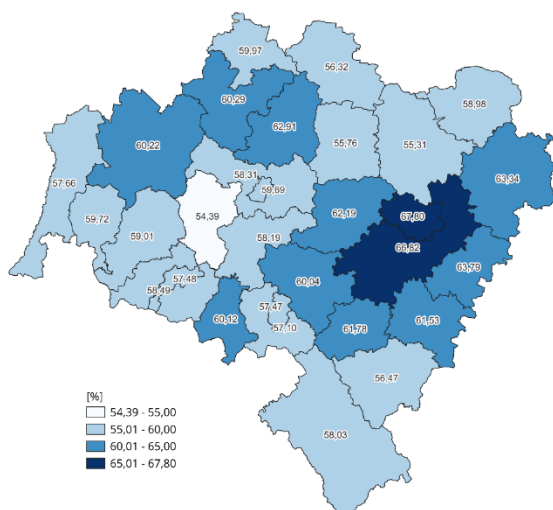
Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego na Dolnym Śląsku wyniósł 61,72% przy średniej dla Polski wynoszącej 62,72%. Oznacza to, że uczniowie w województwie dolnośląskim osiągnęli nieco niższy od średniego krajowego wynik egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego, zajmując wyższe w porównaniu z poprzednim rokiem, dziewiąte miejsce (9.) wśród 16 województw (por. Rysunek 38).

Rysunek 38 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w województwach i w Polsce w roku 2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Do powiatów o najwyższych wynikach egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego należą w pierwszej kolejności Miasto Wrocław (67,8%), powiat wrocławski (66,82%), powiat oławski (63,78%), powiat oleśnicki (63,34%) oraz powiat lubiński (62,9%). Natomiast najniższe wyniki odnotowano w powiecie trzebnickim (55,31%), wołowskim (55,76%), górowskim (56,32%) oraz ząbkowickim (56,47%) (por. Rysunek 39).

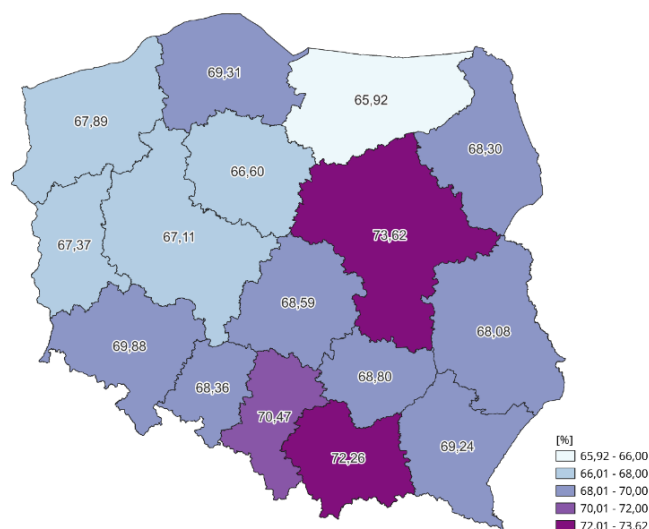
Rysunek 39 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.2.4.3. Egzamin ósmoklasisty z języka angielskiego

W roku 2025 na Dolnym Śląsku do egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego przystąpiło 22 776 uczniów szkolnictwa podstawowego. Oznacza to, że liczba uczniów przystępujących do egzaminu w województwie dolnośląskim wynosiła 7,0% wszystkich 326 944 uczniów przystępujących do egzaminu w Polsce.

Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego na Dolnym Śląsku wyniósł 69,88% przy średniej dla Polski wynoszącej 68,86%. Oznacza to, że uczniowie w województwie dolnośląskim osiągnęli wysoki wynik egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego na tle kraju, zajmując czwarte miejsce (4.) wśród 16 województw (por. Rysunek 40).

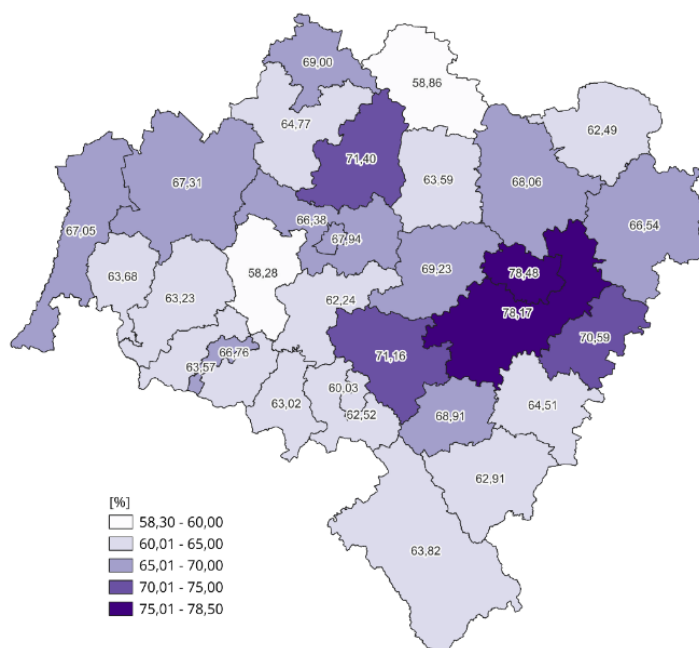

Rysunek 40 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w województwach i w Polsce w roku 2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Powiaty charakteryzujące się najwyższymi wynikami egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego to powiat Miasto Wrocław (78,48%) wraz z powiatem wrocławskim (78,17%), następnie powiat lubiński (71,4%) i świdnicki (71,16%). Z kolei do powiatów o najniższych wynikach (poniżej 60-ciu procent) należały: powiat złotoryjski (58,28%) i powiat górowski (58,86%). (por. Rysunek 41). Analiza wyników egzaminu ósmoklasisty z bieżącego oraz poprzedniego roku wskazuje na wzrost poziomu osiągniętych wyników z języka angielskiego. Przejawia się to m.in. podniesieniem dolnego pułapu wyników – w roku szkolnym 2024/2025 najniższe wyniki kształtowały się poniżej 60%, podczas gdy w roku

poprzednim 2023/2024 dolny pułap osiąganych wyników sięgał 55% (por. Rysunek 41)

Rysunek 41 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Szkolnictwo podstawowe
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dolny Śląsk zajmuje ósme miejsce w kraju pod względem liczby jednostek szkolnictwa podstawowego ▪ Dostępność szkolnictwa podstawowego na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest niższa od średniej krajowej dostępności szkół podstawowych ▪ Liczba etatów nauczycieli szkolnictwa podstawowego na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest niższa od średniej krajowej liczby etatów szkolnictwa podstawowego ▪ Liczba uczniów szkolnictwa podstawowego na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest zbliżona do średniej krajowej liczby uczniów szkolnictwa podstawowego ▪ Udział uczniów szkolnictwa podstawowego na Dolnym Śląsku względem ogólnej liczby mieszkańców jest zbliżony do średniego krajowego udziału uczniów szkolnictwa podstawowego w ogólnej liczbie ludności

Egzamin ósmoklasisty		
Język Polski	Matematyka	Język angielski
<ul style="list-style-type: none"> wynik niższy od średniego krajowego wyniku 	<ul style="list-style-type: none"> wynik znacznie niższy od średniego krajowego wyniku 	<ul style="list-style-type: none"> wynik znacznie wyższy od średniego krajowego wyniku
<ul style="list-style-type: none"> dziwiątą pozycją w kraju 	<ul style="list-style-type: none"> jedenastą pozycją w kraju 	<ul style="list-style-type: none"> czwartą pozycją w kraju

Funkcjonowanie systemu oświatowego na poziomie szkolnictwa podstawowego na Dolnym Śląsku jest charakterystyczne dla funkcjonowania szkolnictwa podstawowego w pozostałych częściach Polski i tym samym odzwierciedla krajowe trendy. Niemniej Dolny Śląsk charakteryzuje się jednocześnie własną specyfiką w zakresie szkolnictwa podstawowego, generującą określone wyzwania w polu edukacyjnym, które zostały przytoczone poniżej (każde z nich zostało szczegółowo omówione w tekście).

Wyzwania związane z funkcjonowaniem systemu oświatowego na poziomie szkolnictwa podstawowego
<p>Starzenie się lokalnych społeczności oraz depopulacja</p> <ul style="list-style-type: none"> Powiaty południowo-zachodnie, w szczególności zaś, powiat karkonoski, lwówecki, ząbkowicki i wałbrzyski charakteryzują się wysoką liczbą szkół podstawowych przy jednoczesnym najmniejszym udziale uczniów w ogólnej liczbie ludności. Taki stan rzeczy jest efektem starzenia się populacji. Wymaga to dostosowywania liczby szkół do sytuacji demograficznej lokalnych społeczności.

Słabe wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki, podczas którego uczniowie dolnośląscy osiągnęli wynik znacznie niższy od średniego wyniku w Polsce, plasując się odpowiednio na 11-tej pozycji

- Do powiatów, w których uczniowie klas ósmych szkół podstawowych osiągnęli najniższy średni wynik, należą:
  - 1) Powiat milicki (matematyka)
  - 2) Powiat górowski (język polski, język angielski)
  - 3) Powiat lwówecki (matematyka)
  - 4) Powiat złotoryjski (matematyka, język angielski)
  - 5) Powiat Miasta Wałbrzych (matematyka)
  - 6) Powiat ząbkowicki (język polski)
  - 7) Powiat trzebnicki (język polski)
  - 8) Powiat wołowski (matematyka, język polski)

3.3. Szkolnictwo ponadpodstawowe

W tej części zaprezentowany został aktualny stan szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku z uwzględnieniem kluczowych aspektów systemu edukacji takich jak:

1. Infrastruktura szkolna
2. Dostępność jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego
3. Zasoby kadrowe edukacji ponadpodstawowej
4. Struktura uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego
5. Wyniki egzaminów zewnętrznych

Dane zestawione zostały według dostępności dla roku szkolnego 2023/2024. Prezentowane dane są kluczowe dla ewaluacji funkcjonalności systemu szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku, a także identyfikacji wyłaniających się potrzeb oraz potencjalnych wyzwań.

Pojęcie infrastruktury szkolnej zdefiniowane zostało jako ogólna liczba jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku, jak również liczbę szkół ponadpodstawowych stosownie do typu jednostki. Ponadto do infrastruktury szkolnej zaliczają się także wszystkie materialne zasoby i urządzenia, które są niezbędne do funkcjonowania jednostki edukacyjnej oraz realizacji procesu dydaktycznego i wychowawczego. Obejmuje ona budynki (np. sale lekcyjne, laboratoria, sale gimnastyczne), przestrzenie zewnętrzne (np. boiska), wyposażenie techniczne (np. meble, tablice, komputery), a także systemy wsparcia (np. ogrzewanie, instalacje elektryczne, sieć internetowa). Celem infrastruktury szkolnej jest zapewnienie bezpiecznego, funkcjonalnego i sprzyjającego nauce środowiska dla uczniów oraz nauczycieli.

Dostępność jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego ogółem na poziomie województw obliczona została jako liczba jednostek w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców. Im wyższe wartości, tym tak rozumiana dostępność jest wyższa.

Dostępność jednostek szkolnictwa podstawowego według typu kształcenia: liceów ogólnokształcących, techników dla młodzieży, szkół branżowych I stopnia, szkół branżowych II stopnia, szkół artystycznych, szkół policealnych, szkół specjalnych przysposabiających do pracy oraz ośrodków oświatowo-wychowawczych na poziomie województw obliczona została jako liczba jednostek w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców. Im wyższe wartości, tym tak rozumiana dostępność jest wyższa.

Dostępność jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego według typu kształcenia: liceów ogólnokształcących, techników dla młodzieży, szkół branżowych I stopnia, szkół branżowych II stopnia, szkół artystycznych, szkół policealnych, szkół specjalnych przysposabiających do pracy na poziomie powiatów obliczona została jako:

- 1) Liczba jednostek w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców. Im wyższe wartości, tym tak rozumiana dostępność jest wyższa.
- 2) Liczba jednostek w przeliczeniu na 10 000 uczniów. Im wyższe wartości, tym tak rozumiana dostępność jest wyższa.

Zasoby kadrowe edukacji ponadpodstawowej obejmują liczbę etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w jednostkach szkolnictwa ponadpodstawowego ogółem, jak i w zależności od typu jednostki, do których zaliczają się: licea ogólnokształcące ogółem, technika dla dzieci i młodzieży ogółem, szkoły branżowe I stopnia ogółem, szkoły branżowe II stopnia ogółem, szkoły artystyczne ogółem, szkoły policealne, jak również szkoły specjalne przysposabiające do pracy.

Dostępność etatów nauczycieli szkolnictwa podstawowego ogółem została obliczona jako liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkolnictwie ponadpodstawowym w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców na poziomie województw.

Dostępność etatów nauczycieli szkolnictwa ponadpodstawowego według typu: licealnego, technikum dla młodzieży, branżowego I stopnia, branżowego II stopnia, policealnego, artystycznego oraz specjalnego przysposabiającego do pracy, została obliczona jako:

- 1) Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców na poziomie województw
- 2) Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na 10 000 uczniów na poziomie powiatów

Dane dotyczące liczby ludności Dolnego Śląska oraz liczby ludności Polski wykorzystane do wyliczenia dostępności jednostek edukacyjnych oraz etatów nauczycieli w skali regionu i w skali kraju pochodzą z dnia 31 grudnia 2024 roku⁴.

Struktura uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego ogółem została przeanalizowana jako liczba uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego według województw.

Struktura uczniów liceów ogólnokształcących, techników dla młodzieży, szkół

branżowych I stopnia, szkół branżowych II stopnia, szkół artystycznych, szkół policealnych oraz szkół specjalnych przysposabiających do pracy przeanalizowana została jako:

- 1) Liczba uczniów według województw i powiatów
- 2) Liczba uczniów w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców według województw

Wyniki egzaminów zewnętrznych na poziomie szkoły ponadpodstawowej osiągnięte w ramach egzaminu maturalnego zostały zestawione według województw i według powiatów w ramach następujących przedmiotów:

- 1) Język polski
  - Poziom podstawowy
  - Poziom rozszerzony
  - Ustny
- 2) Matematyka
  - Poziom podstawowy
  - Poziom rozszerzony
- 3) Język angielski
  - Poziom podstawowy
  - Poziom rozszerzony
  - Ustny

Obowiązek szkolny w Polsce oznacza przedział od 7-go do nie dłużej niż 18-go roku życia, który reguluje artykuł 35 ust. 1 ustawy o prawie oświatowym z dnia 14 grudnia 2016 r.

Długość okresu kształcenia w szkołach ponadpodstawowych w Polsce różni się w zależności od typu jednostki kształcenia:

- Licea ogólnokształcące - 4 lata
- Technika dla młodzieży - 5 lat
- Szkoły branżowe I stopnia - 3 lata
- Szkoły branżowe II stopnia – 2 lata (po ukończeniu szkoły branżowej I stopnia, łącznie 5 lat)
- Szkoły specjalne przysposabiające do pracy – 3 lata
- Szkoły policealne – 1-2 lata w zależności od specjalności
- Szkoły artystyczne - ich cykl kształcenia oraz zakres programowy nie są uregulowane przepisami prawa oświatowego. Czas trwania nauki w takich placówkach jest ustalany

indywidualnie przez organ prowadzący szkołę².

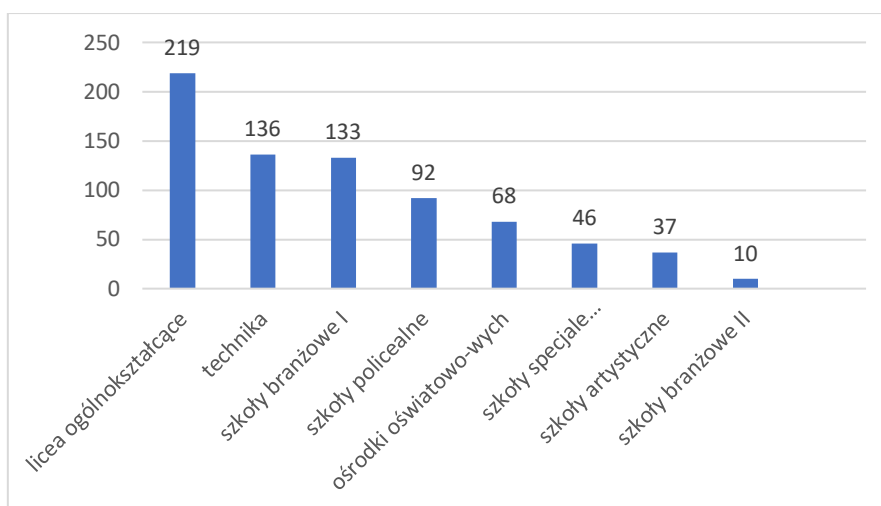
- Ośrodki oświatowo-wychowawcze - obejmują różne typy placówek, których celem jest wspieranie edukacji, wychowania oraz rehabilitacji dzieci i młodzieży. Kryteria wiekowe oraz zasady przyjmowania do poszczególnych typów ośrodków oświatowo-wychowawczych zależą od specyfiki placówek oraz indywidualnych potrzeb uczniów:
  - Specjalne ośrodki wychowawcze: 3-24 lata
  - Młodzieżowe ośrodki wychowawcze (MOW): 10-18 lat (z możliwością przedłużenia do 24 lat)
  - Młodzieżowe ośrodki socjoterapii (MOS): 10-18 lat (z możliwością przedłużenia do 24 lat)
  - Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze: 3-25 lat.

3.3.1. Infrastruktura szkolna

W roku szkolnym 2024/2025 na Dolnym Śląsku znajdowało się łącznie 741 jednostki szkolnictwa ponadpodstawowego. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim zlokalizowanych jest 7,3% spośród 10 110 wszystkich szkół ponadpodstawowych w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce (5.) wśród 16 województw pod względem ogólnej liczby jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego.

Największą liczbę jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku stanowią licea ogólnokształcące, następnie technika dla młodzieży, w dalszej kolejności szkoły branżowe I stopnia, szkoły policealne, ośrodki oświatowo-wychowawcze, szkoły specjalne przysposabiające do pracy, szkoły artystyczne oraz najmniej liczne, szkoły branżowe II stopnia (por. Rysunek 42)

² Podstawy prawne dotyczące organizacji i funkcjonowania szkół artystycznych w Polsce można znaleźć w ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe oraz w rozporządzeniach Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

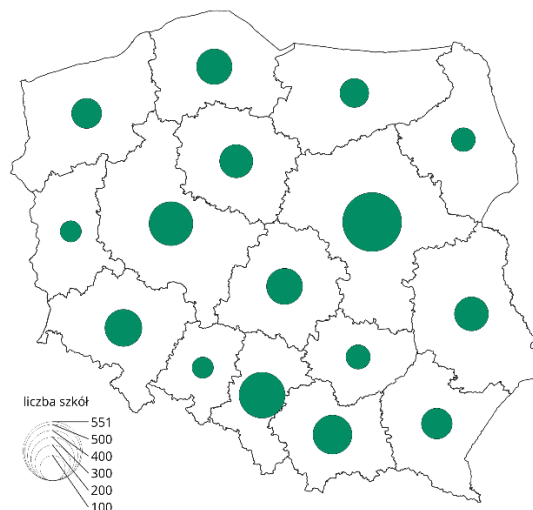
Rysunek 42 Liczba jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku według typu w roku 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców dostępność jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku wynosi 2,58 szkoły ponadpodstawowe, w Polsce zaś, na 10 000 mieszkańców przypada średnio 2,70 szkoły ponadpodstawowe. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim dostępność jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego ogółem jest zbliżona do średniej dostępności szkolnictwa ponadpodstawowego w Polsce, w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.

3.3.1.1. Licea ogólnokształcące

W roku szkolnym 2024/2025 na Dolnym Śląsku znajdowało się łącznie 219 liceów ogólnokształcących. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim zlokalizowanych jest 6,8% spośród wszystkich 3 181 liceów ogólnokształcących w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce wśród 16 województw pod względem ogólnej liczby liceów ogólnokształcących (por. Rysunek 43).

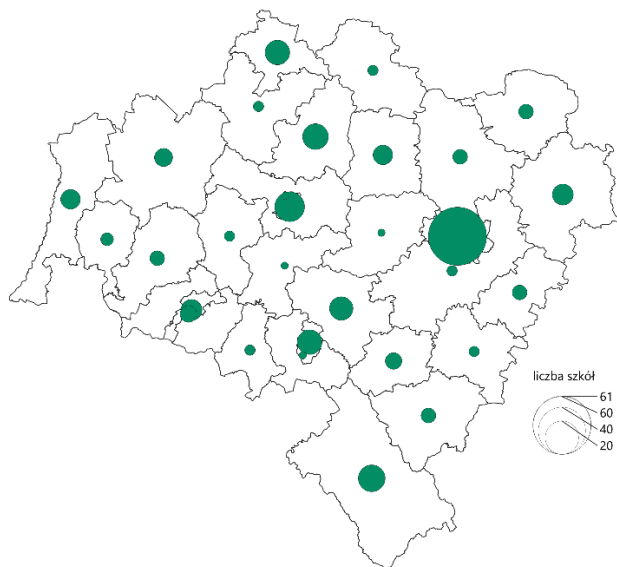

Rysunek 43 Liczba jednostek szkolnictwa licealnego na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, dostępność liceów ogólnokształcących na Dolnym Śląsku wynosi 0,76 szkół licealnych, w Polsce zaś na 10 000 mieszkańców przypadają średnio 0,84 liceów ogólnokształcących. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim dostępność liceów ogólnokształcących jest nieco niższa od średniej krajowej dostępności liceów ogólnokształcących w Polsce, w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców powiatami o największej liczbie liceów ogólnokształcących na Dolnym Śląsku są powiat Miasto Legnica (1,76 liceum), powiat wołowski (1,55 liceum), powiat głogowski (1,3 liceum), powiat lubiński (1,17 liceum) oraz Miasto Wałbrzych (1,11 liceum). Z kolei do powiatów o najniższej liczbie liceów w stosunku do liczby mieszkańców zaliczyć należą powiaty: wrocławski (0,1 liceum), średzki (0,16 liceum) i legnicki (0,18 liceum). Niską liczbą liceów w stosunku do liczby mieszkańców charakteryzują się głównie powiaty centralnej części regionu (por. Rysunek 44).

Rysunek 44 Liczba liceów ogólnokształcących w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

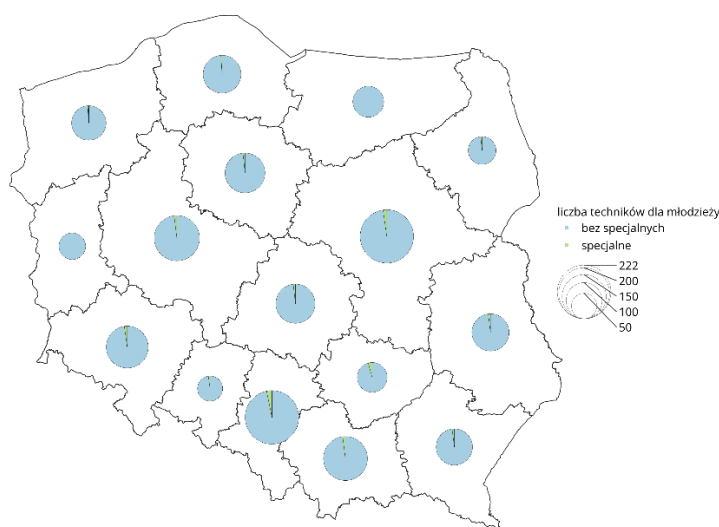
W przeliczeniu na 10 000 uczniów, do powiatów o najwyższej dostępności liceów ogólnokształcących należą powiat karkonoski (140, 05 jednostek), powiat legnicki (135,13 jednostek) i powiat lwówecki (79,05,35 jednostki). Z kolei do powiatów o najniższej dostępności zaliczają się powiat jaworski (19,84 jednostki), powiat Miasta Wrocław (23,79 jednostki) i powiat średzki (27,7 jednostki).

W powiatach o większej liczbie uczniów znajduje się zazwyczaj więcej liceów, co może świadczyć o dobrej adaptacji systemu edukacyjnego do potrzeb lokalnej społeczności, chociaż odstępstwem od tej reguły jest powiat karkonoski, w którym znajduje się 5 liceów ogólnokształcących, a liczba uczniów wynosi zaledwie 357 osób, co uznać należy za przykład nadwyżki infrastruktury licealnej. W powiecie karkonoskim dostępność liceów ogólnokształcących w przeliczeniu na 10 000 uczniów znacznie przewyższa średnią dostępność dla innych powiatów, wynika ona jednak z bardzo małej liczby uczniów w skali regionu. Przy tak niskiej liczbie uczniów nawet kilka jednostek szkolnictwa licealnego znacznie podnosi dostępność liceów ogólnokształcących w powiecie. W powiecie jaworskim z kolei na 504 uczniów przypada tylko jedno liceum, co wskazuje na ograniczony dostęp do edukacji licealnej. W rezultacie sytuacja ta może prowadzić do migracji wewnętrznych, w wyniku których uczniowie zmuszeni są dojeżdżać do innych powiatów lub większych miast w celu kontynuowania nauki, co nierzadko stanowi wyzwanie logistyczne

i finansowe dla rodzin, a w konsekwencji może sprzyjać odtwarzaniu edukacyjnych nierówności.

3.3.1.2. Technika dla młodzieży

W roku szkolnym 2024/2025 na Dolnym Śląsku znajdowało się łącznie 136 techników dla młodzieży. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim zlokalizowanych jest 7,4% spośród wszystkich 1848 techników dla młodzieży w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce wśród 16 województw pod względem ogólnej liczby techników dla młodzieży (por. Rysunek 45).

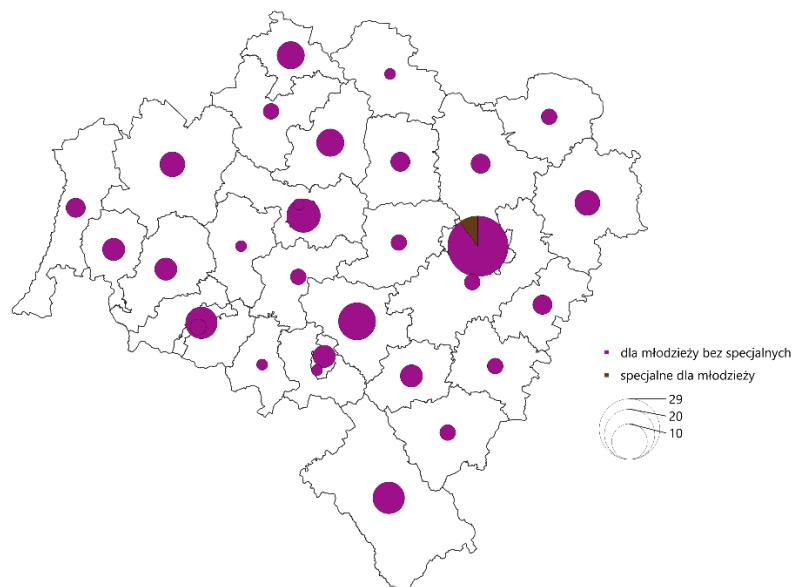
Rysunek 45 Liczba techników dla młodzieży ogółem w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców dostępność techników dla młodzieży na Dolnym Śląsku wynosi 0,47 technika, w Polsce zaś, na 10 000 mieszkańców przypadają średnio 0,49 technika dla młodzieży. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim dostępność techników dla młodzieży jest zbliżona do średniej dostępności techników dla młodzieży w Polsce.

Powiatem o najwyższej liczbie techników na Dolnym Śląsku jest Miasto Wrocław (29 techników), w dalszej kolejności powiat świdnicki (11 techników), Miasto Legnica (9 techników) oraz Miasto Jelenia Góra i powiat kłodzki (po 8 techników w powiecie). Do

powiatów o najniższej liczbie techników zaliczają się powiaty: górowski, kamiennogórski, legnicki, wałbrzyski, złotoryjski (po jednym technikum w powiecie) (por. Rysunek 46).

Rysunek 46 Liczba techników dla młodzieży ogółem w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 uczniów, powiatami o największej dostępności techników na Dolnym Śląsku są powiaty: karkonoski (74,62 jednostki), wałbrzyski (69,93 jednostki) i lwówecki (67,68 jednostki). Z kolei do powiatów o najniższej dostępności techników w przeliczeniu na 10 000 uczniów należą: powiat Miasto Wałbrzych (21,2 jednostki), powiat zgorzelecki (22,25 jednostki) i powiat Miasto Wrocław (22,32 jednostki). W dużych ośrodkach miejskich, takich jak powiat Miasto Wrocław, obserwowalna jest wysoka liczba uczniów przy stosunkowo niskiej dostępności techników na 10 000 uczniów (22,32 jednostki), co może wskazywać na przeciążenie zasobów szkolnictwa technicznego w tym powiecie.

3.3.1.3. Szkoły branżowe I stopnia

W roku szkolnym 2024/2025 na Dolnym Śląsku znajdowało się łącznie 133 szkół branżowych I stopnia. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim zlokalizowanych jest 7,8% spośród wszystkich 1697 szkół branżowych I stopnia w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce wśród 16 województw pod względem ogólnej liczby szkół branżowych I stopnia (por. Rysunek 47).

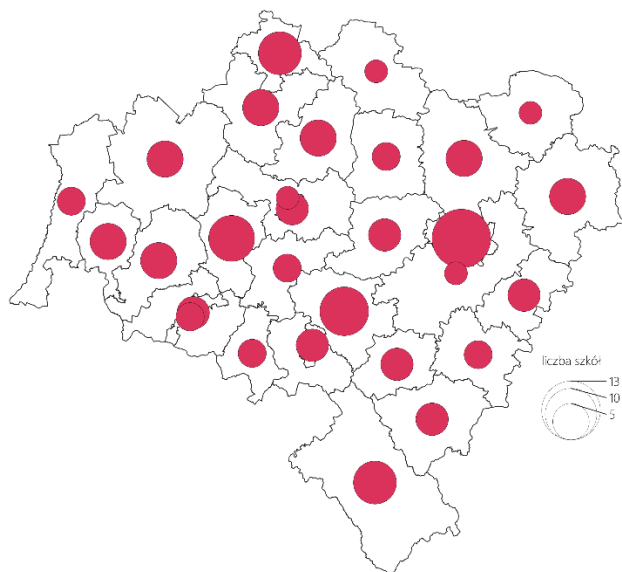

Rysunek 47 Liczba szkół branżowych I stopnia w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Dostępność szkół branżowych I stopnia na Dolnym Śląsku podobnie jak w całej Polsce wynosi 0,46 szkoły w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim dostępność szkół branżowych I stopnia jest równa średniej dostępności szkół branżowych I stopnia w Polsce w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.

Na Dolnym Śląsku największa liczba szkół branżowych I stopnia znajduje się w Mieście Wrocław (13 szkół), następnie w powiecie świdnickim (9 szkół) oraz głogowskim i kłodzkim (po 7 szkół). Do powiatów o najniższej liczbie szkół branżowych I stopnia zaliczają się powiaty: górowski, milicki, wrocławski i legnicki (po dwie szkoły branżowe I w każdym (por. Rysunek 48).

Rysunek 48 Liczba szkół branżowych I stopnia ogółem w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 uczniów do powiatów o najwyższej dostępności szkolnictwa branżowego I stopnia należą: powiat wrocławski (350,87 jednostki) i powiat karkonoski (182,92 jednostki). Natomiast powiatami o niskiej dostępności szkolnictwa branżowego I stopnia są powiaty: zgorzelecki (39,21 jednostki), powiat Miasta Wałbrzych (46,02), oleśnicki (52,74 jednostki), powiat milicki (54,79 jednostki).

3.3.1.4. Szkoły branżowe II stopnia

W roku szkolnym 2024/2025 na Dolnym Śląsku znajdowało się łącznie 10 szkół branżowych II stopnia. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim zlokalizowanych jest 4,0% spośród wszystkich 252 szkół branżowych II stopnia w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem jedno z niższych miejsc (11-12) wśród 16 województw pod względem ogólnej liczby szkół branżowych II stopnia (por. Rysunek 49).

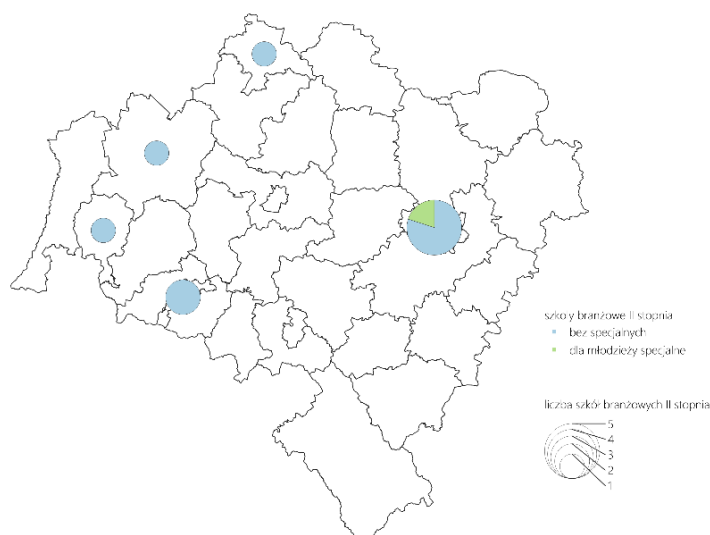

Rysunek 49 Liczba szkół branżowych II stopnia w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Dostępność szkół branżowych II stopnia na Dolnym Śląsku wynosi 0,034 w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, w Polsce zaś na 10 000 mieszkańców przypada średnio 0,067 szkoły branżowej II stopnia. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim dostępność szkół branżowych II stopnia jest znacznie niższa od średniej dostępności szkół branżowych II stopnia w Polsce w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.

Na Dolnym Śląsku funkcjonuje 10 szkół branżowych II stopnia w pięciu powiatach. W Mieście Wrocław znajduje się 5 szkół branżowych II stopnia, w Mieście Jelenia Góra 2 szkoły branżowe, natomiast w powiecie głogowskim, lubańskim i bolesławieckim po jednej szkole branżowej II (por. Rysunek 50).

Rysunek 50 Liczba szkół branżowych II stopnia w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

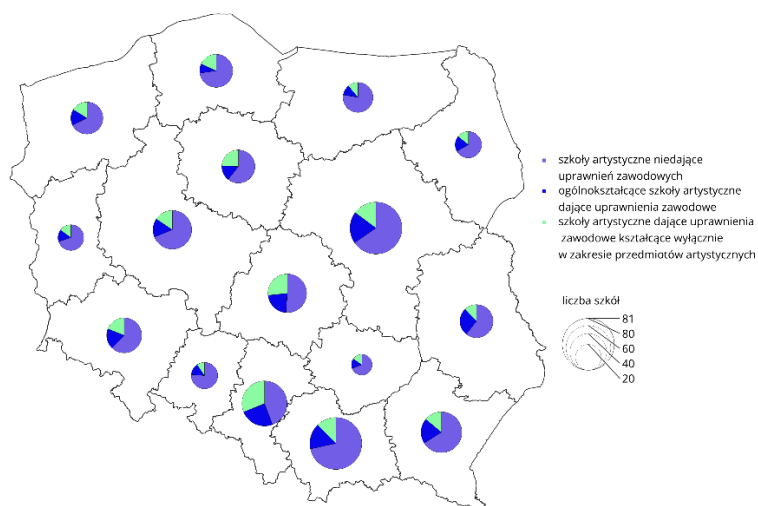
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Dostępność rozumiana jako liczba jednostek na 10 000 uczniów wynosi w nich odpowiednio: powiat bolesławiecki – 0,0147 jednostki, powiat głogowski – 0,012 jednostki, powiat lubuski – 0,05 jednostki, powiat Miasto Jelenia Góra – 0,015 jednostki, powiat Miasto Wrocław – 0,037 jednostki.

3.3.1.5. Szkoły artystyczne

W roku szkolnym 2024/2025 na Dolnym Śląsku znajdowało się łącznie 37 szkół artystycznych. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim zlokalizowanych jest 5,85% spośród wszystkich 632 szkół artystycznych w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem siódme miejsce wśród 16 województw pod względem ogólnej liczby szkół artystycznych.

Dostępność szkół artystycznych na Dolnym Śląsku wynosi 0,13 szkoły w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, w Polsce zaś na 10 000 mieszkańców przypada średnio 0,17 szkoły artystycznej. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim dostępność szkół artystycznych jest wyraźnie niższa od średniej krajowej dostępności szkół artystycznych w Polsce w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców (por. Rysunek 51).

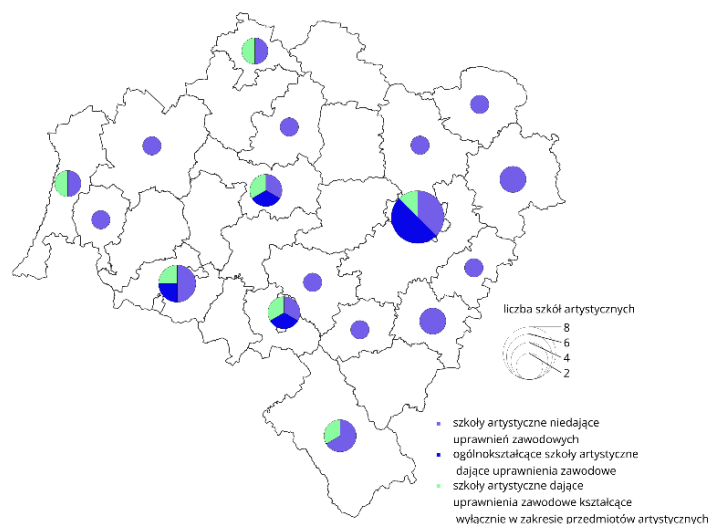

Rysunek 51 Liczba szkół artystycznych w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Na Dolnym Śląsku szkoły artystyczne zlokalizowane są w 17 spośród 30 powiatów. Spośród 17 powiatów największą dostępność edukacji artystycznej w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców posiada powiat Miasta Jelenia Góra (0,54 szkoły artystycznej) i powiat strzeliński (0,48 szkoły artystycznej). Powiatami o najniższej dostępności edukacji artystycznej w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców wśród tych, w których zlokalizowane są szkoły artystyczne, jest powiat świdnicki (0,67 szkoły artystycznej) oraz powiat lubiński (0,98 szkoły artystycznej).

Taki stan rzeczy można tłumaczyć faktem, że w Jeleniej Górze na 74 190 mieszkańców przypadają 4 szkoły artystyczne. W powiecie strzelińskim natomiast istotną rolę ograła stosunkowo niska populacja (41 470 mieszkańców) i wystarczająca liczba szkół artystycznych (2 jednostki) (por. Rysunek 52).

Rysunek 52 Liczba szkół artystycznych w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

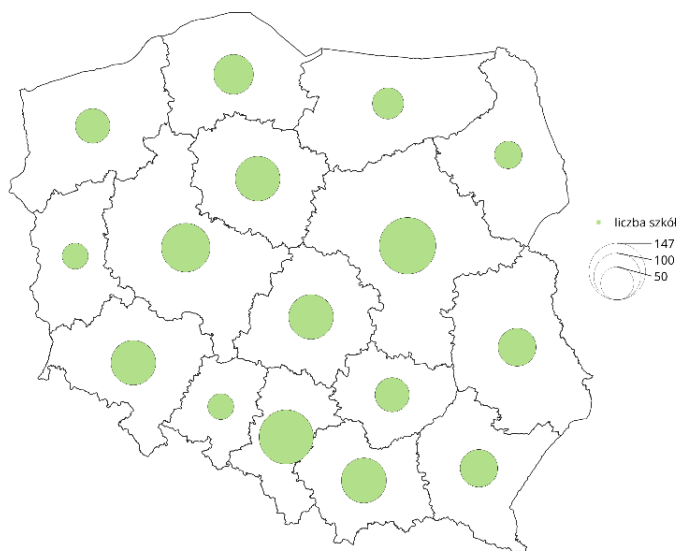
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Z kolei przyglądając się dostępności edukacji artystycznej w przeliczeniu na 10 000 uczniów, powiatami o największej dostępności szkół artystycznych na Dolnym Śląsku są powiat Miasto Wałbrzych (245,90 jednostki), powiat milicki (178,57 jednostki) i powiat Miasta Legnica (171,42 jednostki). Należy zauważyć, że dostępność edukacji artystycznej w powiecie Miasta Wałbrzych jest wyjątkowo wysoka z uwagi na fakt, że powiat ten ma stosunkowo niewielką liczbę uczniów (122), co powoduje, że nawet niewielka liczba szkół artystycznych (3) przekłada się na wysoki wskaźnik dostępności na 10 000 uczniów. Należy przyjąć, że powiat ten pełni funkcję edukacyjnego centrum artystycznego na poziomie lokalnym. Powiatem o najniższym poziomie dostępności szkolnictwa artystycznego jest powiat Miasta Wrocław (49,44 jednostki). Niska dostępność szkół artystycznych na 10 000 uczniów w powiecie Miasto Wrocław wynika głównie z dużej liczby uczniów w mieście, nieproporcjonalnie wysokiej do liczby szkół artystycznych. To zjawisko jest naturalne dla dużych miast, gdzie zróżnicowana oferta edukacyjna i różnorodność ścieżek kariery zmniejszają popyt na szkoły artystyczne.

3.3.1.6. Szkoły policealne

W roku szkolnym 2024/2025 na Dolnym Śląsku znajdowało się łącznie 92 szkoły policealnych. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim zlokalizowanych jest 7,6% spośród

wszystkich 1215 szkół policealnych w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem czwarte miejsce wśród 16 województw pod względem ogólnej liczby szkół policealnych (por. Rysunek 53).

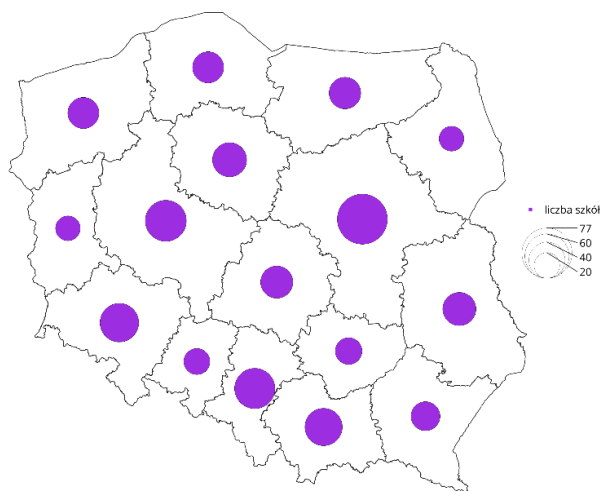

Rysunek 53 Liczba szkół policealnych ogółem w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Dostępność szkół policealnych na Dolnym Śląsku wynosi 0,32 szkoły w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, w Polsce zaś na 10 000 mieszkańców przypadają średnio 0,324 szkoły policealnej. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim dostępność szkół policealnych jest niemal równa średniej dostępności szkół policealnych w Polsce w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.

Na Dolnym Śląsku szkoły policealne zlokalizowane są w dwudziestu powiatach. Największą liczbę szkół policealnych odnotowano w Mieście Wrocław (39 szkół policealnych), następnie w Mieście Legnica, Mieście Wałbrzych i powiecie lubińskim (po 8 szkół policealnych w każdym z powiatów). W 10 powiatach nie ma ani jednej szkoły policealnej, w kolejnych siedmiu jest tylko po jednej szkole tego typu. (por. Rysunek 54).

Rysunek 54 Liczba szkół policealnych ogółem w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

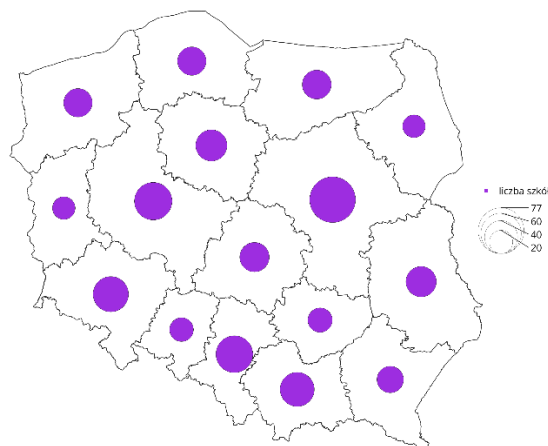
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 uczniów do powiatów charakteryzujących się najwyższą dostępnością szkolnictwa policealnego należą powiat milicki (370,37 jednostki) i jaworski (322,58 jednostki). W obu wypadkach tak wysoka wartość wskaźnik wynika z faktu, że do zlokalizowanych tam szkół uczęszcza mała liczba uczniów, odpowiednio 27 i 31. Powiatami o niższej dostępności są z kolei powiat oławski (29,85 jednostek) oraz Miasto Wrocław (34,04 jednostki).

Aby dokładniej ocenić adekwatność liczby szkół policealnych w określonych powiatach, należałoby uwzględnić dodatkowe czynniki, takie jak struktura demograficzna, wewnętrzne i zewnętrzne migracje uczniów czy specyficzne potrzeby edukacyjne w poszczególnych powiatach. Dostępność szkół policealnych jest bowiem związana z lokalnymi potrzebami rynku pracy oraz polityką edukacyjną prowadzoną przez władze samorządowe.

3.3.1.7. Szkoły specjalne przysposabiające do pracy

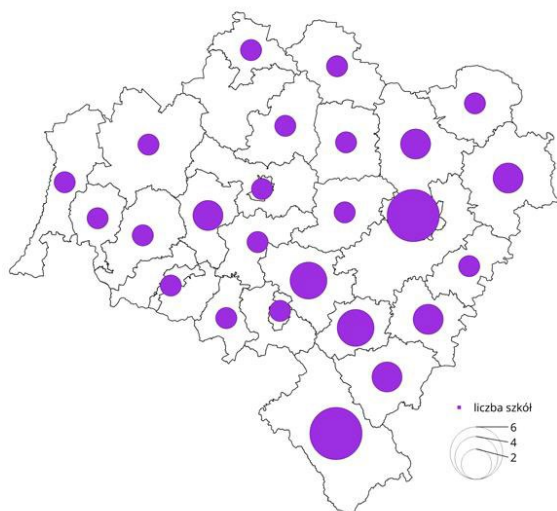
W roku szkolnym 2024/2025 na Dolnym Śląsku znajdowało się łącznie 46 szkół specjalnych przysposabiających do pracy. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim zlokalizowanych jest 8,09% spośród wszystkich 568 szkół specjalnych przysposabiających do pracy w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem czwarte miejsce wśród 16 województw pod względem ogólnej liczby szkół specjalnych przysposabiających do pracy (por. Rysunek 55).

Rysunek 55 Liczba szkół specjalnych przysposabiających do pracy w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Na Dolnym Śląsku funkcjonuje stosunkowo wysoka liczba szkół specjalnych przysposabiających do pracy w 27 powiatach za wyjątkiem powiatów: legnickiego, polkowickiego oraz wałbrzyskiego. Największa liczba szkół specjalnych przysposabiających do pracy znajduje się w Mieście Wrocław (6 szkół), powiecie kłodzkim (6 szkół), a także powiecie dzierzoniowskim i świdnickim (po 3 szkoły w powiecie). (por. Ryc. 56).

Rysunek 56 Liczba szkół specjalnych przysposabiających do pracy w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2024/2025

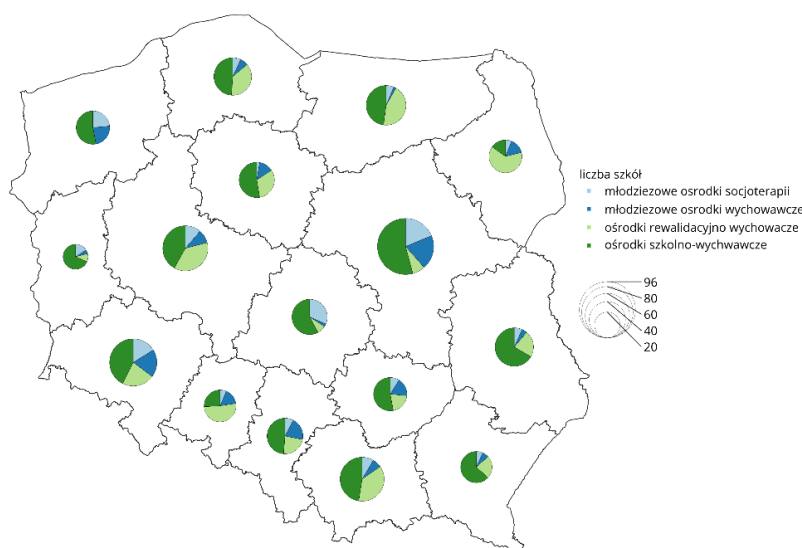
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Dostępność szkół specjalnych przysposabiających do pracy na Dolnym Śląsku wynosi 0,16 szkoły w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, w Polsce zaś na 10 000 mieszkańców przypada średnio 0,15 szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim dostępność szkół specjalnych przysposabiających do pracy jest nieco wyższa od średniej krajowej dostępności szkół specjalnych przysposabiających do pracy w Polsce w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.

W przeliczeniu na 10 000 uczniów powiatami o najwyższej dostępności szkół specjalnych przysposabiających do pracy są powiaty: wołowski (2000 szkół), karkonoski i lwówecki (po 1250 szkół). Z kolei do powiatów o najniższej dostępności szkół specjalnych przysposabiających do pracy należą powiat zgorzelecki oraz powiat głogowski (po 263 szkoły na 10 000 uczniów).

3.3.1.8. Ośrodki oświatowo-wychowawcze

W roku szkolnym 2024/2025 na Dolnym Śląsku znajdowało się łącznie 68 ośrodków oświatowo-wychowawczych. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim zlokalizowanych jest 9,47% spośród wszystkich 717 ośrodków oświatowo-wychowawczych w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem drugie miejsce (2.) wśród 16 województw pod względem ogólnej liczby ośrodków oświatowo-wychowawczych. Wśród 68 ośrodków oświatowo-wychowawczych na Dolnym Śląsku przeważają znacząco specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze (29 jednostek). W dalszej kolejności lokują się ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze (15 jednostek), następnie młodzieżowe ośrodki wychowawcze (13 jednostek) oraz młodzieżowe ośrodki socjoterapii (11 jednostek). Należy zaznaczyć, że na terenie Dolnego Śląska nie znajdują się specjalne ośrodki wychowawcze (por. Rysunek 57).

Rysunek 57 Liczba ośrodków oświatowo-wychowawczych w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

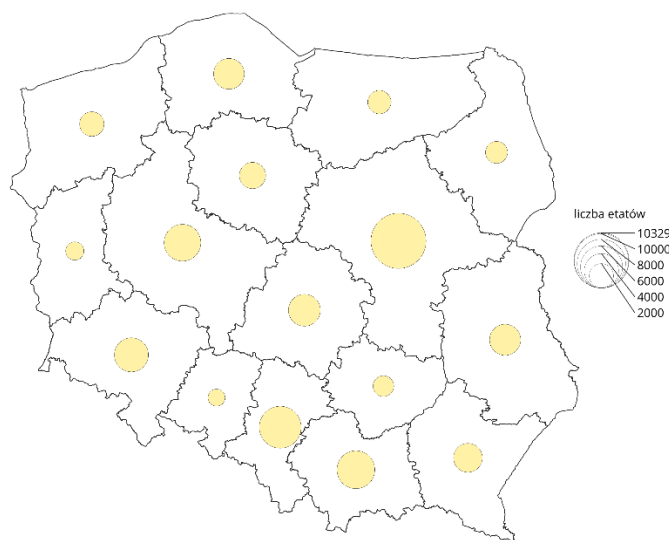
Dostępność ośrodków oświatowo-wychowawczych na Dolnym Śląsku wynosi 0,23 ośrodka w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, w Polsce zaś na 10 000 mieszkańców przypada średnio 0,19 jednostki. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim dostępność ośrodków oświatowo-wychowawczych jest wyższa od średniej krajowej dostępności ośrodków oświatowo-wychowawczych w Polsce, w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.

3.3.2. Zasoby kadrowe szkolnictwa ponadpodstawowego

W roku szkolnym 2024/2025 na Dolnym Śląsku odnotowano 9 517,74 etatów pełno i niepełnozatrudnionych nauczycieli szkolnictwa ponadpodstawowego. Oznacza to, że liczba etatów nauczycieli szkół ponadpodstawowych w województwie dolnośląskim wynosi 6,8% wszystkich 139 912,65 etatów w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce wśród 16 województw. W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, liczba etatów szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku wynosi 33,18 etatu przy średniej dla Polski wynoszącej 37,32 etatu na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że województwo dolnośląskie jest wyposażone w nieco niższe zasoby kadrowe edukacji ponadpodstawowej w porównaniu do średniej liczby kadr edukacji ponadpodstawowej w Polsce, w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.

3.3.2.1. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w liceach ogólnokształcących

W roku szkolnym 2024/2025 na Dolnym Śląsku odnotowano 3926,38 etatów pełno i niepełnozatrudnionych nauczycieli szkolnictwa licealnego. Oznacza to, że liczba etatów nauczycieli liceów ogólnokształcących w województwie dolnośląskim wynosi 7,27% wszystkich 53991,93 etatów w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce wśród 16 województw (por. Rysunek 58)

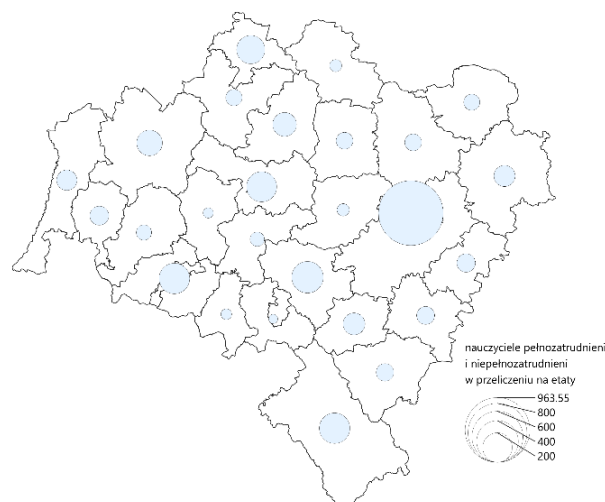

Rysunek 58 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w liceach ogólnokształcących w Polsce i w województwach w roku 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców liczba etatów w liceach ogólnokształcących na Dolnym Śląsku wynosi 13,68 etatu przy średniej dla Polski wynoszącej 14,4 etatu na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że liczba etatów nauczycieli liceów ogólnokształcących na Dolnym Śląsku jest nieco niższa od średniej krajowej liczby etatów nauczycieli liceów ogólnokształcących w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.

Do powiatów o najwyższej liczbie etatów w liceach ogólnokształcących na Dolnym Śląsku należą: w pierwszej kolejności Miasto Wrocław (1847,99 etatu), następnie Miasto Legnica (203,20 etatu) oraz Miasto Wałbrzych (190,11 etatu). Do powiatów o najniższej liczbie etatów nauczycieli w liceach ogólnokształcących zalicza się powiaty: legnicki (5,15 etatu), średzki (21,57 etatu) i polkowicki (26,01 etatu) (por. Rysunek 59).

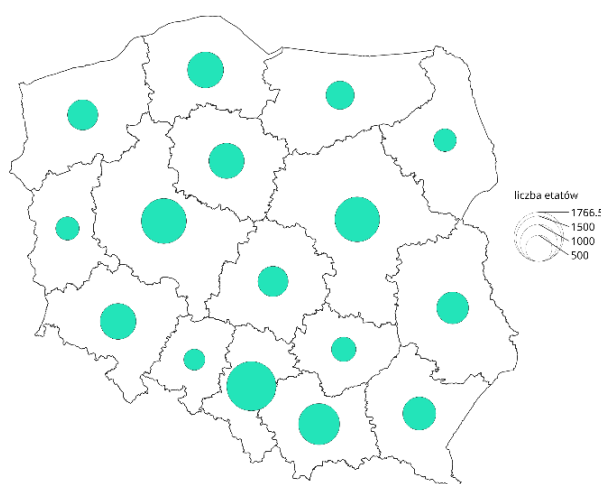
Rysunek 59 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w liceach ogólnokształcących w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W regionie dolnośląskim średnia dostępność etatów nauczycieli liceów wynosi 588,68 etatu na 10 000 uczniów. Największa dostępność etatów nauczycieli liceów ogólnokształcących widoczna jest w powiatach wałbrzyskim (1317,89 etatu) i karkonoskim (1105,882 etatu). Najmniejsza dostępność etatów w przeliczeniu na 10 000 uczniów dotyczy z kolei powiatu lubińskiego (451,54 etatu), powiatu strzelińskiego (446,03 etatu) i powiatu głogowskiego (435,02 etatu). W powiatach o najwyższej dostępności etatów nauczycieli liceów wskaźnik ten jest dwukrotnie wyższy od średniej dla regionu. Wynika to w głównej mierze z faktu, że powiaty te charakteryzują się relatywnie małą liczbą uczniów, co znacząco wpływa na wskaźnik dostępności etatów. Mniejsza liczba uczniów sprawia bowiem, że nawet niewielka liczba nauczycieli podnosi wskaźnik dostępności etatów. W powiecie lubińskim i głogowskim natomiast dostępność etatów nauczycieli liceów ogólnokształcących jest najniższa, ponieważ liczba uczniów liceów ogólnokształcących jest jedną z najwyższych w regionie, w związku z tym liczba etatów w stosunku do liczby uczniów pozostaje niska. Może to wskazywać na zwiększanie liczebności klas, nie zaś kadry pedagogicznej jako rezultat mniej rozwiniętej infrastruktury szkolnej. W powiecie strzelińskim natomiast, dostępność etatów jest niska, ponieważ liczba etatów jest znacznie niższa niż w pozostałych powiatach przy stosunkowo niskiej liczbie uczniów (33,14 etatów na 743 uczniów).

3.3.2.2. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w technikach dla młodzieży

W roku szkolnym 2024/2025 na Dolnym Śląsku odnotowano 3631,67 etatu pełno i niepełnozatrudnionych nauczycieli techników dla młodzieży. Oznacza to, że liczba etatów nauczycieli w województwie dolnośląskim wynosi 6,78% wszystkich 53515,47 etatów w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce (5.) wśród 16 województw (por. Rysunek 60).

Rysunek 60 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w technikach dla młodzieży w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców liczba etatów w technikach dla młodzieży na Dolnym Śląsku wynosi 12,66 etatu przy średniej dla Polski wynoszącej 14,27 etatu na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim liczba etatów nauczycieli w technikach dla młodzieży jest nieco niższa od średniej liczby etatów nauczycieli w technikach dla młodzieży w Polsce w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.

Powiatami o najwyższej liczbie etatów nauczycielskich (powyżej 200) w technikach dla młodzieży na Dolnym Śląsku są: Miasto Wrocław (963,55 etatu), powiat świdnicki (228,82 etatu), Miasto Jelenia Góra (215,65 etatu) oraz powiat kłodzki (215,02 etatu). Do powiatów o najniższej liczbie etatów (poniżej 25) zalicza się powiaty: wałbrzyski (19,41 etatu), legnicki (20,56 etatu) i złotoryjski (24,57 etatu) (por. Rysunek 61).

Rysunek 61 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w technikach dla młodzieży w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

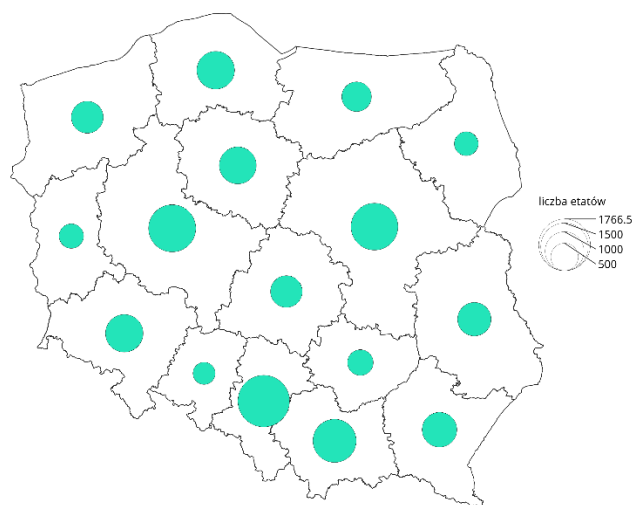
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W regionie dolnośląskim średnia dostępność etatów nauczycieli w technikach dla młodzieży wynosi 749,02 etatu na 10 000 uczniów. Do powiatów o najwyższej dostępności etatów nauczycieli w technikach w przeliczeniu na 10 000 uczniów należą powiat wałbrzyski (1357,34 etatu), powiat karkonoski (1086,94 etatu) i powiat strzeliński (927 etatów). Z kolei powiatami o najniższej dostępności etatów nauczycieli w technikach są powiaty: kamiennogórski (630,64 etatu), powiat Miasta Wałbrzych (652,28 etatu) i powiat lubiński (658,78 etatu). W powiecie wałbrzyskim dostępność etatów nauczycieli w technikach jest ponad dwukrotnie wyższa niż średnia dostępność etatów w regionie dolnośląskim, gdyż liczba uczniów na tym obszarze jest wyjątkowo niska (jeszcze niższa niż w roku poprzednim) i wynosi 143 uczniów, co znacznie podbija wskaźnik dostępności nauczycieli. Ponadto mniejsze powiaty mogą mieć trudności z przyciągnięciem wykwalifikowanych nauczycieli, zwłaszcza w technikach, gdzie wymagane są specjalistyczne kompetencje.

3.3.2.3. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach branżowych I stopnia

W roku szkolnym 2024/2025 na Dolnym Śląsku odnotowano 938,76 etatu pełno i niepełnozatrudnionych nauczycieli szkół branżowych I stopnia. Oznacza to, że liczba etatów nauczycieli w województwie dolnośląskim wynosi 6,82% wszystkich 13762,8 etatu w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce (5.) wśród 16 województw (por.

Rysunek 62).

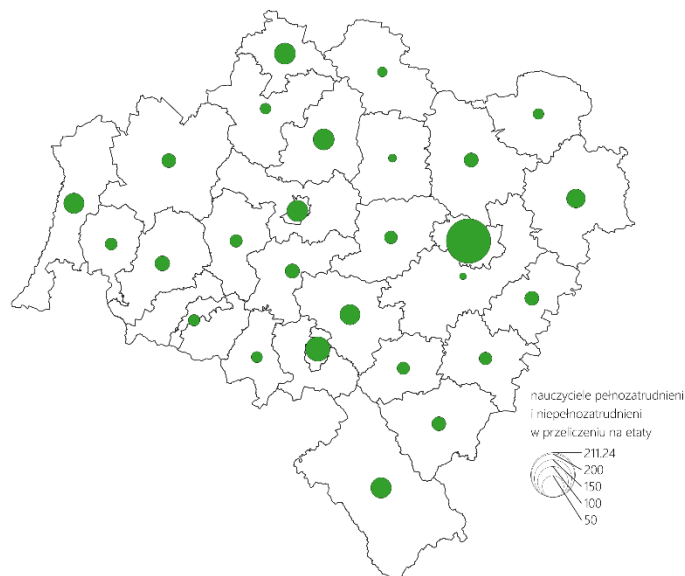

Rysunek 62 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach branżowych I stopnia w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców liczba etatów w szkołach branżowych I stopnia na Dolnym Śląsku wynosi 3,27 etatu przy średniej dla Polski wynoszącej 3,67 etatu na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim liczba etatów nauczycieli szkolnictwa branżowego I stopnia jest zbliżona do średniej liczby etatów nauczycieli szkolnictwa branżowego I stopnia w Polsce w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.

Powiatami o najwyższej liczbie etatów nauczycielskich są powiaty: Miasto Wrocław (211,24 etatu), Miasto Wałbrzych (64,10 etatu), powiat głogowski (48,14 etatu), powiat Miasta Legnica (48,08 etatu) i powiat lubiński (47,62 etatu). Do powiatów o najniższej liczbie etatów (poniżej 8) zalicza się: powiat wrocławski (5,14 etatu), powiat wołowski (7,18 etatu) i powiat legnicki (7,27 etatu) (por. Rysunek 63).

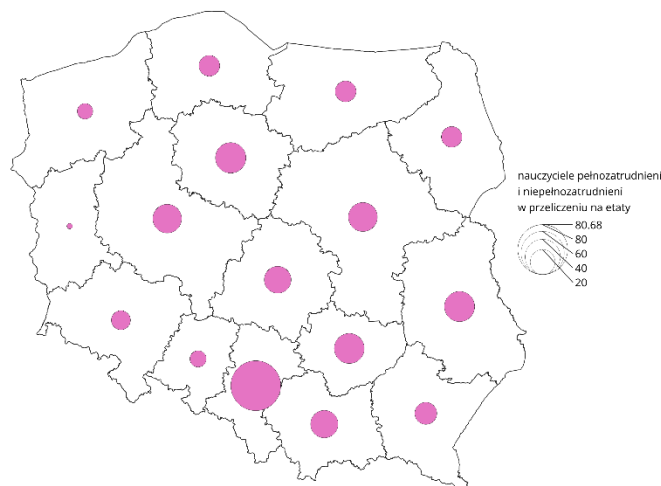
Rysunek 63 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach branżowych I stopnia w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W regionie dolnośląskim średnia dostępność etatów nauczycieli szkół branżowych I stopnia wynosi 591, 2 etatu na 10 000 uczniów. Do powiatów o najwyższej dostępności etatów w szkołach branżowych I stopnia w przeliczeniu na 10 000 uczniów należą: powiat Miasta Wałbrzych (2430,84 etatu), powiat wrocławski (1259,65 etatu), następnie powiat lwówecki (915,73 etatu) i karkonoski (884,15 etatu). Z kolei powiatami o najniższej dostępności etatów nauczycieli szkół branżowych I stopnia są powiaty: ząbkowicki (128,82 etatu), powiat Miasta Wrocław (242,95 etatu), powiat Miasta Jelenia Góra (270,98 etatu), powiat bolesławiecki (269,59 etatu). Zatem liczba etatów nauczycieli szkół branżowych I stopnia w powiecie wałbrzyskim jest prawie pięciokrotnie wyższa od średniej liczby etatów nauczycieli szkół branżowych I stopnia w regionie. Powiaty wrocławski, karkonoski, a także choć w nieco mniejszym stopniu powiat lwówecki, charakteryzują się stosunkowo niewielką liczbą uczniów odpowiednio: (57), (164), (267) przy średniej regionalnej wynoszącej 529 uczniów. Spowodowane jest to najprawdopodobniej pobieraniem nauki w miastach: Wrocławiu i Jeleniej Górze, w których oferta edukacyjna (choćby w postaci liczby szkół) jest dużo bardziej zróżnicowana. W rezultacie liczba uczniów w szkołach powiatowych zmniejsza się i nawet przy niewielkiej liczbie nauczycieli, dostępność etatów szkolnictwa branżowego I stopnia jednocześnie ulega zwiększeniu.

3.3.2.4. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach branżowych II stopnia

W roku szkolnym 2024/2025 na Dolnym Śląsku odnotowano 11,93 etatu pełno i niepełnozatrudnionych nauczycieli szkół branżowych II stopnia. Oznacza to, że liczba etatów nauczycieli w województwie dolnośląskim wynosi 3,3% wszystkich 359,37 etatów w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem jedno z końcowych miejsc (13.) wśród 16 województw (por. Rysunek 64).

Rysunek 64 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach branżowych II stopnia w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców liczba etatów w szkołach branżowych II stopnia na Dolnym Śląsku wynosi 0,042 etatu przy średniej dla Polski wynoszącej 0,096 etatu na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim liczba etatów nauczycieli w szkołach branżowych II stopnia jest niska w porównaniu do średniej liczby etatów nauczycieli w szkołach branżowych II stopnia w Polsce w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.

Nauczyciele w szkołach branżowych II stopnia na Dolnym Śląsku zatrudnieni są w czterech spośród trzydziestu powiatów: Mieście Wrocław (5,03 etatu), Mieście Jelenia Góra (4,12 etatu) powiecie bolesławieckim (2,20 etatu) oraz powiecie lubańskim (0,58 etatu) (por. Rysunek 65).

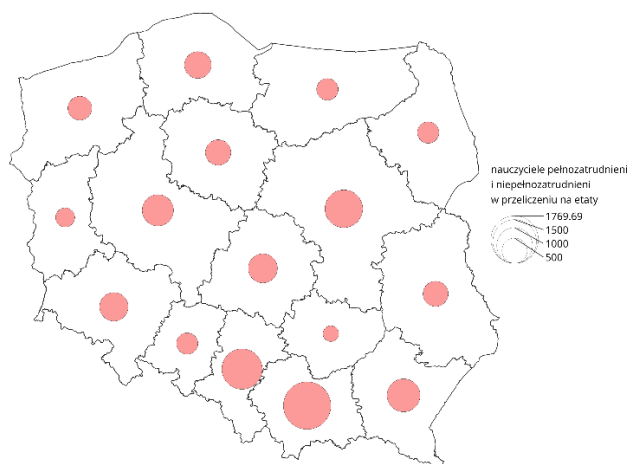
Rysunek 65 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach branżowych II stopnia w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W regionie dolnośląskim średnia dostępność etatów nauczycieli szkolnictwa branżowego II stopnia wynosi 275,51 etatu w przeliczeniu na 10 000 uczniów. Dla poszczególnych powiatów przedstawia się ona następująco: w Mieście Wrocław – 372,59 etatu, w Mieście Jelenia Góra – 324,4 etatu, w powiecie bolesławieckim – 323,53 etatu, w powiecie lubańskim natomiast – 290 etatu.

3.3.2.5. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach artystycznych

W roku szkolnym 2024/2025 na Dolnym Śląsku odnotowano 642,71 etatu pełno i niepełnozatrudnionych nauczycieli szkół artystycznych. Oznacza to, że liczba etatów nauczycieli w województwie dolnośląskim wynosi 5,99% wszystkich 10717.66 etatów w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem siódme miejsce wśród 16 województw (por. Rysunek 66).

Rysunek 66 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach artystycznych w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców liczba etatów w szkołach artystycznych na Dolnym Śląsku wynosi 2,24 etatu przy średniej dla Polski wynoszącej 2,86 etatu na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim liczba etatów nauczycieli w szkołach artystycznych jest nieco niższa od średniej liczby etatów nauczycieli w szkołach artystycznych w Polsce w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.

Nauczyciele szkolnictwa artystycznego na Dolnym Śląsku zatrudnieni są w 17 powiatach. Obszarami o najwyższej liczbie etatów nauczycielskich są: Miasto Wrocław (246,18 etatu) oraz Miasto Jelenia Góra (77,16 etatu) i powiat kłodzki (38,33). Do powiatów o najniższej liczbie etatów zalicza się: powiat milicki (7,68 etatu) i powiat lubański (11,95 etatu) (por. Rysunek 67).

Rysunek 67 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach artystycznych w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

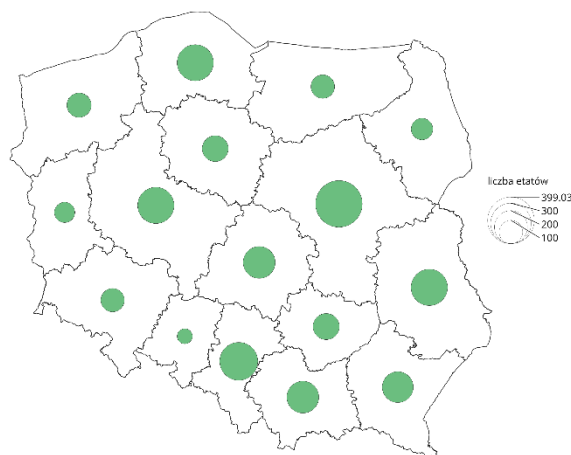
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W regionie dolnośląskim średnia dostępność etatów nauczycieli szkolnictwa artystycznego wynosi 1411,301 etatu na 10 000 uczniów. Do powiatów o najwyższej dostępności etatów w szkołach artystycznych w przeliczeniu na 10 000 uczniów należą: powiat Miasto Wałbrzych (1933,61 etatu) i powiat Miasto Legnica (1848,57 etatu). Z kolei powiatami o najniższej dostępności etatów szkolnictwa artystycznego na Dolnym Śląsku są powiat lubański (1106,48 etatu) oraz powiat świdnicki (1129,8 etatu).

Stosunkowo wysoka dostępność etatów nauczycieli szkół artystycznych w regionie w porównaniu do pozostałych typów szkół ponadpodstawowych wynika z faktu, że szkoły artystyczne często wymagają mniejszych grup uczniowskich i bardziej zindywidualizowanego podejścia. Do takiego stanu rzeczy przyczynia się w głównej mierze charakter zajęć, które często obejmują warsztaty, zajęcia praktyczne oraz nauczanie indywidualne (np. gra na instrumencie).

3.3.2.6. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach policealnych

W roku szkolnym 2024/2025 na Dolnym Śląsku odnotowano 101,22 etatu pełno i niepełnozatrudnionych nauczycieli szkół policealnych. Oznacza to, że liczba etatów nauczycieli w województwie dolnośląskim wynosi 3,73% wszystkich 2709,6 etatu w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem dziesiąte miejsce (10.) wśród 16 województw (por. Rysunek 68).

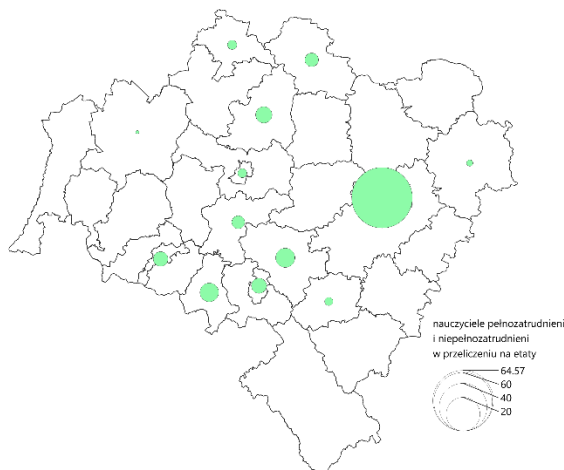

Rysunek 68 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach policealnych w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, liczba etatów w szkołach policealnych na Dolnym Śląsku wynosi 0,35 etatu przy średniej dla Polski wynoszącej 0,72 etatu na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim liczba etatów nauczycieli szkolnictwa policealnego jest znacznie niższa od średniej liczby etatów nauczycieli szkolnictwa policealnego w Polsce w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.

Liczba etatów nauczycieli szkolnictwa policealnego na Dolnym Śląsku obejmuje 13 powiatów. Największa liczba etatów szkolnictwa policealnego występuje w Mieście Wrocław (64,57 etatu). W pozostałych powiatach liczba etatów nie przekracza 10. Wśród tej grupy powiatów, do terenów o stosunkowo największej liczbie etatów szkolnictwa policealnego należą: powiat świdnicki (6,52 etatu) i kamiennogórski (6,17 etatu), natomiast powiatami o najmniejszej liczbie etatów są powiaty: bolesławiecki (0,2 etatu) i oleśnicki (0,72 etatu) (por. Rysunek 69).

Rysunek 69 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach policealnych w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

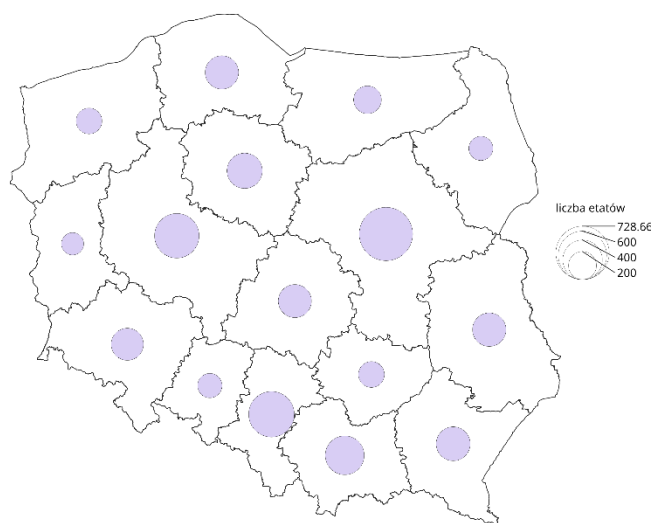
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W regionie dolnośląskim średnia dostępność etatów nauczycieli szkolnictwa policealnego wynosi 49,34 etatów w przeliczeniu na 10 000 uczniów. Do powiatów o najwyższej dostępności etatów w szkołach policealnych w przeliczeniu na 10 000 uczniów należą: powiat jaworski (951,61 etatu), powiat kamiennogórski (623,23 etatów) i powiat górski (539,34 etatu)³. Z kolei w powiecie milickim, kłodzkim, lubańskim, kamiennogórskim, dzierzoniowskim i oławskim, pomimo funkcjonowania szkół policealnych na tych obszarach, liczba etatów wynosi 0. Szkoły mogą bowiem korzystać z nauczycieli zatrudnianych na podstawie umów zlecenia lub innych form zatrudnienia, które nie są formalnie liczone jako etaty lub też mogą dzielić kadrę z innymi placówkami (np. szkołami średnimi), a etaty formalnie przypisane są do innych instytucji. Ponadto do powiatów o niskiej liczbie etatów szkolnictwa policealnego w przeliczeniu na 10 000 uczniów należą także powiat bolesławiecki (5,03 etatu), powiat Miasta Legnica (9,2 etatu), a także powiat głogowski (11,99 etatu).

³ Wysoka liczba etatów w przeliczeniu na 10 000 uczniów w powiatach jaworskim, kamiennogórskim i górskim wiąże się z niewielką liczbą uczniów w tamtejszych szkołach policealnych (odpowiednio 24 i 60 uczniów). Utrzymanie zatrudnianej na umowie o pracę kadry nauczycielskiej przy małej liczbie uczniów prowadzi do wysokiego wskaźnika etatów na 1000 uczniów. Na dostępność etatów w skali województwa wpływają natomiast przede wszystkim te powiaty, w których liczba uczniów szkół policealnych jest wysoka, przede wszystkim Miasto Wrocław (13 116 uczniów).

3.3.2.7. Etaty nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy

W roku szkolnym 2023/2024 na Dolnym Śląsku odnotowano 265,07 etatu pełno i niepełnozatrudnionych nauczycieli szkół specjalnych przysposabiających do pracy. Oznacza to, że liczba etatów nauczycieli w województwie dolnośląskim wynosi 5,46% wszystkich 4855,82 etatu w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem środkowe miejsce (8.) wśród 16 województw (por. Rysunek 70).

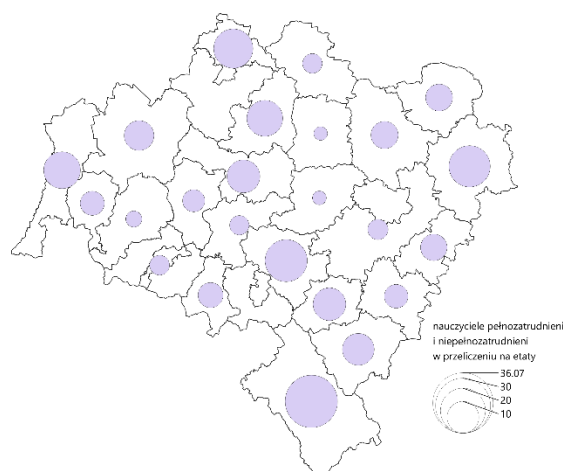
Rysunek 70 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W przeliczeniu na 10 000 mieszkańców, liczba etatów w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy na Dolnym Śląsku wynosi 0,92 etatu przy średniej dla Polski wynoszącej 1,295 etatu na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim liczba etatów nauczycieli szkolnictwa specjalnego przysposabiającego do pracy jest niższa od średniej liczby etatów szkolnictwa specjalnego przysposabiającego do pracy w Polsce w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.

Etaty szkolnictwa specjalnego przysposabiającego do pracy odnotowano w 27 powiatach na Dolnym Śląsku za wyjątkiem powiatu wałbrzyskiego, polkowickiego i legnickiego (brak etatów). Do obszarów o najwyższej liczbie etatów nauczycielskich należą: Miasto Wrocław (36,07 etatu), powiat kłodzki (27,28 etatu) i powiat świdnicki (17,68 etatu). Z kolei do powiatów o najniższej liczbie etatów nauczycieli szkół specjalnych

przysposabiających do pracy – oprócz wymienionych wyżej trzech powiatów, dla których wskaźnik ten równa się 0 – zaliczają się: wołowski (1,87 etatu), powiat średzki (1,91 etatu) oraz powiat lwówecki (2,59 etatu) (por. Rysunek 71).

Rysunek 71 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025 Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

W regionie dolnośląskim średnia dostępność etatów nauczycieli szkolnictwa specjalnego przysposabiającego do pracy wynosi 3309,24 etatu w przeliczeniu na 10 000 uczniów. Do powiatów o najwyższej dostępności etatów w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy w przeliczeniu na 10 000 uczniów należą powiaty: Miasto Jelenia Góra (4713,79 etatu) i Miasto Wałbrzych (4909,09 etatu). Podobnie wysokie wartości notuje się także w kilku innych powiatach, w których liczba uczniów jest nadzwyczaj niska w stosunku do etatów nauczycieli. Może mieć swoje uzasadnienie w kilku czynnikach. Pierwszym z nich jest chociażby spadek demograficznym na tych obszarach, wynikający z migracji młodzieży i rodzin do większych miast, niskiej dzietności oraz starzenia się populacji. Ponadto bez względu na liczbę uczniów szkoła ma obowiązek utrzymania minimalnej liczby nauczycieli do realizacji programu (np. nauczyciel przedmiotowy, specjalista, dyrektor). Dodatkowo tak wysoki wskaźnik dostępności może również wynikać z faktu, że uczniowie w tej szkole mają poważne trudności edukacyjne, zdrowotne lub wymagają specjalistycznych zajęć (np. logopedii, rehabilitacji).

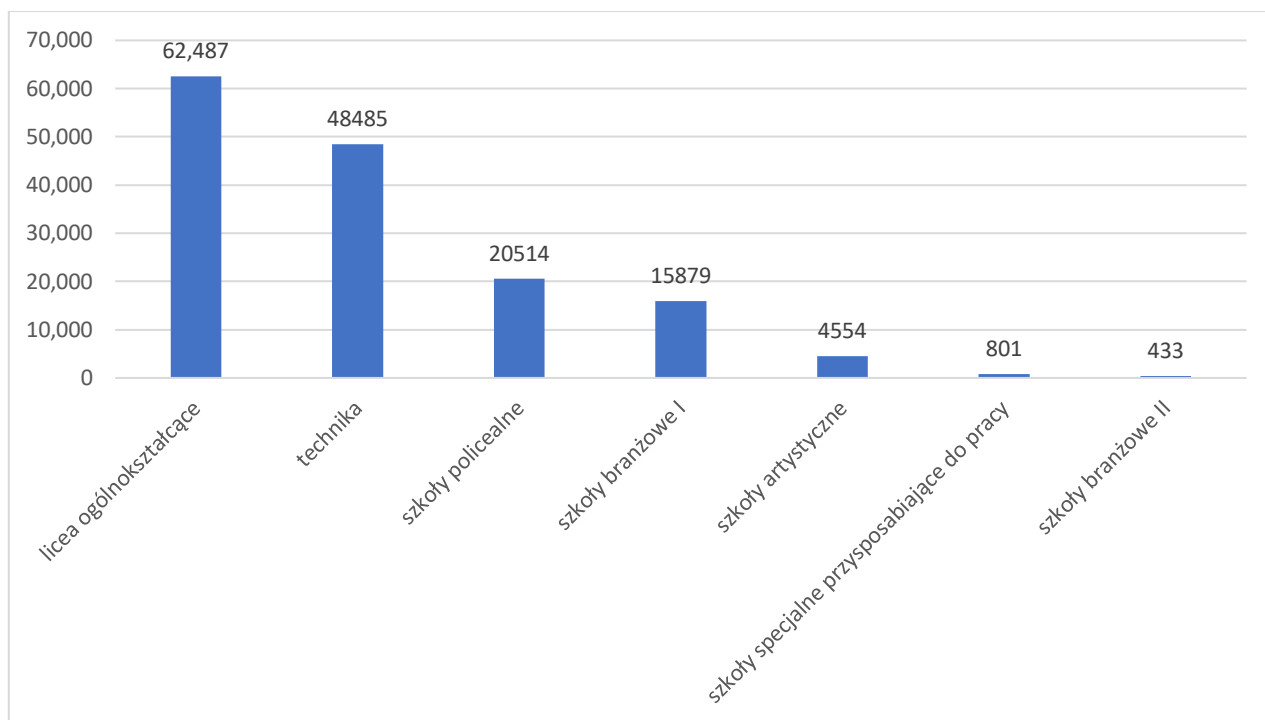
Z kolei powiatem o najniższej dostępności etatów szkolnictwa specjalnego

przysposabiającego do pracy (obok powiatu legnickiego, polkowickiego i wałbrzyskiego, w których nie ma jednostek szkolnictwa specjalnego przysposabiającego do pracy) jest powiat średzki (2122,22 etatu). W żadnym innym powiecie liczba etatów na 10 000 nie jest mniejsza niż 2500 etatów. Niska liczba etatów w stosunku do liczby uczniów może świadczyć o ograniczonych środkach władz powiatowych, które mogą mieć limity budżetowe przeznaczone na wspieranie edukacji specjalnej. Ponadto, brak szerokiej oferty specjalistycznej może przyczyniać się do ograniczenia zapotrzebowania na kadrę, a uczniowie wymagający bardziej zaawansowanej opieki mogą być kierowani do placówek w innych powiatach. Wreszcie mniej zaawansowana intensywność wsparcia uczniów wynikająca zarówno z większej liczby uczniów przypadającej na nauczyciela, jak i z braku dodatkowych zajęć terapeutyczno-specjalistycznych może przyczyniać się do niskiej jakości edukacji na tych obszarach. Trzeba jednak stwierdzić, że do takich wniosków upoważniałoby wieloletnie występowanie w powiecie niskiej dostępności etatów. Przy niewielkiej liczbie uczniów, która w kilku powiatach nie przekracza 10, występują nieuchronnie znaczne fluktuacje wartości wskaźnika dostępności.

3.3.3. Struktura uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego

W roku szkolnym 2024/2025 liczba uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku wynosiła 153 153. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim znajduje się ponad 7,24% uczniów spośród 2 114 547 uczniów szkół ponadpodstawowych w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce wśród 16 województw.

W regionie dolnośląskim największą liczbę uczniów odnotowano w liceach ogólnokształcących, następnie w technikach dla młodzieży, w szkołach policealnych i w szkołach branżowych I stopnia. W dalszej kolejności, uczniowie uczęszczali do szkół artystycznych, szkół specjalnych przysposabiających do pracy i wreszcie do szkół branżowych II stopnia (por. Rysunek 72).

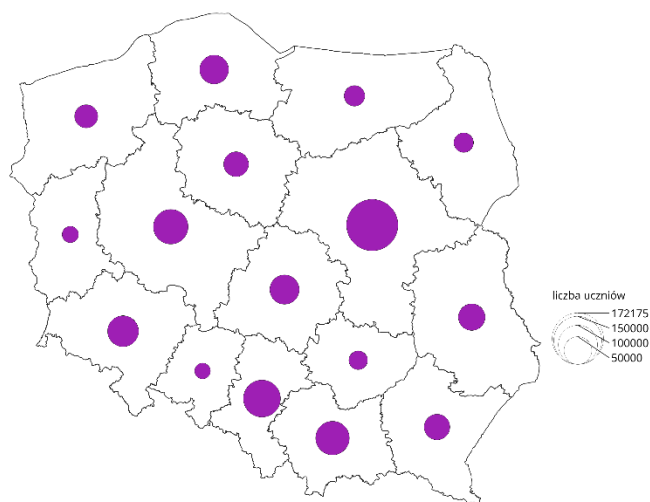
Rysunek 72 Liczba uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku według typu jednostki w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Na 10 000 mieszkańców Dolnego Śląska przypada 533,96 uczniów szkół ponadpodstawowych, średnia dla Polski natomiast wynosi 564,04 uczniów na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że województwo dolnośląskie cechuje nieco niższa liczba uczniów uczęszczających do szkół ponadpodstawowych w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców na tle kraju.

3.3.3.1. Licea ogólnokształcące

W roku szkolnym 2024/2025 liczba uczniów szkolnictwa licealnego na Dolnym Śląsku wynosiła 62 487 uczniów. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim znajduje się ponad 7,23% uczniów spośród 863 234 uczniów szkół licealnych w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce wśród 16 województw (por. Rysunek 73).

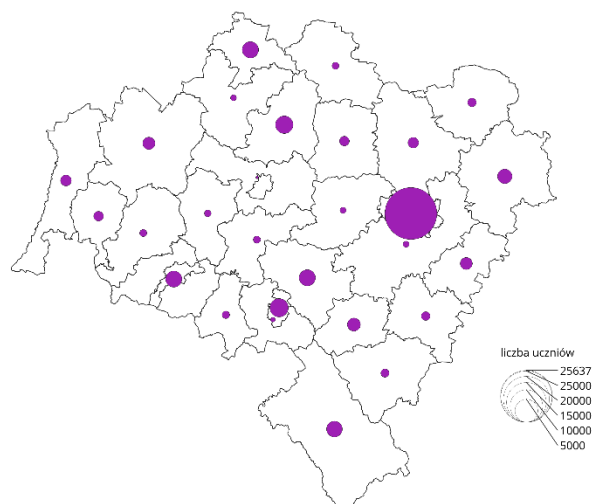

Rysunek 73 Liczba uczniów liceów ogólnokształcących w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Na 10 000 mieszkańców Dolnego Śląska przypada 223,84 ucznia szkół licealnych, średnia dla Polski natomiast wynosi 240,32 ucznia na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim liczba uczniów w liceach ogólnokształcących jest niższa od średniej liczby uczniów szkół licealnych w Polsce w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.

Obszarami o największej liczbie uczniów w liceach ogólnokształcących na Dolnym Śląsku są cztery miasta na prawach powiatu: Miasto Wrocław (25 637 uczniów), Miasto Legnica (3 637 uczniów), Miasto Wałbrzych (3 239 uczniów) oraz powiat lubiński (2969 uczniów). Najmniejszą liczbę uczniów w liceach ogólnokształcących odnotowano z kolei w powiecie legnickim (74 uczniów) oraz w powiecie wałbrzyskim (218 uczniów) (por. Rysunek74).

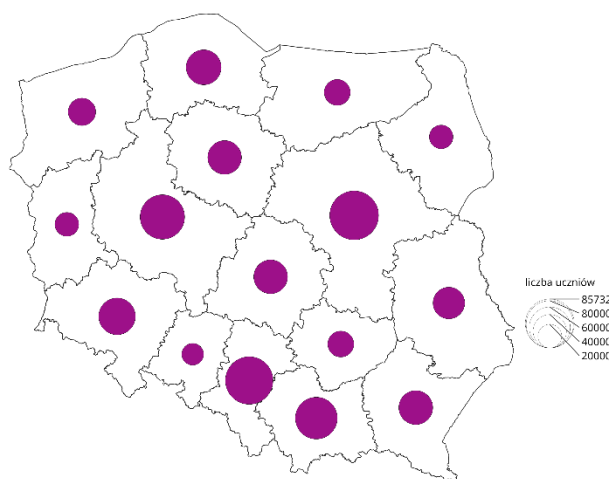

Rysunek 74 Liczba uczniów w liceach ogólnokształcących w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.3.3.2. Technika dla młodzieży

W roku szkolnym 2024/2025 liczba uczniów techników dla młodzieży na Dolnym Śląsku wynosiła 48 485 uczniów. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim znajduje się 7,04% uczniów spośród 687 737 uczniów techników w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem piąte miejsce wśród 16 województw (por. Rysunek 75).

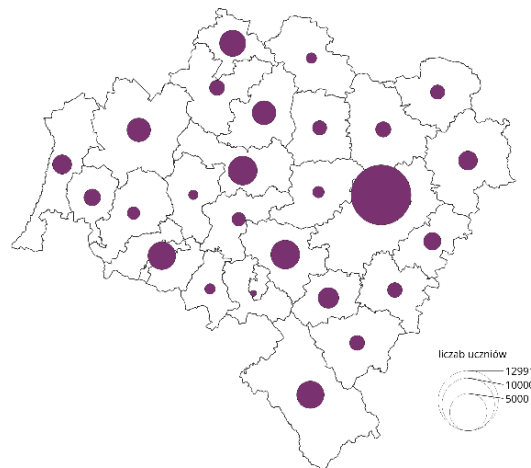

Rysunek 75 Liczba uczniów w technikach dla młodzieży w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Na 10 000 mieszkańców Dolnego Śląska przypada średnio 169 uczniów techników dla młodzieży, średnia dla Polski natomiast wynosi 183 uczniów na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim liczba uczniów w technikach dla młodzieży jest nieco niższa od średniej liczby uczniów w technikach dla młodzieży w Polsce w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.

Do powiatów o najwyższej liczbie uczniów w technikach dla młodzieży zaliczają się: Miasto Wrocław (12 991 uczniów), Miasto Legnica (3 038 uczniów) oraz powiat świdnicki (3 037 uczniów). Do powiatów o najniższej liczbie uczniów techników dla młodzieży należą powiaty: wałbrzyski (143 uczniów), legnicki (251 uczniów) oraz karkonoski (268 uczniów) (por. Rysunek 76).

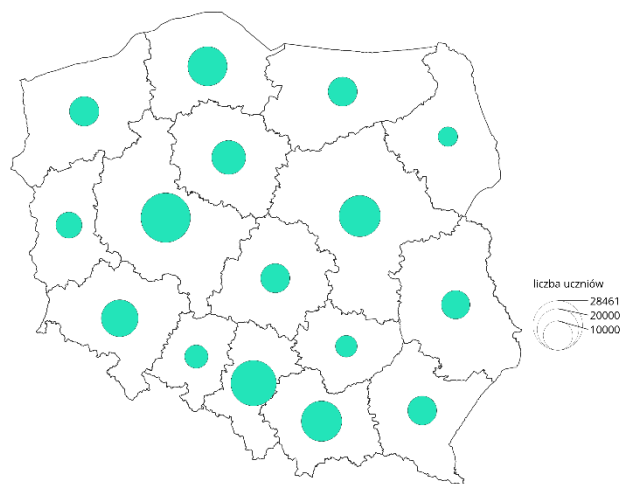

Rysunek 76 Liczba uczniów techników dla młodzieży w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.3.3.3. Szkoły branżowe I stopnia

W roku szkolnym 2024/2025 liczba uczniów szkolnictwa branżowego I stopnia na Dolnym Śląsku wynosiła 15 879 uczniów. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim znajduje się 7,48% uczniów spośród wszystkich 212 415 uczniów szkół branżowych I stopnia w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem szóste miejsce wśród 16 województw (por. Rysunek 77).

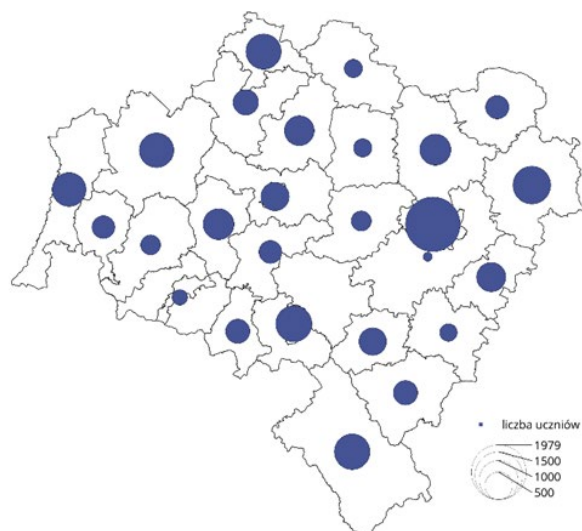

Rysunek 77 Liczba uczniów szkół branżowych I stopnia w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Na 10 000 mieszkańców Dolnego Śląska przypada średnio 55,36 uczniów szkół branżowych I stopnia, średnia dla Polski natomiast wynosi 56,66 uczniów na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim liczba uczniów szkół branżowych I stopnia jest nieco niższa od średniej liczby uczniów szkół branżowych I stopnia w Polsce w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.

Powiatami o najwyższej liczbie uczniów są Miasto Wrocław (1979 uczniów), powiat oleśnicki (948 uczniów) oraz powiat Miasto Wałbrzych (869 uczniów). Do powiatów o najmniejszej liczbie uczniów zalicza się powiaty: wałbrzyski (39 uczniów), wrocławski (57 uczniów), raz legnicki (140 uczniów). Należy zaznaczyć, że w powiecie wałbrzyskim liczba uczniów szkolnictwa branżowego wynosi 0 (por. Rysunek 78).

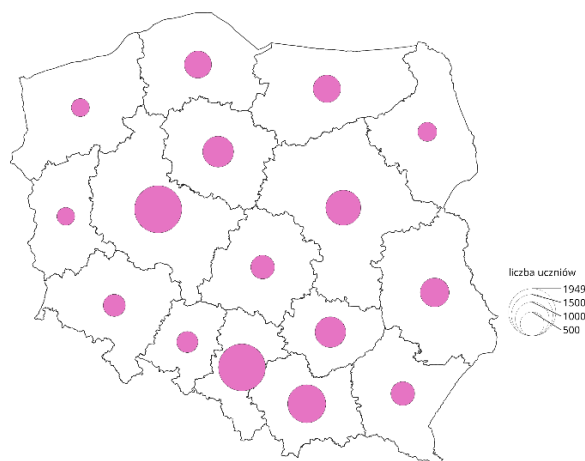
Rysunek 78 Liczba uczniów szkół branżowych I stopnia w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.3.3.4. Szkoły branżowe II stopnia

W roku szkolnym 2024/2025 liczba uczniów szkolnictwa branżowego II stopnia na Dolnym Śląsku wynosiła 433 uczniów. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim znajduje się 3,43% uczniów spośród 12 627 uczniów szkół branżowych II stopnia w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem trzynaste wśród 16 województw (por. Rysunek 85).

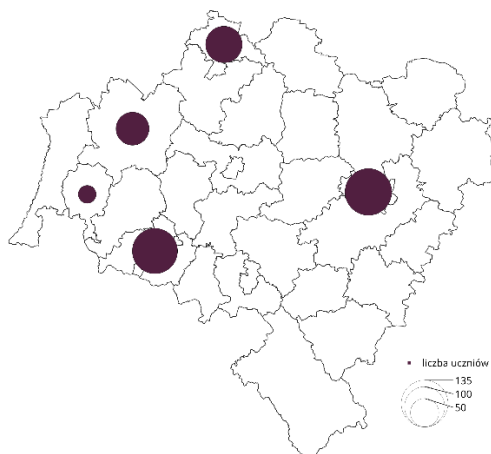
Na 10 000 mieszkańców Dolnego Śląska przypada średnio 1,5 ucznia szkoły branżowej II stopnia, średnia dla Polski natomiast wynosi 3,36 uczniów na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że województwo dolnośląskie cechuje niska liczba uczniów w szkołach branżowych II stopnia w porównaniu do średniej liczby uczniów w szkołach branżowych II stopnia w Polsce (por. Rysunek 79).

Rysunek 79 Liczba uczniów w szkołach branżowych II stopnia w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Na Dolnym Śląsku uczniowie szkolnictwa branżowego II stopnia pobierają naukę w pięciu powiatach: Mieście Wrocław (135 uczniów), Mieście Jelenia Góra (127 uczniów), w powiecie głogowskim (83 uczniów), bolesławieckim (68 uczniów) i lubańskim (20 uczniów). Te niskie wartości wynikają z wprowadzenia w roku 2019 reformy strukturalnej szkolnictwa zawodowego, której implementacja, szczególnie w przypadku szkolnictwa branżowego II stopnia, oznaczała powolny, rozłożony w czasie rozwój szkolnej infrastruktury a wraz z nią wzrost liczby uczniów odbywających kształcenie w jednostkach szkolnictwa branżowego II stopnia (por. Rysunek 80).

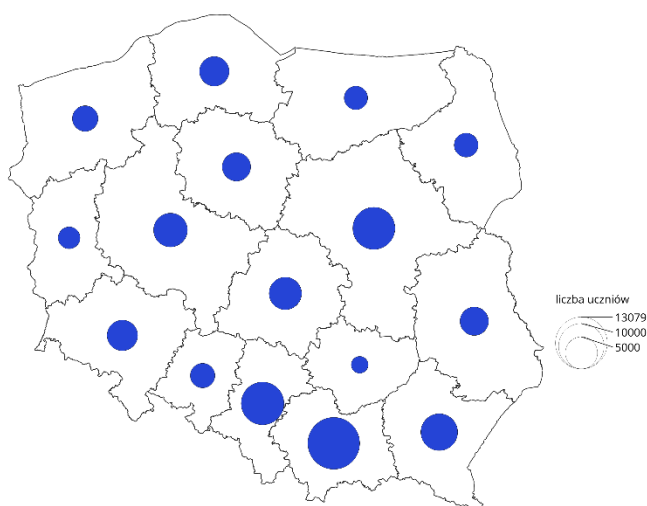

Rysunek 80 Liczba uczniów szkół branżowych II stopnia w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.3.3.5. Szkoły artystyczne

W roku szkolnym 2024/2025 liczba uczniów szkolnictwa artystycznego na Dolnym Śląsku wynosiła 4 554 uczniów. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim znajduje się 5,69% uczniów spośród 80 055 uczniów szkół artystycznych w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem ósme miejsce wśród 16 województw (por. Rysunek 81).

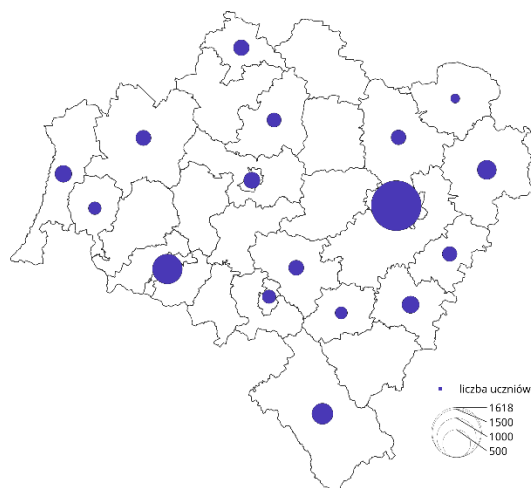

Rysunek 81 Liczba uczniów w szkołach artystycznych w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Na 10 000 mieszkańców Dolnego Śląska przypada średnio 15,88 ucznia szkoły artystycznej, średnia dla Polski natomiast wynosi 21,35 ucznia na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim liczba uczniów w szkołach artystycznych jest niższa od średniej liczby uczniów w szkołach artystycznych w Polsce w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.

Na Dolnym Śląsku uczniowie szkolnictwa artystycznego pobierają naukę w 17 powiatach, spośród których największą liczbą uczniów wyróżnia się Miasto Wrocław (1618 uczniów) oraz Miasto Jelenia Góra (578 uczniów). Spośród tych 17 powiatów, obszarami, w których liczba uczniów szkolnictwa artystycznego jest mniejsza niż 100, są: powiat milicki (56 uczniów) oraz powiat dzierzoniowski (99 uczniów) (por. Rysunek 82).

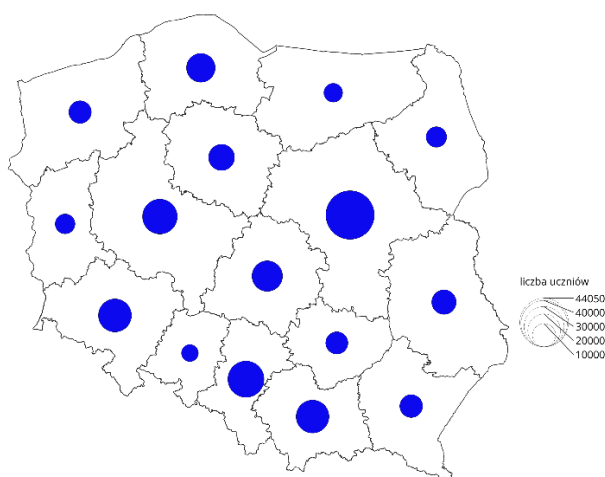

Rysunek 82 Liczba uczniów szkół artystycznych w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.3.3.6. Szkoły policealne

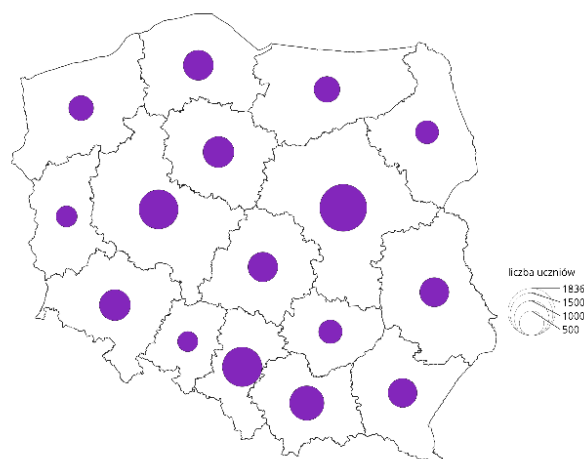
W roku szkolnym 2024/2025 liczba uczniów szkolnictwa policealnego na Dolnym Śląsku wynosiła 20 514 uczniów. Oznacza to, że w województwie dolnośląskim znajduje się 8,34% uczniów spośród 245 869 uczniów szkolnictwa policealnego w Polsce. Województwo dolnośląskie zajmuje zatem drugie miejsce wśród 16 województw (por. Rysunek 83).

Rysunek 83 Liczba uczniów w szkołach policealnych w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

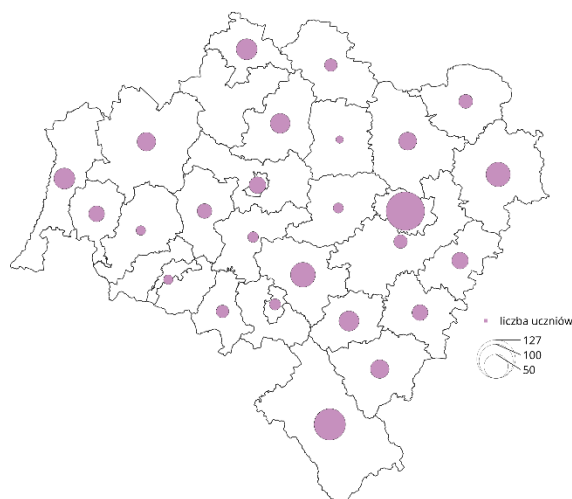

Rysunek 85 Liczba uczniów w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Na 10 000 mieszkańców Dolnego Śląska przypada średnio 2,79 ucznia szkół specjalnych przysposabiających do pracy, średnia dla Polski natomiast wynosi 3,36 ucznia na 10 000 mieszkańców. Oznacza to, że województwo dolnośląskie cechuje nieco niższa liczba uczniów szkół specjalnych przysposabiających do pracy w porównaniu do średniej liczby uczniów w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy w Polsce w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców.

Na Dolnym Śląsku powiatami o najwyższej liczbie uczniów szkół specjalnych przysposabiających do pracy są: Miasto Wrocław (127 uczniów) i powiat kłodzki (85 uczniów). W powiatach polkowickim, legnickim i wałbrzyskim nie ma uczniów tego typu szkół. Poza tym powiatami o najmniejszej liczbie uczniów uczęszczających do szkół specjalnych przysposabiających do pracy są powiaty: wołowski (5 uczniów), karkonoski i lwówecki (po 8 uczniów) oraz powiat średzki (9 uczniów) (por. Rysunek 86).

Rysunek 86 Liczba uczniów szkół specjalnych przysposabiających do pracy w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.3.4 Wyniki egzaminów

W tej części zaprezentowane zostały średnie wyniki egzaminów maturalnych z języka polskiego, matematyki oraz języka angielskiego według województw oraz według powiatów. Wyniki egzaminów maturalnych z języka polskiego oraz języka angielskiego zostały przeanalizowane na poziomie podstawowym, rozszerzonym oraz ustnym, wyniki egzaminów maturalnych z matematyki zaś, przeanalizowano na poziomie podstawowym oraz rozszerzonym.

3.3.4.1 Egzamin maturalny z matematyki na poziomie podstawowym

W roku 2025 na Dolnym Śląsku do egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie podstawowym przystąpiło 17 044 uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego. Oznacza to, że liczba uczniów przystępujących do egzaminu w województwie dolnośląskim wynosiła 6,6% wszystkich 258 229 uczniów przystępujących do egzaminu w Polsce.

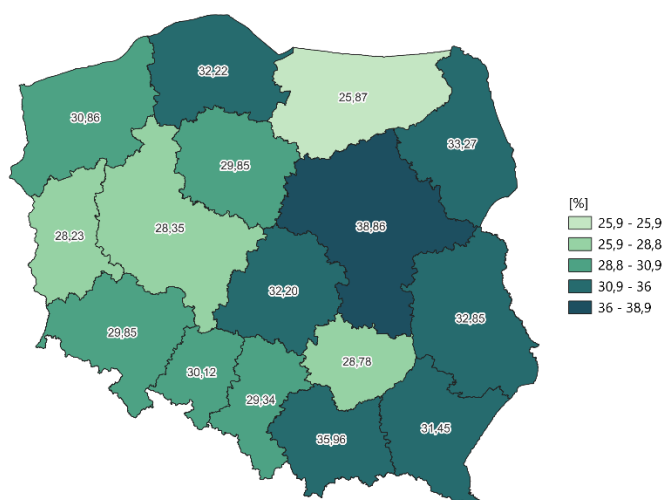
Średni wynik egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie podstawowym na Dolnym Śląsku wyniósł 59.31% przy średniej dla Polski wynoszącej 60.15%. Oznacza to, że uczniowie w województwie dolnośląskim osiągnęli nieco niższy od średniego krajowego wynik egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie podstawowym, zajmując jedenaste miejsce (11.) wśród 16 województw (por. Rysunek 87).

3.3.4.2. Egzamin maturalny z matematyki na poziomie rozszerzonym

W roku 2025 na Dolnym Śląsku do egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie rozszerzonym przystąpiło 4 902 uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego. Oznacza to, że liczba uczniów przystępujących do egzaminu w województwie dolnośląskim wynosiła 7,27% wszystkich 67 434 uczniów przystępujących do egzaminu w Polsce.

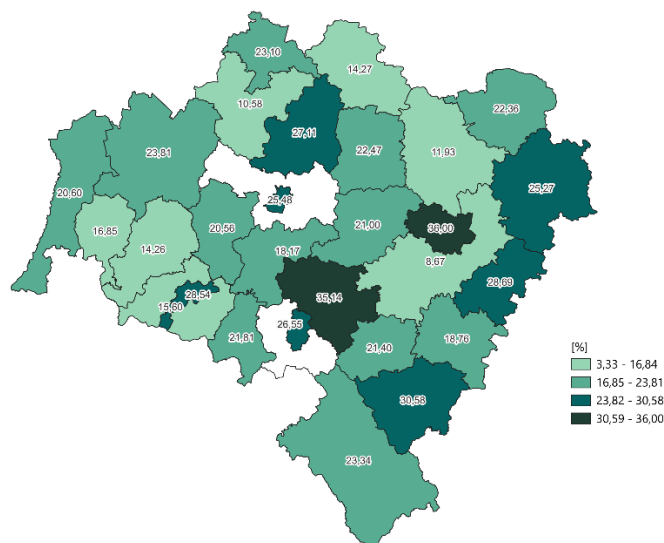
Średni wynik egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie rozszerzonym na Dolnym Śląsku wyniósł 29,85% przy średniej dla Polski wynoszącej 31,12%. Oznacza to, że uczniowie w województwie dolnośląskim osiągnęli nieco niższy od średniego krajowego wynik egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie rozszerzonym, zajmując dziesiąte miejsce (10.) wśród 16 województw (por. 89).

Rysunek 89 Średni wynik egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie rozszerzonym w Polsce i w województwach w roku 2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Na Dolnym Śląsku najwyższy średni wynik odnotowano w powiatach: Miasto Wrocław (35,99%), w powiecie świdnickim (35,14%) i powiecie ząbkowickim (30,58%). Do rejonów, w których osiągnięty średni wynik był najniższy w województwie, należą powiaty: wrocławski (8,67%), polkowicki (10,58%), trzebnicki (11,93%) oraz karkonoski (15,6%) (por. Rysunek 90).

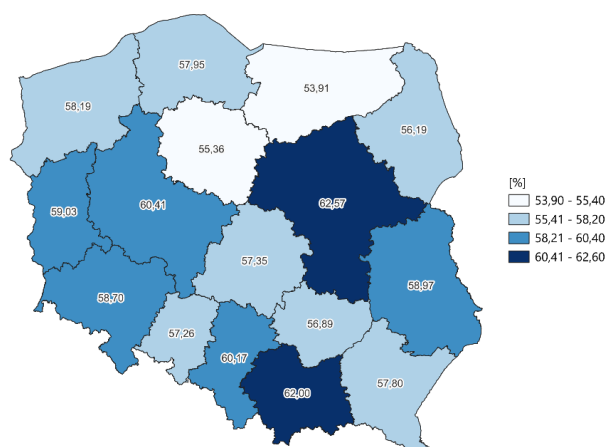
Rysunek 90 Średni wynik egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie rozszerzonym w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.3.4.3. Egzamin maturalny z języka polskiego na poziomie podstawowym

W roku 2025 na Dolnym Śląsku do egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie podstawowym przystąpiło 17 046 uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego. Oznacza to, że liczba uczniów przystępujących do egzaminu w województwie dolnośląskim wynosiła 6,6% wszystkich 258 331 uczniów przystępujących do egzaminu w Polsce.

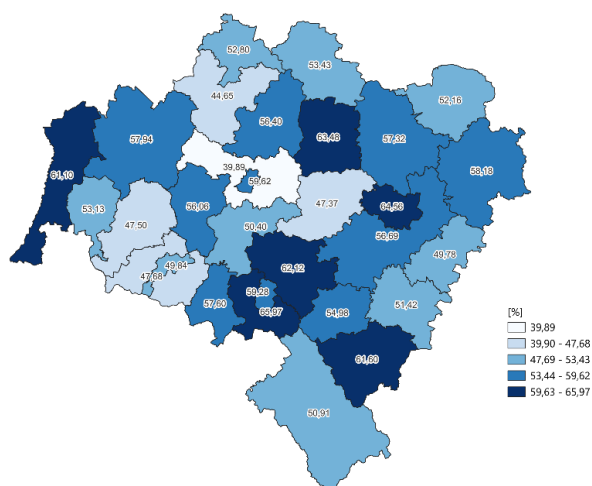
Średni wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie podstawowym na Dolnym Śląsku wyniósł 58,70% przy średniej dla Polski wynoszącej 58,3%. Oznacza to, że uczniowie w województwie dolnośląskim osiągnęli wynik nieco wyższy od średniego wyniku egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie podstawowym w skali kraju, zajmując siódme miejsce (7.) wśród 16 województw (por. Rysunek 91).

Rysunek 91 Wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie podstawowym w Polsce i w województwach w roku 2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Najwyższy średni wynik z matury z języka polskiego na poziomie podstawowym na Dolnym Śląsku osiągnięto w powiatach: wałbrzyskim (65,98%), powiecie Miasta Wrocław (64,56%), świdnickim (62,12%), ząbkowickim (61,6%) i zgorzeleckim (61,1%). Z kolei do powiatów, w których osiągnięty średni wynik był najniższy, należą: powiat legnicki (39,89%) oraz powiat polkowicki (44,65%) (por. Rysunek 92).

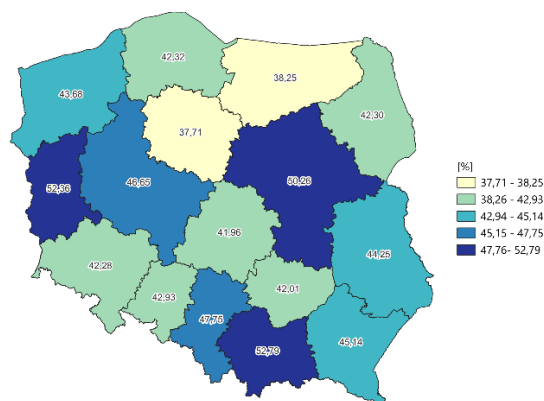
Rysunek 92 Wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie podstawowym w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.3.4.4. Egzamin maturalny z języka polskiego na poziomie rozszerzonym

W roku 2025 na Dolnym Śląsku do egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie rozszerzonym przystąpiło 3 589 uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego. Oznacza to, że liczba uczniów przystępujących do egzaminu w województwie dolnośląskim wynosiła 7,5% wszystkich 47 769 uczniów przystępujących do egzaminu w Polsce.

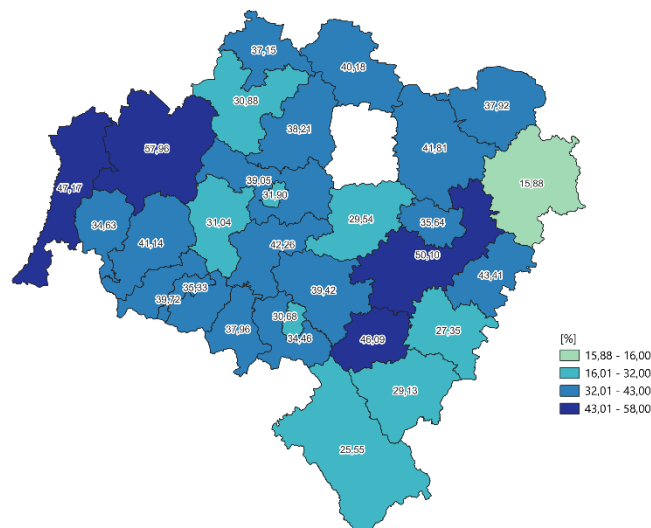
Średni wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie rozszerzonym na Dolnym Śląsku wyniósł 42,28% przy średniej dla Polski wynoszącej 44,54%. Oznacza to, że uczniowie w województwie dolnośląskim osiągnęli niższy od średniego w Polsce wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie rozszerzonym, zajmując trzynaste miejsce (12.) wśród 16 województw (por. Rysunek 93).

Rysunek 93 Wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie rozszerzonym w Polsce i w województwach w roku 2025

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Najwyższy średni wynik z matury z języka polskiego na poziomie rozszerzonym na Dolnym Śląsku osiągnięto w powiatach: bolesławieckim (57,96%) i wrocławskim (50,1%). Z kolei do powiatów, w których osiągnięty średni wynik był najniższy, należą: powiat oleśnicki (15,88%), powiat kłodzki (25,55%) i powiat strzeliński (27,35%) (por. Rysunek 94).

Rysunek 94 Średni wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie rozszerzonym w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

3.3.4.5. Egzamin maturalny z języka polskiego ustnego

W roku 2025 na Dolnym Śląsku do egzaminu maturalnego z języka polskiego ustnego przystąpiło 16 921 uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego. Oznacza to, że liczba uczniów przystępujących do egzaminu w województwie dolnośląskim wynosiła 6,6% wszystkich 256 984 uczniów przystępujących do egzaminu w Polsce.

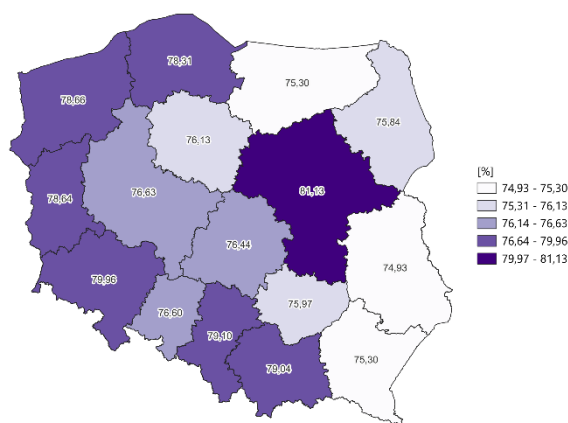
Średni wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego ustnego na Dolnym Śląsku wyniósł 66,56% przy średniej dla Polski wynoszącej 69,18%. Oznacza to, że uczniowie w województwie dolnośląskim osiągnęli bardzo niski wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego ustnego, zajmując ostatnie miejsce (16.) wśród 16 województw (por. Rysunek 95).

3.3.4.6. Egzamin maturalny z języka angielskiego na poziomie podstawowym

W roku 2025 na Dolnym Śląsku do egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie podstawowym przystąpiło 16 592 uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego. Oznacza to, że liczba uczniów przystępujących do egzaminu w województwie dolnośląskim wynosiła 6,6% wszystkich 252 903 uczniów przystępujących do egzaminu w Polsce.

Średni wynik egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie podstawowym na Dolnym Śląsku wyniósł 79,96% przy średniej dla Polski wynoszącej 77,37%. Oznacza to, że uczniowie w województwie dolnośląskim osiągnęli bardzo wysoki wynik egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie podstawowym, zajmując trzecie miejsce (3.) wśród 16 województw (por. Rysunek 97).

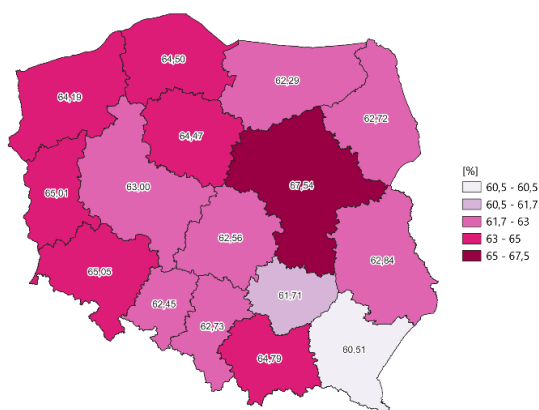

Rysunek 97 Wynik egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie podstawowym w Polsce i w województwach w roku 2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Najwyższy średni wynik z egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie podstawowym na Dolnym Śląsku osiągnięto w powiatach: Mieście Wrocław (85,23%), powiecie ząbkowickim (82,55%), powiecie Miasta Jelenia Góra (81,72%), powiecie złotoryjskim (81,25%) i powiecie świdnickim (80,12%). Z kolei do rejonów, w których osiągnięty średni wynik był najniższy, należą powiaty: legnicki (66,56%) i lwówecki (66,91%) (por. Rysunek 98).

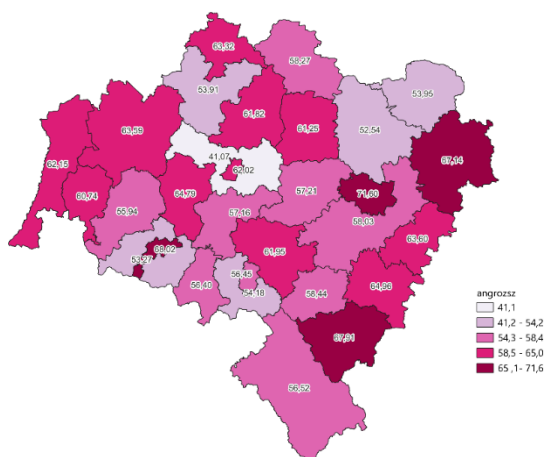

Rysunek 99 Wynik egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym w Polsce i w województwach w roku 2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Najwyższy średni wynik z egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym na Dolnym Śląsku osiągnięto w powiatach: Miasta Wrocław (71,6%), Miasta Jelenia Góra (68,02%), powiecie ząbkowickim (67,9%) oraz powiecie oleśnickim (67,14%). Z kolei, do rejonów, w których osiągnięty średni wynik był najniższy, należą powiaty: legnicki (41,07%), trzebnicki (52,54%), karkonoski (53,27%) oraz polkowicki (53,91%) (por. Rysunek 100).

Rysunek 100 Średni wynik egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2025.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Danych Banku Lokalnego GUS

Szkolnictwo ponadpodstawowe ogółem

- Dolny Śląsk zajmuje piąte miejsce w kraju pod względem ogólnej liczby jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego
- Dostępność jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego ogółem w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest zbliżona do średniej krajowej dostępności jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego
- Liczba etatów nauczycieli szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest niższa od średniej krajowej liczby etatów szkolnictwa ponadpodstawowego
- Liczba uczniów uczęszczających do szkół ponadpodstawowych na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest bliska średniej krajowej liczbie uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego

Licea ogólnokształcące

- Dolny Śląsk zajmuje piąte miejsce w kraju pod względem liczby jednostek szkolnictwa ogólnokształcącego licealnego
- Dostępność liceów ogólnokształcących na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest nieco niższa od średniej krajowej dostępności liceów ogólnokształcących
- Liczba etatów nauczycieli liceów ogólnokształcących na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest nieco niższa od średniej liczby etatów nauczycieli liceów ogólnokształcących w Polsce
- Liczba uczniów uczęszczających do liceów ogólnokształcących na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest nieco niższa od średniej krajowej liczby uczniów liceów ogólnokształcących

Technika dla młodzieży

- Dolny Śląsk zajmuje piąte miejsce w kraju pod względem liczby jednostek szkolnictwa technicznego
- Dostępność techników dla młodzieży na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest zbliżona do średniej krajowej dostępności techników dla młodzieży w Polsce
- Liczba etatów nauczycieli techników dla młodzieży na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest nieco niższa od średniej krajowej dostępności w Polsce
- Liczba uczniów w technikach na Dolnym Śląsku jest nieco niższa od średniej krajowej liczby uczniów w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców
-

Szkoły branżowe I stopnia

- Dolny Śląsk zajmuje piąte miejsce w kraju pod względem liczby jednostek szkolnictwa branżowego I stopnia w Polsce
- Dostępność szkół branżowych I stopnia na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest równa średniej krajowej dostępności szkół branżowych I stopnia
- Liczba etatów nauczycieli szkolnictwa branżowego I stopnia na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest niższa od średniej krajowej liczby etatów szkolnictwa branżowego I stopnia
- Liczba uczniów w szkołach branżowych I stopnia na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest nieco niższa od średniej krajowej liczby uczniów w szkołach branżowych I stopnia

Szkoły branżowe II stopnia

- Dolny Śląsk zajmuje 11-12. miejsce w kraju pod względem liczby jednostek szkolnictwa branżowego II stopnia
- Dostępność szkół branżowych II stopnia na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest znacznie niższa od średniej krajowej dostępności szkół branżowych II stopnia w Polsce
- Liczba etatów nauczycieli szkolnictwa branżowego II stopnia na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców jest niższa od średniej liczby etatów szkolnictwa branżowego II stopnia w Polsce
- Liczba uczniów w szkołach branżowych II stopnia na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest niemal ponad dwukrotnie niższa od średniej krajowej liczby uczniów w szkołach branżowych II stopnia

Szkoły artystyczne

- Dolny Śląsk zajmuje siódme miejsce w kraju pod względem liczby jednostek szkolnictwa artystycznego
- Dostępność szkół artystycznych na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest wyraźnie niższa od średniej krajowej dostępności szkół artystycznych w Polsce
- Liczba etatów nauczycieli szkolnictwa artystycznego na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest niższa od średniej krajowej liczby etatów szkolnictwa artystycznego
- Liczba uczniów w szkołach artystycznych na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest niższa od średniej krajowej liczby uczniów szkolnictwa artystycznego

Szkoły policealne

- Dolny Śląsk zajmuje czwarte miejsce w kraju pod względem liczby jednostek szkolnictwa policealnego
- Dostępność szkół policealnych na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców jest niemal równa średniej krajowej dostępności szkół policealnych
- Liczba etatów nauczycieli szkolnictwa policealnego na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest znacznie niższa od średniej krajowej liczby etatów szkolnictwa policealnego
- Liczba uczniów w szkołach policealnych na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest wyższa od średniej krajowej liczby uczniów szkolnictwa policealnego

Szkoły specjalne przysposabiające do pracy

- Dolny Śląsk zajmuje czwarte miejsce w kraju pod względem liczby szkolnictwa specjalnego przysposabiającego do pracy
- Dostępność szkół specjalnych przysposabiających do pracy na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców jest nieco wyższa średniej krajowej dostępności szkół specjalnych przysposabiających do pracy
- Liczba etatów nauczycieli szkolnictwa specjalnego przysposabiającego do pracy na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest dość niższa od średniej krajowej liczby etatów szkolnictwa specjalnego przysposabiającego do pracy
- Liczba uczniów w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców jest nieco niższa od średniej krajowej liczby uczniów szkolnictwa specjalnego przysposabiającego do pracy

Ośrodki oświatowo-wychowawcze

- Dolny Śląsk zajmuje drugie miejsce w kraju pod względem liczby ośrodków oświatowo-wychowawczych
- Dostępność ośrodków oświatowo-wychowawczych na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców jest wyższa od średniej krajowej dostępności ośrodków oświatowo-wychowawczych

Wyniki egzaminu maturalnego		
Matematyka	Język polski	Język angielski
Poziom podstawowy		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wynik nieco niższy od średniego krajowego ▪ Jedenaste miejsce wśród 16 województw 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wynik wyższy od średniego krajowego ▪ Siódme miejsce wśród 16 województw 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wynik znacznie wyższy od średniego krajowego ▪ Trzecie miejsce wśród 16 województw
Poziom rozszerzony		
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wynik nieco niższy od średniego krajowego ▪ Dziesiąte miejsce wśród 16 województw 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wynik niższy od średniego krajowego ▪ Dwunaste miejsce wśród 16 Województw 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wynik znacznie wyższy od średniego krajowego ▪ Drugie miejsce wśród 16 województw
Poziom ustny		
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wynik znacznie niższy od średniego krajowego ▪ Ostatnie miejsce wśród 16 województw 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wynik nieco niższy od średniego krajowego wyniku ▪ Jedenaste miejsce wśród 16 województw

Funkcjonowanie systemu oświatowego na poziomie szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku jest charakterystyczne dla funkcjonowania szkolnictwa ponadpodstawowego w pozostałych częściach Polski i tym samym odzwierciedla krajowe trendy. Niemniej, Dolny Śląsk charakteryzuje się jednocześnie własną specyfiką, generującą określone wyzwania w polu edukacyjnym, które zostały przytoczone poniżej (każde z nich zostało szczegółowo omówione w tekście).

Wyzwania związane z funkcjonowaniem systemu oświatowego na poziomie szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku

Konsekwencje zmian demograficznych oraz preferencji edukacyjnych uczniów

- Dostępność edukacji artystycznej w powiecie Miasto Wałbrzych jest wyjątkowo wysoka z uwagi na fakt, że powiat ten ma stosunkowo niewielką liczbę uczniów szkół artystycznych (122 uczniów). W efekcie liczba szkół artystycznych w mieście (3 szkoły) przekłada się na wysoki wskaźnik dostępności na 10 000 uczniów. Może to być efektem starzenia się populacji, jak i wybierania przez uczniów z Wałbrzych i okolic zainteresowanych edukacją artystyczną szkół w innych lokalizacjach, w szczególności w Jeleniej Górze lub we Wrocławiu
- W powiecie wałbrzyskim liczba etatów nauczycieli w technikach dla młodzieży na 10 000 uczniów jest prawie dwukrotnie wyższa niż przeciętna regionalna. Jednocześnie liczba uczniów w technikach na tym obszarze jest wyjątkowo niska (143 uczniów). Wiąże się to zapewne z jednej z strony ze starzeniem się populacji powiatu, a z drugiej z odpływem uczniów do techników w Mieście Wałbrzych.
- W powiecie karkonoskim znajduje się aż 5 liceów ogólnokształcących przy liczbie uczniów wynoszącej 352 osoby, co świadczy o nadwyżce infrastruktury licealnej. Sytuacja ta może być wynikiem starzenia się populacji oraz wyborów edukacyjnych uczniów, którzy preferują szkoły w powiecie Miasto Jelenia Góra ze względu na potencjalnie wyższą jakość i dostępność szkolnictwa licealnego.
- W powiecie karkonoskim liczba etatów nauczycieli liceów ogólnokształcących niemal dwukrotnie przewyższa średnią regionalną. Wynika to w głównej mierze z faktu, że powiat karkonoski ma relatywnie małą liczbę uczniów, co znacząco wpływa na wskaźnik dostępności etatów. Ponownie przyczyny należy upatrywać w starzeniu się populacji oraz odpływie uczniów do szkół ogólnokształcących w Jeleniej Górze. (W nieco mniejszej skali zjawisko to obserwujemy w odniesieniu do szkół ogólnokształcących także w powiecie wałbrzyskim).
- Wobec zjawisk demograficznych oraz odpływu uczniów do miast pełniących funkcje centrów subregionalnych wskazane jest dostosowanie liczby szkół oraz etatów w przylegających do tych miast powiatach, by racjonalnie wykorzystywać zasoby infrastrukturalne i kadrowe.

Słabe wyniki egzaminów maturalnych

- Uczniowie z Dolnego Śląska zajęli ostatnie miejsce w Polsce pod względem średniego wyniku egzaminu maturalnego z języka polskiego ustnego oraz dwunaste miejsce z języka polskiego na poziomie rozszerzonym
- Uczniowie w województwie dolnośląskim osiągnęli niższe od średniego krajowego wyniki egzaminu maturalnego z matematyki zarówno na poziomie podstawowym, jak i rozszerzonym, zajmując kolejno jedenaste i dziesiąte miejsce w Polsce

Bibliografia

Biegańska J. (2013). Rural areas in Poland from a demographic perspective. *Bulletin of Geography. Socio-economic Series*, 20: 7–22.

Biegańska J. (2019). *Społeczno-geograficzny wymiar przemian stref podmiejskich w Polsce*. Toruń: Wydawnictwo Naukowe UMK.

Brezdeń, P., Górecka, S., & Tomczak, P. (2010). Analiza systemu edukacji w świetle zmian demograficznych i społecznych regionu. Określenie zapotrzebowania na edukację na różnych poziomach w regionie w świetle prognoz demograficznych i społecznych.

Brezdeń, P., Górecka, S., & Tomczak, P. (2012). *Edukacja i rynek pracy Dolnego Śląska na tle uwarunkowań demograficznych*. Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego Uniwersytetu Wrocławskiego.

Brezdeń, P., & Szmytkie, R. (2017). Procesy koncentracji działalności przemysłowej w strefie podmiejskiej na przykładzie Dolnego Śląska. *Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego*, 31(2), 56-74.

Federowicz, M., & Sitek, M. (2011). *Raport o stanie edukacji 2010. Społeczeństwo w drodze do wiedzy*. Instytut Badań Edukacyjnych.

Górecka, S., Szmytkie, R., & Maleszka, W. (2016). Prognoza demograficzna dla obszarów wiejskich województwa dolnośląskiego do 2020 r. *Studia Obszarów Wiejskich*, 41, 199-207.

Grzelak-Kostulska, E. (2016). *Seniorzy w Polsce w świetle procesów modernizacyjnych*. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika.

Heffner, K. (2023). Funkcjonowanie układów miejskich i ewolucja zagospodarowania przestrzeni miast. W: D. Rynio, A. Zakrzewska-Półtorak (red.), *Przestrzeń i regiony w nowoczesnej gospodarce. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Stanisławowi Korenikowi* (s. 40- 63). Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

Humienny G., Kłobuszewska M., Płachecki T., Płatkowski B., Sitek M., Stasiowski J., Żółtak

T. (2023) „Raport analityczny. Wyniki monitoringu karier absolwentów szkół ponadpodstawowych i ponadgimnazjalnych. Absolwenci z lat 2020 i 2021”

Jurczak-Morris, M., Mikiewicz, P., & Barzak, J. (2022). Wyłaniająca się nowa kultura szkoły wraz z jej potencjalnymi konsekwencjami w kontekście edukacji zdalnej w czasie pandemii COVID19?. *Youth in Central and Eastern Europe*, 9(13), 31-36.

Kotowska, I. E. (2021). Zmiany demograficzne w Polsce–jakie wyzwania rozwojowe przyniosą. *Fundacja im. Stefana Batorego*.

Krzysztofik R., Szmytkie R., 2011, *Studia nad procesami i strukturami osadniczymi sieci miast Polski Południowej*, Prace Wydziału Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego, 68, Uniwersytet Śląski, Sosnowiec.

Kuzara, K., & Szmytkie, R. (2024). Próba oszacowania rzeczywistej liczby ludności w strefie podmiejskiej Wrocławia. *Studia Regionalne i Lokalne*, 95(1), 99-113.

Mayer M., Szmytkie R., 2014, *Kształtowanie się stref podmiejskich wokół miast średniej wielkości (studia przypadków z regionu południowo-zachodniego)*, [w] A. Jezierska-Thöle, M. Biczkowski (red.), *Zintegrowany rozwój obszarów wiejskich w świetle polityki Unii Europejskiej*, t. 2, *Wielofunkcyjność obszarów wiejskich*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń, s. 121–152.

Mikiewicz, P. (2008). Dlaczego elitarne szkoły nie znikną? O nieusuwalności nierówności społecznych w edukacji. *Rocznik Lubuski*, 34(1), 13-26.

Mikiewicz, P. (2010). School dropout in secondary education: The case of Poland. In *School dropout and completion: International comparative studies in theory and policy* (pp. 173-190). Dordrecht: Springer Netherlands.

Mikiewicz, P. (2017). Oblicza socjologii edukacji–w stronę syntetycznego modelu analiz. *Edukacja*, 142(3), 5-19.

Mikiewicz, P., Sadownik, A., & Jurczak-Morris, M. (2018). Rola systemu edukacji w procesach adaptacji migrantów do struktury społecznej. Rozważania na bazie założeń dotyczących alokacyjnej funkcji systemu szkolnego. *Rocznik Lubuski*, Tom 44, cz. 1, 109-126.

Psyk-Piotrowska, E., & Gabryelak, E. (2018). Edukacja formalna w kontekście przemian demograficznych wsi. *Więś i Rolnictwo*, (1 (178)), 123-140.

Urząd Statystyczny we Wrocławiu, (2024). Rocznik Statystyczny Województwa Dolnośląskiego, Wrocław.

Główny Urząd Statystyczny, (2024). Rocznik Statystyczny Rzeczypospolitej Polskiej 2023.

Rudnicki, P. (2011). Pedagogiczne refleksje nad transformacyjnym dwudziestoleciem: ograniczona refleksyjność, zakamuflowana indoktrynacja, niewyzwalająca edukacja. W M. Nowak-Dziemianowicz, & P. Rudnicki (Eds.), *Pedagogika: zakorzenie i transgresja* (s. 268– 286). Wrocław: Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej.

Schlotter, M. G. i Schwerdt, L. (2007). *The Future of European Education and Training Systems: Key Challenges and Their Implications*. Third Analytical Report for the European Commission prepared by the European Expert Network on Economics of Education (EENEE).

Szmytkie, R. (2016). Depopulacja zespołów miejskich w sudeckiej części Dolnego Śląska. *Konwersatorium Wiedzy o Mieście*, 29(1), 75-83.

Szmytkowska M., Masik G. (2005). Społeczne aspekty suburbanizacji w obszarze metropolitalnym Trójmiasta. W: P. Lorens (red.), *Problem suburbanizacji*. Warszawa: Wydawnictwo Urbanista, s. 71–80.

Środa-Murawska, S., Grzelak-Kostulska, E., Biegańska, J., Chodkowska-Miszczyk, J.,

Rogatka, K., & Dąbrowski, L. (2017). *Leksykon współczesnego miasta*. Gmina Miasta Toruń.

Woolley, M. (1992), "Using statistics for desk research", *Aslib Proceedings*, Vol. 44 No. 5, pp. 227-233. <https://doi.org/10.1108/eb051276>

Wysocka D., Biegańska J., Grzelak-Kostulska E. (2021). Construction Activity as an Element of Suburban Zone Development. *Land*, 10(11): 1229.

Wysocka, D., Biegańska, J., & Grzelak-Kostulska, E. (2022). Identyfikacja i ocena głównych problemów rozwoju strefy podmiejskiej w dokumentach strategicznych i planistycznych gmin powiatów bydgoskiego i toruńskiego

Żółtak, T., 2019. Ogólnopolski system monitorowania losów absolwentów szkół zawodowych z wykorzystaniem danych administracyjnych–stan prac i perspektywy. W: Niemierko, B., & Szmigel, M. K. Znaczenie diagnostyki edukacyjnej dla procesu kształcenia: praca zbiorowa. (s. 231-239). Grupa Tomami. Kraków.

Spis rycin

Rysunek 1 Gęstość zaludnienia oraz wskaźnik urbanizacji w województwie dolnośląskim w roku 2023 według powiatów

Rysunek 2 Dynamika zmian liczby ludności w Polsce i województwach w latach 1995-2023

Rysunek 3 Zmiany liczby ludności oraz struktura ludności według wieku w Polsce według województw w roku 2024

Rysunek 4 Dynamika zmian liczby ludności w województwie dolnośląskim według gmin w 4

Rysunek 5 Zmiany liczby ludności oraz struktura ludności według wieku w województwie dolnośląskim według powiatów w roku 2024

Rysunek 6 Prognoza zmian liczby ludności w województwie dolnośląskim w roku 2055 (rok 2023=100%) według powiatów

Rysunek 7 Struktury płci i wieku w województwie dolnośląskim w roku 2024 i 2055

Rysunek 8 Struktura ludności według grup wieku w województwie dolnośląskim w latach 2002-2024

Rysunek 9 Dynamika zmian liczby ludności w wieku 0-14 lat w Polsce i województwach

w latach 2002-2024

Rysunek 10 Mediana wieku w województwie dolnośląskim w roku 2024 według powiatów

Rysunek 11 Udział osób w wieku powyżej 65 lat w ogólnej liczbie ludności w województwie dolnośląskim według gmin

Rysunek 12 Prognoza zmian liczby ludności według edukacyjnych grup wieku w latach 2024- 2055 (rok 2024=100%)

Rysunek 13 Saldo migracji wewnętrznych na 1000 mieszkańców w Polsce i województwach w latach 2010-2024

Rysunek 14 Saldo migracji wewnętrznych na 1000 mieszkańców w województwie dolnośląskim w roku 2024

Rysunek 15 Saldo migracji zagranicznych na 1000 mieszkańców w Polsce i województwach w latach 2010-2024

Rysunek 16 Saldo migracji zagranicznych na 1000 mieszkańców w województwie dolnośląskim w roku 2024

Rysunek 17 Saldo migracji ogółem na 1000 mieszkańców w Polsce i województwach w latach 2010-2025.

Rysunek 18 Saldo migracji ogółem na 1000 mieszkańców w województwie dolnośląskim w roku 2024

Rysunek 19 Liczba jednostek wychowania przedszkolnego w Polsce i województwach w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 20 Liczba jednostek wychowania przedszkolnego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 21 Korelacja między liczbą dzieci w wieku przedszkolnym a liczbą jednostek wychowania przedszkolnego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 22 Korelacja między gęstością zaludnienia a liczbą jednostek wychowania przedszkolnego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 23 Korelacja między wskaźnikiem urbanizacji a liczbą jednostek wychowania przedszkolnego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 24 Liczba etatów nauczycieli wychowania przedszkolnego w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 25 Liczba etatów nauczycieli wychowania przedszkolnego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 26 Liczba dzieci w wieku przedszkolnym w Polsce i w województwach w roku

szkolnym 2024/2025

Rysunek 27 Liczba dzieci w wieku przedszkolnym od 3 do 6 lat w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 28 Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 29 Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku od 3 do 6 lat w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 30 Liczba szkół podstawowych ogółem na 10000 mieszkańców w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 31 Liczba jednostek szkolnictwa podstawowego na 10000 mieszkańców w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 32 Liczba etatów nauczycieli szkolnictwa podstawowego w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 33 Liczba etatów szkolnictwa podstawowego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 34 Liczba uczniów szkół podstawowych ogółem i udział uczniów szkół podstawowych w ogólnej liczbie ludności w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 35 Liczba uczniów szkół podstawowych ogółem i udział uczniów szkół podstawowych w ogólnej liczbie ludności w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 36 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki w województwach i w Polsce w roku 2025

Rysunek 37 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z matematyki w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2025

Rysunek 38 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w województwach i w Polsce w roku 2025

Rysunek 39 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2025

Rysunek 40 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w województwach i w Polsce w roku 2025

Rysunek 41 Wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2025

Rysunek 42 Liczba jednostek szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku według typu w roku 2024/2025

Rysunek 43 Liczba jednostek szkolnictwa licealnego na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 44 Liczba liceów ogólnokształcących w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 45 Liczba techników dla młodzieży ogółem w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 46 Liczba techników dla młodzieży ogółem w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 47 Liczba szkół branżowych I stopnia w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 48 Liczba szkół branżowych I stopnia ogółem w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 49 Liczba szkół branżowych II stopnia w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 50 Liczba szkół branżowych II stopnia w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 51 Liczba szkół artystycznych w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 52 Liczba szkół artystycznych w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 53 Liczba szkół policealnych ogółem w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 54 Liczba szkół policealnych ogółem w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 55 Liczba szkół specjalnych przysposabiających do pracy w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 56 Liczba szkół specjalnych przysposabiających do pracy w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2024/2025

Rysunek 57 Liczba ośrodków oświatowo-wychowawczych w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 58 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w liceach ogólnokształcących w Polsce i w województwach w roku 2024/2025

Rysunek 59 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w liceach ogólnokształcących w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 60 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w technikach dla młodzieży w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 61 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w technikach dla młodzieży w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 62 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach branżowych I stopnia w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 63 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach branżowych I stopnia w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 64 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach branżowych II stopnia w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 65 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach branżowych II stopnia w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 66 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach artystycznych w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 67 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach artystycznych w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 68 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach policealnych w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 69 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach policealnych w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 70 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy w Polsce i w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 71 Liczba etatów nauczycieli pełno i niepełnozatrudnionych w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 72 Liczba uczniów szkolnictwa ponadpodstawowego na Dolnym Śląsku według typu jednostki w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 73 Liczba uczniów liceów ogólnokształcących w województwach w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 74 Liczba uczniów w liceach ogólnokształcących w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 75 Liczba uczniów w technikach dla młodzieży w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 76 Liczba uczniów techników dla młodzieży w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 77 Liczba uczniów szkół branżowych I stopnia w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 78 Liczba uczniów szkół branżowych I stopnia w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 79 Liczba uczniów w szkołach branżowych II stopnia w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 80 Liczba uczniów szkół branżowych II stopnia w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 81 Liczba uczniów w szkołach artystycznych w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 82 Liczba uczniów szkół artystycznych w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 83 Liczba uczniów w szkołach policealnych w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 84 Liczba uczniów szkół policealnych w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 85 Liczba uczniów w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy w województwach i w Polsce w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 86 Liczba uczniów szkół specjalnych przysposabiających do pracy w powiatach na Dolnym Śląsku w roku szkolnym 2024/2025

Rysunek 87 Średni wynik egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie podstawowym w Polsce i w województwach w roku 2025

Rysunek 88 Średni wynik egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie podstawowym w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2025

Rysunek 89 Średni wynik egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie rozszerzonym w Polsce i w województwach w roku 2025.

Rysunek 90 Średni wynik egzaminu maturalnego z matematyki na poziomie rozszerzonym w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2025

Rysunek 91 Wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie podstawowym w Polsce i w województwach w roku 2025.

Rysunek 92 Wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie podstawowym w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2025

Rysunek 93 Wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie rozszerzonym w Polsce i w województwach w roku 2025

Rysunek 94 Średni wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego na poziomie rozszerzonym w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2025.

Rysunek 95 Wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego ustnego w Polsce i w województwach w roku 2025.

Rysunek 96 Średni wynik egzaminu maturalnego z języka polskiego ustnego w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2025

Rysunek 97 Wynik egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie podstawowym w Polsce i w województwach w roku 2025

Rysunek 98 Średni wynik egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie podstawowym w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2025

Rysunek 99 Wynik egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym w Polsce i w województwach w roku 2025

Rysunek 100 Średni wynik egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym w powiatach na Dolnym Śląsku w roku 2025

Rysunek 101 Wynik egzaminu maturalnego z języka angielskiego ustnego obowiązkowego w Polsce i w województwach w roku 2025